

พื้นที่ความเป็นส่วนตัวในงานสถาปัตยกรรม : โครงการห้องสมุด

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

**PERSOLNAL SPACE IN ARCHITECTURE : THE LIBRARY
OF SUKHOTHAI THAMMATHIRAT UNIVERSITY**

กุลธิดา เสารงใหญ่

KUNTIDA SAOTHONGYAI

วิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม

หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปีการศึกษา 2560

พื้นที่ความเป็นส่วนตัวในงานสถาปัตยกรรม : โครงการห้องสมุด

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

PERSOLNAL SPACE IN ARCHITECTURE : THE LIBRARY

OF SUKHOTHAI THAMMATHIRAT UNIVERSITY

กุลธิดา เสาธงใหญ่

KUNTIDA SAOTHONGYAI

วิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม

หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ปีการศึกษา 2560

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ความเป็นส่วนตัว : โครงการห้องสมุด
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช
ชื่อนักศึกษา : นางสาว กุลชิตา เสาธงใหญ่
หลักสูตร : สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต
ปีการศึกษา : 2560
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ทงนงศักดิ์ รัตนสุคนธ์

คณะกรรมการดำเนินงานวิทยานิพนธ์

ประธานคณะกรรมการ	
อาจารย์ธีรบุลย์ ฉลองมณีรัตน์	
คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์	
คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษา	คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
อาจารย์ทงนงศักดิ์ รัตนสุคนธ์	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ อัครวิทวงศ์	
อาจารย์ภาวิณ สุทธิพันธ์	

โดยคณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบและผ่านการสอบแล้ว
เมื่อวันที่ 19 เดือน มกราคม พ.ศ. 2561

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์รับรองแล้ว

(อาจารย์ธีรบุลย์ ฉลองมณีรัตน์)

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

วันที่ 17 เดือน ๒๕๖๑ พ.ศ. 25๖1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : พื้นที่ความเป็นส่วนตัวในงานสถาปัตยกรรม

ชื่อนักศึกษา : นางสาว กุลธิดา เสาวงใหญ่ อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ทรงศักดิ์ รัตนสุคนธ์

หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่กฎเกณฑ์ในการดำรงชีวิต เหมือนสิ่งมีชีวิตทั่วไปตั้งแต่สมัยอดีตกาล การดำรงชีวิตของมนุษย์คือการอยู่รอด ปัจจัยการอยู่รอดของมนุษย์นั้นนอกจากการหาอาหารเพื่ออยู่รอด จะมีที่อยู่อาศัย พื้นที่กำบังหรือที่หลบซ่อน ก็เป็นปัจจัยในการอยู่รอดเช่นกัน การสร้างที่กำบังคือการสร้างเกราะขังในการอยู่รอดในยุคนั้น มนุษย์ใช้ถ้ำหรือต้นไม้ในการเป็นพื้นที่สำหรับการอยู่รอดของพวกเขา ในยุคนั้นสามารถให้เห็นได้ว่าการสร้างความปลอดภัยมาตั้งแต่อดีตแล้ว พื้นที่ความปลอดภัย มีความเจริญก้าวหน้าของโลก เลยมีความคิดในการสร้างที่อยู่อาศัย แบบอื่น เช่น กระท่อม หรือ เต็นท์ เพื่อความเหมาะสมในขณะเดียวกัน

บนโลกใบนี้ ชีวิตของคนๆหนึ่งหรืออีกหลายๆคน ย่อมต้องการพื้นที่ความเป็นส่วนตัว ถึงแม้ว่ามนุษย์จะมีพื้นฐานที่มีความต้องการหลายๆอย่าง ความรักและความอบอุ่น แต่โดยแท้จริงแล้ว คนเรามักจะมีมุมๆหนึ่งที่ต้องการความเป็นส่วนตัว มุมแห่งความสงบ ที่ทำให้เราได้อยู่เพียงลำพังและมีวันเวลาดีๆเป็นของเราเอง แท้จริงแล้วคนบางคนรักการสันโดษ ชอบการอยู่คนเดียว คนที่ชอบความเป็นส่วนตัว จะมองสิ่งนั้นคือความสุข ความสงบ การได้ทำอะไรคนเดียวและได้อยู่ในโลกใบเล็กๆของตัวเอง เป็นโลกที่แสนจะวิเศษเหลือเกินในความรู้สึกที่ไม่มีคนภายนอกมาวุ่นวาย พื้นที่ส่วนตัวเรามองว่ามันเป็นเหมือนรั้วเลเซอร์ผู้คนนอกเข้ามาไม่ได้

ความเป็นส่วนตัว (Privacy) เป็นสิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง คนเดียว ความเป็นส่วนตัว จะนึกถึงห้องเล็กๆ อยู่ในนั้น ห้องสำหรับอ่านหนังสือ ห้องสำหรับฟังเพลง ห้องสำหรับคิด ห้องสำหรับแต่งเพลง ห้องสำหรับเล่นดนตรี ห้องสำหรับถ่ายรูป ห้องสำหรับตัวเองเราใช้เวลาว่างในการเข้าไปทำอะไรที่เราอยากจะทำ เพราะคำว่าพื้นที่ส่วนตัว มันมาจากคำว่า พื้นที่ + ส่วนตัว พื้นที่ คืออาณาเขตที่มีขอบเขตแน่นอน ส่วนตัว คือ ส่วนที่เป็นของตัวเอง ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น พื้นที่ส่วนตัวไม่ได้หมายถึงเฉพาะห้องนอนของเรา หรือบ้านของเรา แต่หมายรวมไปถึงความคิดทัศนคติ ความเชื่อด้วย จึงนำไปสู่ผลลัพธ์ของโครงการในงานสถาปัตยกรรม

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของการศึกษาวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลือในการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ ทั้งในส่วนภาคการศึกษาข้อมูลและภาคออกแบบจาก บุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้าพเจ้าขอขอบคุณในความเมตตากรุณา ความเสียสละที่มีต่อข้าพเจ้าตลอดเวลาในการศึกษาออกแบบวิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม จนสำเร็จลุล่วง เป็นผลงานวิทยานิพนธ์การออกแบบทางสถาปัตยกรรมที่สมบูรณ์ได้แก่

อาจารย์ทงศักดิ์ รัตนสุคนธ์	(อาจารย์ที่ปรึกษา)
ดร. ณัฐวุฒิ อิศวโกวิทวงศ์	(คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ)
อาจารย์ภาวิณ สุทธินนท์	(คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ)
อาจารย์ ปิยะ ไฉ่หลีกพาล	(อาจารย์ที่เคารพ)
นาย ปานเทพ เสาชงใหญ่	(บิดา)
นาง อัจฉรา เสาชงใหญ่	(มารดา)
นาย วีระพล เจนใจ	(เพื่อน)

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญภาพ	ฎ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความมุ่งหมายของโครงการ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 ประโยชน์ที่มีต่องานสถาปัตยกรรม	3
1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิทยานิพนธ์	4
1.5 แผนการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม	3
1.6 ผลที่คาดว่าจะได้รับของการศึกษาวิทยานิพนธ์.....	5
1.5 วิธีการศึกษา.....	5

บทที่ 2 ความเป็นส่วนตัว

2.1 ปรัชญาการณ้ของความต้องการความเป็นส่วนตัว.....	6
2.2 ความหมายของสภาพเป็นส่วนตัว.....	7
2.3.1 สภาพเป็นส่วนตัวในความหมายของการแยกตัวออกไป	7
2.3 ลักษณะของพื้นที่ส่วนบุคคล.....	9
2.3.1 ศูนย์กลางของพื้นที่รอบตัวเอง	9
2.3.2 อาณาเขตส่วนตัวที่เราพกพาติดตัวไปด้วยทุกหนแห่ง	9
2.3.3 ระยะห่างแจ้งเหตุ โดยขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่เรามีต่อบุคคลนั้นๆ	9
2.3.4 ช่องทางการสื่อสาร ในหนังสือเรื่องความเจ็บของฮอลล์	9
2.3.5 ระยะห่างส่วนบุคคล (Personal space)	9

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

2.4 ทฤษฎีระหว่างบุคคล.....	10
2.4.1 ระยะสนิทสนม (Intimate Distance)	10
2.4.2 ระยะส่วนตัว (Personal Distance).....	10
2.4.3 ระยะสังคม (Social Distance)	10
2.4.4 ระยะสาธารณะ (Public Distance)	10
2.5 ภาวะความเป็นส่วนตัว.....	12
2.5.1 ระดับพลกพถ่าน.....	12
2.5.2 ระดับทิศทางเดียวกัน	12
2.5.3 ระดับเริ่มมีการป้องกัน	12
2.5.4 ระดับความพอดีเฉพาะคน.....	12
2.5.5 ระดับเริ่มมีการตัดจากภายนอก.....	12
2.5.6 ระดับสันโดษ	12
2.6 หน้าที่ของสภาพเป็นส่วนตัว.....	14
2.6.1 อิศระภาพส่วนบุคคล	14
2.6.2 การปลดปล่อยทางอารมณ์	14
2.6.3 การประเมินตัวเอง	15
2.6.1 การติดต่อสื่อสารในลักษณะการจำกัดและการปกป้อง	15
2.7 กลไกในการกำหนดสภาพเป็นส่วนตัว	15
2.7.1 การใช้ถ้อยคำ	15
2.7.2 การใช้ภาษาร่างกาย	16
2.7.3 การใช้เครื่องนุ่งห่มและเครื่องประดับ	16
2.7.4 การใช้ที่เว้นว่างส่วนบุคคล	17
2.7.5 สภาพแวดล้อมกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น.....	18
2.8 พื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ทางสังคม.....	19

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

2.9 องค์ประกอบของระบบสภาพส่วนตัว	21
2.10 ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในระบบสภาพส่วนตัว	22
2.10.1 กระบวนการสองทิศทางที่มีการโต้ตอบแลกเปลี่ยนกัน	22
2.10.2 กระบวนการปรับเข้าสู่ระดับความเหมาะสมเสมอ	22
2.10.3 การปรับเข้าสู่ระดับความเหมาะสมเสมอเพื่อให้เกิดความสมดุล	22
2.11 บริบทและพื้นที่ความเป็นส่วนตัว	22
2.11.1 สมมติฐานของบริบทที่ห้ามบุรุษต้องการความเป็นส่วนตัว	23
2.11.2 แนวความคิดในการสร้างความสอดคล้องกับบริบท	23
2.11.3 คุณสมบัติพื้นที่ความเป็นส่วนตัว	23
2.11.4 ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลกับการรับรู้.....	24
2.11.5 ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลกับการควบคุมการบุกรุกจากสาร	25
2.11.6 การลดทอนการรับรู้สารกับการควบคุมการบุกรุกสาร.....	25
2.11.7 ภาวะความเป็นส่วนตัวตั้งแต่มากไปจนน้อยที่สุด	28
2.12 บทสรุปแนวความคิดพื้นที่ส่วนตัว	30
บทที่ 3 บทสรุปแนวความคิดสำหรับพื้นที่ความเป็นส่วนตัว	
3.1 การรับรู้ภายนอก – การรับรู้ภายใน	31
3.1.1 ระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (Distance of man)	32
3.1.2 การลดทอนการรับรู้จากภายนอก (Divert attention).....	32
3.1.3 การควบคุมการบุกรุกจากสาร (intruder)	33
3.2 ปัจจัยในการรับรู้ภายนอก-รับรู้ภายในเพื่อให้เกิดสภาพเป็นส่วนตัว.....	34
3.2.1 ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลกับการลดทอนการรับรู้.....	34
3.2.2 ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลกับการควบคุมการบุกรุกจากสาร.....	35
3.2.3 การลดทอนการรับรู้สารกับการควบคุมการบุกรุกสาร	35

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

3.3 การปิดล้อม.....	36
3.4 สภาพเป็นส่วนตัวตั้งแต่มากที่ไปจนถึงสภาพเป็นส่วนตัวน้อย	37
3.4.1 ระดับพลุกพล่าน.....	37
3.4.2 ระดับทิศทางเดียวกัน	38
3.4.3 ระดับเริ่มมีการป้องกัน.....	39
3.4.4 ระดับความพอดีเฉพาะคน.....	40
3.4.5 ระดับเริ่มมีการตัดจากภายนอก.....	41
3.4.6 ระดับสันโดษ	42
3.5 ตัวแปลหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเป็นส่วนตัว	43
3.5.1 ที่กำบัง (shelter)	43
3.5.2 Level (ระดับ).....	46
3.5.3 Void (ช่องเปิด)	50
3.5.4 ระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (Distance of man)	53
บทที่ 4 กระบวนการดำเนินงานออกแบบ	
4.1 กระบวนการสร้างแนวความคิดในการออกแบบ	62
4.2 แนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม	62
4.3 แนวความคิดในการสร้างความสอดคล้องกับบริบท.....	65
4.4 การออกแบบที่ว่างทางสถาปัตยกรรม	67
4.5 การออกแบบโดยนำตัวแปรมาผสมผสานในงานสถาปัตยกรรม	70
บทที่ 5 สรุปการศึกษาวิทยานิพนธ์	
5.1 สรุปที่ว่างเพื่อการใช้สอยของโครงการ	101
5.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นในทางทิศทางเดียวกัน	103
5.3 มนุษย์เป็นตัวแปรสำคัญในการวัดผลสภาพเป็นส่วนตัวของพื้นที่	104
5.4 สรุปการออกแบบ	104

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก

ข้อมูลที่ตั้งโครงการ	105
รายชื่อโรงเรียนในอำเภอปากเกร็ด ที่ใกล้กับที่ตั้งโครงการ	108
รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่ใกล้กับที่ตั้งโครงการ	109
การกำหนดสถานที่ตั้งโครงการ (Location)	110
พื้นที่โดยรอบของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	112
แนวความคิดในการออกแบบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	131
สรุปพื้นที่	132
บรรณานุกรม.....	133
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	134

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แสดงความสันโดษ	7
2 แสดงความสนิทสนม	8
3 แสดงการใช้ถ้อยคำแสดงความต้องการสภาพส่วนตัว	16
4 พื้นที่ที่มีระดับความส่วนตัวมากและพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย	20
5 แสดงระยะเว้นว่างที่แตกต่างกัน ลดทอนการรับรู้	25
6 ความต่างในการควบคุมการบุกรุกจากสารทางสายตา	25
7 แสดงการจัดวางของพื้นที่ว่างที่เหมือนกันในรูปแบบของตำแหน่งที่แตกต่างกัน ..	26
8 การจัดวางพื้นที่แบบส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ ที่มีรูปแบบการใช้งานที่เหมือนกัน .	26
9 การจัดวางพื้นที่เหมือนกันโดยกำหนดทิศทางแต่ละตำแหน่งที่แตกต่าง	27
10 การใช้ที่กำบัง การลดทอน ควบคุมการรับรู้สารที่ถูกส่งออกมาจากภายนอก ...	27
11 แสดงรูปแบบของช่องเปิด ในการลดทอนการรับรู้สารที่ส่งออกมา.....	28
12 แสดงสภาพการณ์ของระดับความพลุกพล่าน.....	28
13 ระดับเริ่มมีการป้องกัน ระดับเริ่มเป็นส่วนตัวแต่ละบุคคลขึ้นเกิดขึ้น	29
14 ระดับเริ่มตัดขาดจากภายนอก พื้นที่ที่มีสภาพเป็นส่วนตัวที่มากยิ่งขึ้น	29
15 ระดับสันโดษ พื้นที่ไม่สามารถรับรู้สารภายนอกได้เลยมีสภาพเป็นส่วนตัวสูงสุด	30
16 แสดงระยะเว้นว่างที่แตกต่างกัน การรับรู้สารชัดเจนและไม่ชัดเจน	32
17 แสดงกำแพงช่วยลดทอนการรับรู้จากภายนอก (ซึ่งหลังกำแพงมีคนอยู่).....	33
18 แสดงโรงแรมแคปซูลในญี่ปุ่น	33
19 แสดงโรงแรมแคปซูลแถวรัชดา	34
20 แสดงระยะเว้นว่างที่แตกต่างกันลดทอนการรับรู้	35
21 แสดงระดับการปิดล้อมที่แตกต่างกัน	36
22 แสดงแผนภูมิของระดับสภาพเป็นส่วนตัวในระดับพลุกพล่าน	37
23 แสดงภาพสถานการณ์จำลองในกิจกรรมที่เป็นไปในทางเดียวกัน	38

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
24 แสดงภาพสถานการณ์จำลองของเริ่มมีสภาพมีการป้องกัน	39
25 แสดงภาพสถานการณ์จำลองของระดับความพอดีเฉพาะคน	40
26 แสดงระดับที่เกิดระยะเว้นว่างในพื้นที่ (have distance of man)	41
27 แสดงภาพสถานการณ์จำลองของระดับเริ่มตัดขาดจากภายนอก	42
28 แสดงแผนภูมิของระดับของสภาพเป็นส่วนตัวในระดับสันโดษ	43
29 แสดงที่กำบังที่ควบคุมสิ่งรบกวนจากภายนอกได้ดี	44
30 ที่กำบังที่มีคุณภาพของความหนาและระดับความสูง เพื่อลดทอนการรับรู้	45
31 แสดงระดับในแนวราบแต่ละแบบในทางจิตวิทยาสถาปัตยกรรม	46
32 แสดงระดับในแนวดิ่งแต่ละแบบในทางจิตวิทยาสถาปัตยกรรม	47
33 แสดงภาพแสดงระดับที่แตกต่างกันส่งผลต่อการลดทอนการรับรู้และสิ่งรบกวน	47
34 แสดงระดับการตัดขาดการรับรู้ทางสายตาของพื้นที่แต่ละระดับ	48
35 แสดงการทดลองการรับรู้ระหว่างพื้นที่ในระดับที่แตกต่างกัน (1)	49
36 แสดงการทดลองการรับรู้ระหว่างพื้นที่ในระดับที่แตกต่างกัน (2)	49
37 แสดงการทดลองการรับรู้ระหว่างพื้นที่ในระดับที่แตกต่างกัน (3)	49
38 แสดงการทดลองการรับรู้ระหว่างพื้นที่ในระดับที่แตกต่างกัน (4)	50
39 แสดงคุณภาพของพื้นที่ที่ไม่มีช่องเปิด	51
40 แสดงคุณภาพของพื้นที่ที่มีช่องเปิดเพียงเล็กน้อย	51
41 แสดงคุณภาพของพื้นที่ที่มีช่องเปิดที่มาก	52
42 พื้นที่ที่มีการลดทอนสารด้วยช่องเปิด รับรู้สารได้ไม่ค่อยชัดเจน	52
43 แสดงการทดลองรูปแบบพื้นที่เพื่อลดทอนสารด้วยคุณภาพช่องเปิด	53
44 แสดงการทดลองเกี่ยวกับพื้นที่เว้นว่าง-การแยกตัวออกไป (1)	54
45 แสดงการทดลองเกี่ยวกับพื้นที่เว้นว่าง-การแยกตัวออกไป (2)	54
46 แสดงการทดลองเกี่ยวกับพื้นที่เว้นว่าง-การแยกตัวออกไป (3)	54
47 แสดง Program Analysis ของโครงการ	55

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
48 แสดงภาพ Space ตัวอย่างของตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร	55
49 รายชื่อห้องสมุดที่มีขนาดใหญ่และมีจำนวนผู้คนเข้าใช้เป็นจำนวนมาก	56
50 แสดงสัมพัทธ์ทั้ง 5	56
51 แสดง Function Space	57
52 แสดง Function Diagram (1)	58
53 แสดง Function Diagram (2)	58
54 แสดง Function Diagram (3)	59
55 แสดง Function Diagram (4)	59
56 แสดง Function Diagram (5)	60
57 แสดง Function Diagram (6)	60
58 แสดง Function Diagram (7)	61
59 แสดงความแตกต่างความหนาแน่นของกิจกรรมของแต่ละพื้นที่(1)	66
60 แสดงความแตกต่างความหนาแน่นของกิจกรรมของแต่ละพื้นที่(2)	67
61 แสดงการปรับเปลี่ยนของขนาดของเปิดซึ่งมีผลต่อการรับรู้	69
62 รูปแบบพื้นที่กำกับแต่ละพื้นที่ มีผลต่อการรับรู้และรู้สึกปลอดภัย	70
63 รูปแบบการยืนต่างระดับแต่ละบุคคล มีผลต่อการรับรู้	70
64 รูปแบบการยืนระยะเว้นว่างของแต่ละบุคคล มีผลต่อการรับรู้	71
65 แสดงตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร ที่จะนำมาใช้ในการออกแบบงานสถาปัตยกรรม	71
66 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (1)	72
67 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (2)	72
68 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (3)	73
69 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (4)	73
70 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (5)	74
71 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (6)	74
72 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (7)	75

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
73 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (8)	75
74 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (9)	76
75 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (10)	76
76 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (11)	77
77 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (12)	77
78 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (13)	78
79 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (14)	78
80 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (15)	79
81 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (16)	79
82 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (17)	80
83 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (18)	80
84 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (19)	81
85 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (20)	81
86 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (21)	82
87 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (22)	82
88 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (23)	83
89 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (24)	83
90 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (25)	84
91 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (26)	84
92 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (27)	85
93 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (28)	85
94 ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน (29)	86
95 แสดงผังพื้น Lay Out	87
96 แสดงผังพื้น (Drawing) ชั้น 1	89
97 แสดงผังพื้น (Drawing) ชั้น 2	90

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
98 แสดงผังพื้น (Drawing) ชั้น 3	91
99 แสดงผังพื้น (Drawing) ชั้น 4	92
100 แสดงรูปด้านรวมทั้งโครงการ	93
101 แสดงรูปตัดรวมทั้งโครงการ	94
102 แสดงรูปทัศนียภาพภายนอกอาคาร (1)	95
103 แสดงรูปทัศนียภาพภายนอกอาคาร (2)	95
104 แสดงรูปทัศนียภาพภายนอกอาคาร (3)	96
105 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (1)	97
106 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (2)	97
107 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (3)	98
108 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (4)	98
109 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (5)	99
110 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (6)	99
111 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (7)	100
112 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (8)	100
113 แสดงโมเดลหอสุมุดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (1)	101
114 แสดงโมเดลหอสุมุดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2)	101
115 แสดงรูปภาพแผนผังจังหวัดนนทบุรี	106
116 แสดงรูปภาพแผนผังในอำเภอจังหวัดนนทบุรี	107
117 แสดงรูปภาพแผนผังอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี	107
118 แสดงแผนผังของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	112
119 อาคารบริการ 1	113
120 แสดงพื้นที่อาคารบริการ 2	114
121 แสดงพื้นที่อาคารบริหาร	114
122 แสดงพื้นที่อาคารวิชาการ 1	115

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
123 แสดงพื้นที่อาคารวิชาการ 2	115
124 แสดงพื้นที่อาคารบรรณสาร	116
125 แสดงพื้นที่อาคารศูนย์ผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์	116
126 แสดงพื้นที่อาคารสัมมนา 1	117
127 แสดงพื้นที่อาคารสัมมนา 2	117
128 แสดงพื้นที่อาคารวิชาการ 3	118
129 แสดงพื้นที่อาคารพิทยพัฒน์	118
130 แสดงพื้นที่อาคารวิทยทัศน์	119
131 แสดงพื้นที่อาคารอเนกทัศน์	119
132 แสดงพื้นที่อาคารบริรักษ์	120
133 แสดงพื้นที่อาคารตรีศร	120
134 แสดงพื้นที่อาคารพุ่มข้าวบิณฑ์	121
135 แสดงพื้นที่พระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ 7	121
136 แสดงพื้นที่อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา	122
137 แสดงพื้นที่อาคารสุโขสโมสร	122
138 แสดงรูปภาพพิมพ์อาร์น้ำ เมืองทองธานี	123
139 แสดงพื้นที่ห้างสรรพสินค้าบีไฮพี	123
140 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (1)	124
141 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2)	124
142 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (3)	124
143 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (4)	125
144 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (5)	125
145 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (6)	125
146 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (7)	126
147 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (8)	126

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
148 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (9)	126
149 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (10)	127
150 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (11)	127
151 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (12)	127
152 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (13)	128
153 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (14)	128
154 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (15)	128
155 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (16)	129
156 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (17)	129
157 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (18)	129
158 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (19)	130
159 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (20)	130
160 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (21)	130
161 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (22)	131
162 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (23)	131
163 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (24)	131
164 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (25)	132
165 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (26)	132

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความมุ่งหมายของโครงการ

มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่กฎเกณฑ์ในการดำรงชีวิต เหมือนสิ่งมีชีวิตทั่วไปตั้งแต่สมัยอดีตกาล การดำรงชีวิตของมนุษย์คือการอยู่รอด ปัจจัยการอยู่รอดของมนุษย์นั้นนอกจากการหาอาหารเพื่ออยู่รอด จะมีที่อยู่อาศัย พื้นที่กำบังหรือที่หลบซ่อน ก็เป็นปัจจัยในการอยู่รอดเช่นกัน การสร้างที่กำบังคือการสร้างกรงขังในการอยู่รอดในยุคนั้น มนุษย์ใช้ถ้ำหรือต้นไม้ในการเป็นพื้นที่สำหรับการอยู่รอดของพวกเขา ในยุคนั้นสามารถให้เห็นได้ว่าการสร้างความปลอดภัยมาตั้งแต่อดีตแล้ว พื้นที่ความปลอดภัย มีความเจริญก้าวหน้าของโลก เลยมีความคิดในการสร้างที่อยู่อาศัย แบบอื่น เช่น กระโจม หรือ เต็นท์ เพื่อความเหมาะสมในขณะเดียวกัน ความแตกต่างเกี่ยวกับอายุ เพศ วัย ทำให้ต้องมีพื้นที่แตกต่างกันภายใน การจัดสรรแบ่งส่วนของภายในจึงเกิดขึ้น เช่น แยกห้องน้ำ ห้องครัว กับ บ้านพัก เป็นต้น มนุษย์มีการพัฒนาความเข้าใจต่อสภาพโดยรอบในแง่ของมนุษย์มีความเป็นสภาพส่วนตัวคือ ส่วนตัวต่อพื้นที่นั้น อยู่ในพื้นที่นั้นแล้วไม่กังวล ไปถึงความปลอดภัย ต่อมามนุษย์มีการวิเคราะห์ต่อถึง สภาพแวดล้อมภายนอก โดยการปลูกต้นไม้ การเพาะพันธุ์พืช เพื่อความอยู่รอดเช่นกัน

บนโลกใบนี้ ชีวิตของคนๆหนึ่งหรืออีกหลายๆคน ย่อมต้องการพื้นที่ความเป็นส่วนตัว ถึงแม้ว่ามนุษย์จะมีพื้นฐานที่มีความต้องการหลายๆอย่าง ความรักและความอบอุ่น แต่โดยแท้จริงแล้ว คนเรามักจะมีมุมๆหนึ่งที่ต้องการความเป็นส่วนตัว มุมแห่งความสงบ ที่ทำให้เราได้ อยู่เพียงลำพังและมีวันเวลาดีๆเป็นของตนเอง แท้จริงแล้วคนบางคนรักการสันโดษ ชอบการอยู่คนเดียว คนที่ชอบความเป็นส่วนตัว จะมองสิ่งนั้นคือความสุข ความสงบ การได้ทำอะไรคนเดียวและได้อยู่ในโลกใบเล็กๆของตัวเอง เป็นโลกที่แสนจะวิเศษเหลือเกินในความรู้สึกที่ไม่มีคนภายนอกมาวุ่นวาย พื้นที่ส่วนตัวเรามองว่ามันเป็นเหมือนรั้วเลเซอร์ผู้คนนอกเข้ามาไม่ได้ ความเป็นส่วนตัว (Privacy) เป็นสิทธิที่จะอยู่ตามลำพัง คนเดียว ความเป็นส่วนตัว จะนึกถึงห้องเล็กๆ อยู่ในนั้น ห้องสำหรับอ่านหนังสือ ห้องสำหรับฟังเพลง ห้องสำหรับคิด ห้องสำหรับแต่งเพลง ห้องสำหรับเล่นดนตรี ห้องสำหรับถ่ายรูป ห้องสำหรับตัวเองเราใช้เวลาว่างในการเข้าไปทำอะไรที่เราอยากจะทำ เพราะคำว่าพื้นที่ส่วนตัว มันมาจากคำว่า พื้นที่ + ส่วนตัว พื้นที่ คือ อาณาเขต ที่มีขอบเขตแน่นอน ส่วนตัว คือ ส่วนที่เป็นของตัวเอง ไม่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น พื้นที่ส่วนตัว

ไม่ได้หมายถึงเฉพาะห้องนอนของเรา หรือบ้านของเรา แต่หมายรวมไปถึงความคิด ทักษะคติ ความเชื่อด้วย

มนุษย์มีพื้นฐานของความต้องการความต้องการความปลอดภัยต่อการใช้พื้นที่ จึงมีความสนใจที่จะเจาะลึกถึงความเป็นส่วนตัว ในเรื่องดังกล่าวน่าจะจัดอยู่ในเรื่องของความเป็นอยู่ส่วนตัวซึ่งหมายความว่า สถานะที่บุคคลที่รอดพ้นจากการสังเกต การรู้เห็น การสืบความลับ การรบกวนต่าง ๆ และความมีสันโดษ ไม่ติดต่อสัมพันธ์กับสังคม โดยทั้งนี้ ขอบเขตที่บุคคลควรได้รับการคุ้มครองและการเคารพในสิทธิส่วนบุคคลก็คือการดำรงชีวิตอย่างเป็นอิสระ มีการพัฒนาบุคลิกลักษณะตามที่ต้องการ สิทธิที่จะแสวงหาความสุขในชีวิตตามวิถีทางที่อาจเป็นไปได้และเป็นความพอใจตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนและไม่เป็นการล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น

1.2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

Privacy + Space พื้นที่ส่วนบุคคล เป็นพื้นที่ที่มีองค์ประกอบของความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่ว่าง การเกิด “Privacy Space” อาจเกิดจากความต้องการของคน ที่ต้องการมีพื้นที่ หรือ อาจเกิดจากการที่พื้นที่ว่าต้องการคนใช้งาน หรือความเป็นจริงอาจมีองค์ประกอบอื่นหรือกายภาพต่างๆเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง และส่งผลต่อพื้นที่ว่างนั้น

ในการศึกษานี้จึงมีจุดมุ่งหมายในการศึกษา “Privacy Space” และการก่อตัวของพื้นที่ใน “Privacy Space” และสร้างพื้นที่ “Privacy Space” โดยมีประเด็นที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้นนี้เป็นเกณฑ์หลักในการศึกษา เพื่อนำไปสู่การออกแบบ “Privacy Space” เพื่อให้ คนอยู่ในสภาวะที่อยากมีความปลอดภัยได้อยู่ในพื้นที่ ที่มีความเป็นส่วนตัว

1.2.1. ศึกษาความหมายของพื้นที่ส่วนบุคคลในงานสถาปัตยกรรม

1.2.2. ศึกษาความสัมพันธ์ของคำว่า พื้นที่ และ ความเป็นส่วนตัว ที่จะแสดงออกมาในงานสถาปัตยกรรม

1.2.3. ศึกษาสภาวะที่เกิดขึ้นกับที่ ในความเป็นส่วนตัวของมนุษย์

1.2.4. ทดลองออกแบบจากการพัฒนาแนวความคิดของพื้นที่ส่วนตัว

1.2.5. สรุปผลและเสนอผลงานออกแบบสถาปัตยกรรม

1.3. ประโยชน์ที่มีต่องานสถาปัตยกรรม

การศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจความหมายของพื้นที่ส่วนบุคคลและทราบมุมมองการใช้ชีวิตส่วนตัว การเป็นอยู่ พื้นที่ที่เหมาะสมกับพื้นที่ส่วนบุคคล กับการอยู่คนเดียว รวมไปถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการศึกษา เพื่อนำสิ่งที่ได้ศึกษาไปปรับใช้ในงานออกแบบงานสถาปัตยกรรม และยังนำไปใช้ในการออกแบบพื้นที่ส่วนบุคคลในอนาคตอีกด้วย

1.4. ขอบเขตของการศึกษาวิทยานิพนธ์

1.4.1. ศึกษาหลักเกณฑ์ ทฤษฎีของเกิดพื้นที่ “Privacy Space” เพื่อสร้างในงานทางสถาปัตยกรรม “Privacy Space” ให้ตรงวัตถุประสงค์ดังกล่าว

1.4.2. ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด นโยบาย และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ส่วนบุคคลในงานสถาปัตยกรรม

1.4.3. ศึกษารูปแบบพื้นที่ส่วนบุคคล ว่ามีความต้องการ และการใช้งานอย่างไรได้บ้าง

1.4.4. การศึกษาการออกแบบพื้นที่ส่วนบุคคล ทั้งปัญหาและการแก้ปัญหาในงานสถาปัตยกรรม

1.4.5. ศึกษาปัจจัยและทฤษฎีทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ในแต่ละสัมผัสต่างๆของมนุษย์

1.4.6. พัฒนาแนวคิดสู่งานสถาปัตยกรรม

1.5. แผนการดำเนินงานวิทยานิพนธ์ทางสถาปัตยกรรม

1.5.1. ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

1.5.1.1. การศึกษาทฤษฎีการเกิดพื้นที่ องค์ประกอบ ของพื้นที่ในแบบต่างๆ

1.5.1.2. การศึกษาเรื่องพื้นที่ “Privacy Space” ในปัจจุบัน

1.5.2. ขั้นตอนการวิเคราะห์

1.5.2.1. การนำผลที่ศึกษาว่าวิเคราะห์ให้เกิดความเข้าใจในเรื่องพื้นที่ องค์ประกอบที่แท้จริง และลักษณะการเกิด “Privacy Space” ในปัจจุบัน

1.5.2.2. เริ่มการทดลองเบื้องต้น เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพื้นที่ในเชิงกายภาพ

1.5.3. ขั้นตอนการพัฒนาแนวคิด

1.5.3.1. การทดลองออกแบบสิ่งที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ เพื่อหาโปรแกรมเพื่อสร้าง “Privacy Space” ให้ออกมาเป็นงานสถาปัตยกรรม

1.5.4. ขั้นตอนการออกแบบสถาปัตยกรรม

1.6. ผลที่คาดว่าจะได้รับของการศึกษาวิทยานิพนธ์

1.6.1. สืบหาพื้นที่ต่างๆและบุคคลที่ชอบมีความเป็นส่วนตัว ผู้ที่รักในการอยู่คนเดียว กิจวัตรของเขา การทำกิจกรรมยามว่าง และการศึกษาการสัญจรของผู้ที่ชอบการอยู่คนเดียว สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ เก็บข้อมูลมาพัฒนาการออกแบบที่บุคคลที่รักการอยู่คนเดียวและชอบการเป็นส่วนตัว สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่เกิดอันตราย

1.6.2. ศึกษาข้อมูลบุคคลที่ชอบการเป็นส่วนตัว พุดคุยถึงกับเรื่องสิ่งที่ต้องการและไม่ต้องการ พุดคุยกันเรื่องการชอบทำกิจกรรมยามว่าง เพื่อมาออกแบบในการใช้สอย

1.6.3. ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญในด้านการออกแบบด้านนี้ เพื่อมาพัฒนาต่อยอด

1.7. วิธีการศึกษา

1.7.1. ศึกษาข้อมูลเอกสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัย ทางด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับการรับรู้ สัมผัสของมนุษย์ ศึกษาสภาพส่วนตัวของมนุษย์ ค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับงานพื้นที่ส่วนบุคคล

1.7.2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น การสำรวจ การถ่ายภาพ และ สัมภาษณ์

1.7.3. การเรียบเรียงข้อมูล จัดลำดับข้อมูล เพื่อความชัดเจนของงาน

1.7.4. พัฒนาการออกแบบให้มีความสัมพันธ์กับข้อมูล วิเคราะห์การทดลอง และสรุปการทดลอง

1.7.5. เริ่มการออกแบบงานสถาปัตยกรรม

บทที่ 2

ความเป็นส่วนตัว

2.1. ปรากฏการณ์ของความต้องการความเป็นส่วนตัว

พฤติกรรมมนุษย์ในชีวิตประจำวันมีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการความเป็นส่วนตัวเสมอ เมื่อลองพิจารณาจากพฤติกรรมต่างๆ ทั่วไป เช่น การใช้สุขา ห้องสำหรับการพักผ่อน การทำงานในห้องส่วนตัว การนั่งในรถยนต์ส่วนตัว สิ่งทีกล่าวมาเหล่านี้เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความต้องการความเป็นส่วนตัว พฤติกรรมทีกล่าวมาข้างต้น มีความต้องการสภาพเป็นความต้องการ ความเป็นส่วนตัวที่แตกต่างกัน

ในแง่อาณาเขตครอบครองส่วนบุคคล การที่เรามีบ้านพักอาศัย หอพัก คอนโดมีเนียม แบ่งเป็นแต่ละบุคคล และในที่พักอาศัยนี้จะมีการแยกย่อยลงไปอีก ถูกแบ่งเขตส่วนบุคคลแต่ละบุคคล เช่น แยกห้องน้ำ แยกห้องน้ำ รวมไปถึงห้องรับแขก สิ่งเหล่านี้ มีความหมายที่เกี่ยวข้องกับสภาพเป็นส่วนตัวเช่นเดียวกัน ความจำเป็นตามสภาพการณ์ต่างๆ แต่ละบุคคลมีความต้องการความเป็นส่วนตัวมากหรือน้อยแตกต่างกัน เช่น บางครั้งเราต้องการอยู่โดดเดี่ยว ไม่ต้องการให้เกิดความรบกวนใดๆ ในการทำกิจกรรม เช่น การนั่งทำสมาธิ การนั่งทำข้อสอบ หรือการที่เราต้องใช้สมาธิหรือต้องการความคิดมากๆ เป็นต้น

ดังที่กล่าวมาข้างต้น ต้องการชี้ให้เห็นว่า ความเป็นส่วนตัวเป็นเรื่องที่ซับซ้อนอย่างยิ่ง แม้ว่าจะเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คำว่า ความเป็นส่วนตัวสามารถสื่อความหมายหรือนิยามออกมาได้หลายมุมมอง แต่ในกรณีวิจัยนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษานิยามของความหมายความเป็นส่วนตัวในด้านบุคคลและพื้นที่ และผู้ศึกษาได้ยังศึกษาแนวความคิดเรื่องพื้นที่โดยมีแนวทฤษฎีที่ได้นำมาใช้ในการวิจัยดังนี้ แนวคิดเรื่องพื้นที่ (Space) , แนวคิดเรื่องพื้นที่ความเป็นส่วนตัว (Privacy Space)

แนวคิดเรื่องพื้นที่ เมื่อพูดถึงเรื่องพื้นที่ (space) เรามักจะมองในเชิงที่เป็นความเป็นจริงทางเรขาคณิต เรามองพื้นที่ว่าประกอบขึ้นและวัดได้ด้วยมิติความกว้าง ความยาว และความลึก เป็นสิ่งถูกกำหนดมาในฐานะเป็นมิติของการมีอยู่ในโลกของสิ่งต่างๆ ดังนั้นพื้นที่จึงเป็นความจริงและเงื่อนไขถูกกำหนดมาให้ ในแง่พื้นที่ “ว่างเปล่า” คือปลอดพ้นจากการให้คุณค่า ไม่ได้ขึ้นอยู่กับหรือรับใช้ผลประโยชน์ของใคร จึงปลอดจากอำนาจและการเมือง ดูมีความเป็นกลางโดยธรรมชาติในสามัญสำนึกของคนทั่วไป

ทั้งนี้พื้นที่ไม่ได้ถูกมองเพียงแค่ “พื้นที่ว่าง” แต่ยังมีมองพื้นที่ในฐานะสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรมที่บรรจุไว้ด้วยความหมายซึ่งได้ศึกษาพบว่าพื้นที่นั้นจะถูกมองเป็น 4 แบบคือ

1. พื้นที่ในฐานะที่เป็นธรรมชาติ
2. พื้นที่ในฐานะที่เป็นวัฒนธรรม
3. พื้นที่ในฐานะที่เป็นโครงสร้าง
4. พื้นที่ในฐานะที่เป็นความสัมพันธ์

2.2. ความหมายของสภาพเป็นส่วนตัว

จากการศึกษาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ สภาพเป็นส่วนตัว เบื้องต้นวิเคราะห์ความหมายของสภาพเป็นส่วนตัวได้ออกมา 2 แนวทางหลัก คือ

2.2.1. สภาพเป็นส่วนตัวในความหมายของการแยกตัวออกไป โดยทั่วไปเรามักเข้าใจความต้องการสภาพเป็นส่วนตัวในความหมายของการกระทำต่อกันกับบุคคลอื่น ไม่ต้องการมีความสัมพันธ์ต่อกันกับบุคคลอื่นหรือกลุ่มอื่น การศึกษาสภาพเป็นส่วนตัวแต่เดิม มักมีความเข้าใจความหมายของสภาพเป็นส่วนตัวเฉพาะในด้านการปิดกั้นหรือการถอนตัวจากบุคคลอื่น เพื่อหลีกเลี่ยงการได้รับสิ่งเร้ามากเกินไป ปกป้องการบุกรุก ไม่มีการแทรกแซงหรือรบกวนจากบุคคลอื่นและจากสภาพแวดล้อมในการศึกษา ได้วิเคราะห์ สภาพเป็นส่วนตัวที่เกิดขึ้นออกมาเป็น 4 สภาพ คือ

2.2.1.1. ความสันโดษ (Solitude) ขอบการเป็นส่วนตัวที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลอยู่ตามลำพังเพียงคนเดียวและบุคคลอื่นๆ ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ เน้นเฉพาะการไม่ถูกรบกวน โดยอาศัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การสันโดษที่แท้จริง เพราะยังรับสิ่งเร้าจากทางอื่น เช่น ทางเสียง การสัมผัส

ภาพที่ 1 แสดงความสันโดษ

2.2.1.2. ความสนิทสนม (Intimacy) เป็นสภาพของการมีความเป็นส่วนตัว ตามความจำเป็นของบุคคล 2 คน หรือกลุ่มย่อยที่มีความสนิทเป็นพิเศษ และบางครั้งอาจต้องการสภาพเป็นส่วนตัวมากเพื่อความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นมากกว่าเดิม เช่นความต้องการ สภาพเป็นส่วนตัวของสามีภรรยา ความต้องการสภาพเป็นส่วนตัวของครอบครัวหรือเพื่อนสนิท เป็นต้น เป็นความต้องการของกลุ่มบุคคลเหล่านี้ในบางโอกาส ที่จะแยกตัวออกจากสภาพภายนอก โดยอยู่ภายในขอบเขตสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

ภาพที่ 2 แสดงความสนิทสนม

2.2.1.3. ภาวะนิรนาม (Anonymity) เป็นสภาพของการมีความเป็นส่วนตัวที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งสามารถปรากฏในสภาพแวดล้อมสาธารณะได้ โดยไม่คาดว่ามีใครรู้จักหรือจำได้ การปรากฏตัวบนถนนในสวนสาธารณะในการร่วมเดินขบวน เป็นต้น โดยการปราศจากการสังเกตของผู้อื่นที่รู้จักตน บุคคลรู้สึกขาดความผ่อนคลาย ความรู้สึกผ่อนคลายซึ่งมักเกิดขึ้นกับบุคคลในสาธารณะจะหายไป

2.2.1.4. ความสำรวม (Reserve) เป็นสภาพเป็นส่วนตัวของบุคคลในกลุ่มที่ต่างพยายามเปิดเผยเรื่องราวที่เป็นเรื่องส่วนตัวโดยเฉพาะ หรือเป็นเรื่องที่น่าอับอาย โดยคาดว่าบุคคลอื่นในกลุ่มต้องปกปิดเช่นเดียวกันในส่วนของตน ซึ่งเป็นการสร้างระยะห่างระหว่างบุคคลทางจิตวิทยา อีกลักษณะหนึ่งของความสำรวม คือ การที่บุคคลสามารถวางใจจากการล่วงล้ำต่างๆ โดยไม่สนใจแต่ประการใด เป็นความสามารถในการสร้างสิ่งกีดกันทางจิตจากการล่วงล้ำใดๆ เช่น การที่บุคคลสามารถคิดหรือทำสิ่งอื่นได้ ในขณะที่รบกวนจากเสียงคุยของบุคคลอื่นๆ

2.3. ลักษณะของพื้นที่ส่วนบุคคล

2.3.1. เราเป็นศูนย์กลางของพื้นที่รอบตัวเองเสมอ โดยปกติเราจะยึดเอาช่องว่างรอบตัวเราประมาณ 40 เซนติเมตรหรือหนึ่งช่วงแขน เป็นอาณาเขตส่วนตัวซึ่งใครคนใดจะเข้ามาใกล้หรือล่วงล้ำมากกว่าระยะนี้ได้ ก็โดยการได้รับอนุญาตจากเราเท่านั้น

2.3.2. เป็นอาณาเขตส่วนตัวที่เราพกพาติดตัวไปด้วยทุกหนแห่งทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน หรือที่สาธารณะ อื่นๆ และอาจขยายตัวไปในสิ่งต่างๆที่เรายึดถือว่าเป็นของเราด้วย เช่น เงิน วัตถุ สิ่งของต่างๆ เป็นต้น

2.3.3. เป็นระยะห่างแจ้งเหตุ โดยขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่เรามีต่อบุคคลนั้นๆ ตัวอย่างเช่น พ่อแม่กอดเรารู้ว่าท่านรักหรือคนแปลกหน้าล่วงล้ำมาใกล้เกินไปเรารู้ว่าเป็นอันตราย

2.3.4. เป็นช่องทางการสื่อสาร ในหนังสือเรื่องความเจ็บของฮอลล์ (Hall) เขาเชื่อว่าระยะห่างระหว่างบุคคลที่เขาเรียกว่า Proxemics นี้ เป็นวิธีการสื่อสารอย่างหนึ่งที่บอกให้รู้ได้ว่าเรากับคู่สนทนานั้น มีความรู้สึกหรือความสัมพันธ์ต่อกันอย่างไร เช่น เพื่อนสนิทสนมจะนั่งใกล้กันและสัมผัสตัวกันได้ หรือ คนที่รังเกียจกันจะนั่งอยู่ห่างกันมากและมีอาการถือตัวและไว้ตัวต่อกัน เป็นต้น

2.3.5. ระยะห่างส่วนบุคคล (Personal space) ในทางมนุษย์วิทยา หมายถึง พื้นที่ส่วนตัว หรือช่องว่างระหว่างบุคคลในสังคม ซึ่งเป็นเสมือนอาณาเขตส่วนตัว...ที่จำเป็นต่อมนุษย์ ที่เราทุกคนล้วนมีตามสัญชาตญาณ (Instinct) โดยเฉพาะเมื่อเราต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและจำเป็นต้องอยู่ในสังคมคนหมู่มาก ซึ่งระยะห่างส่วนบุคคลนี้ สามารถ ยืด หดได้หรือเราอาจยินยอมให้บางคนล่วงล้ำได้ โดยขึ้นอยู่กับสภาพของอารมณ์ ความสัมพันธ์ สถานการณ์ สิ่งแวดล้อม หรือวัฒนธรรม เป็นต้น

2.4. ทฤษฎีระหว่างบุคคล

เอ็ดเวิร์ด ฮอลล์ : Edward T. Hall (1966) นักมนุษยวิทยาชาวอเมริกันผู้ศึกษาในเรื่องนี้ จึงเสนอว่าระยะห่างระหว่างบุคคลนี้เป็นอวัจนภาษา (การสื่อสารโดยไม่ใช้ระบบคำพูด) อย่างหนึ่ง ที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน โดยฮอลล์ได้ตั้งเป็นทฤษฎี Proxemic (พร็อกซีมิคส์) ซึ่งได้แบ่งระยะห่างระหว่างบุคคลออกเป็น 4 ระยะคือ

1. ระยะสนิทสนม (Intimate Distance) เป็นระยะใกล้ชิดที่สุด ประมาณ 0 – 18 นิ้ว หรือ 0 – 15 ซม. ซึ่งสามารถสื่อสารได้อย่างใกล้ชิดในทุกๆทาง เช่น ภาษาพูด (Spoken language) ที่สนิทสนมและไม่เป็นทางการ ภาษากาย (Body language) การสัมผัสใกล้ชิดกัน ซึ่งใช้เฉพาะคนพิเศษหรือในเหตุการณ์เฉพาะอย่าง เช่น ในการแสดงความรักระหว่างคู่รัก คนในครอบครัว หรือในการปลอบโยนผู้อื่น หรือในการเล่นกีฬาต่างๆ เช่น มวยปล้ำ เทควันโด ฯลฯ เป็นต้น

2. ระยะส่วนตัว (Personal Distance) เป็นเสมือนเขตป้องกันตัวระยะใกล้ ประมาณ 18 – 30 นิ้ว หรือ 1 – 2 ฟุต เป็นระยะที่เราใช้กับเพื่อนหรือคนที่สนิทสนมกัน ซึ่งสามารถเอื้อมมือถึงกันได้ สัมผัสกันและกันได้ สามารถพูดคุยกันได้ในระดับเสียงพูดปกติ แต่ก็ยังคงรักษาระยะห่างส่วนบุคคลไว้บ้าง

3. ระยะสังคม (Social Distance) เป็นระยะที่มักใช้กับผู้ที่ไม่คุ้นเคย ประมาณ 7 – 12 ฟุต หรือ 2 – 3.5 เมตร เป็นระยะที่ใช้พูดคุยทางสังคมและหรือติดต่อทางกันธุรกิจที่ไม่สามารถเอื้อมมือถึงกันได้ ภาษาที่ใช้ก็จะเป็นภาษาที่เป็นทางการมากขึ้น และท่าทางการแสดงออกอาจอยู่ในเงื่อนไขของมารยาททางสังคมที่ดี อาจพูดเสียงดังขึ้น เพราะอยู่ห่างกันมากขึ้น เช่น โต๊ะประชุมของนักธุรกิจในระดับผู้บริหารก็มักใช้ระยะทางสังคมนี้เอง

4. ระยะสาธารณะ (Public Distance) มักเป็นระยะในการสื่อสารทางเดียว คือ ประมาณ 12 - 25 ฟุต หรือ 3.5 – 7 เมตรขึ้นไป เช่นการปรากฏตัวในที่สาธารณะ ซึ่งเป็นระยะที่เป็นทางการมากขึ้น และต้องใช้เสียงพูดดังขึ้นไปอีก เช่น การกล่าวสุนทรพจน์ การปราศรัยในที่สาธารณะ เป็นต้น

เฮดีเกอร์ : Heini Hediger ผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็น “บิดาแห่งชีววิทยาสวนสัตว์” ก็กล่าวสอดคล้องกันว่า ในคนและสัตว์มีระยะห่างทางสังคม 4 ระยะ คือ

1. ระยะหนี (flight distance) เป็นระยะห่างที่บุคคลและสัตว์มีต่อผู้บุกรุก โดยจะรักษา ระยะห่างไว้ระยะหนึ่งก่อนที่จะหนี ซึ่งในบุคคลอาจมีระยะห่างที่แตกต่างกัน หรือในสัตว์ขนาดใหญ่จะมีระยะหนีที่มากกว่าสัตว์ขนาดเล็ก

2. ระยะวิกฤต (critical distance) เป็นระยะประชิดตัวของบุคคลหรือสัตว์ที่ใกล้มาก หากผู้บุกรุกเข้ามาใกล้ในระยะวิกฤตนี้ บุคคลหรือสัตว์จะไม่หนีแต่จะกระโจนเข้าใส่และต่อสู้

3. ระยะส่วนบุคคล (personal distance) เป็นระยะห่างที่คงที่ระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือในสัตว์ชนิดเดียวกัน เช่น นกกระจอกที่เกาะที่สายไฟ แต่ละตัวจะมีระยะห่างที่คงที่ หรือใน สัตว์ที่เป็นจำฝูง จะมีระยะห่างส่วนตัวกับสัตว์อื่นๆ ในระยะที่สามารถมองเห็น ได้ยินหรือได้กลิ่น ของสัตว์ตัวอื่นๆในฝูงได้ เป็นต้น

4. ระยะสังคม (social distance) เป็นระยะห่างบุคคลกับกลุ่มหรือระยะห่างระหว่าง สัตว์กับฝูง ที่ไม่ห่างจนเกินไป ซึ่งจะทำให้บุคคลและสัตว์ยังคงรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม หรือฝูงอยู่ แต่หากพ้นจากระยะดังกล่าวนี้ สัตว์จะรู้สึกวิตกกังวลว่าตนอาจพลัดหลงกับฝูง และ กลายเป็นเหยื่อของสัตว์อื่นได้ ด้วยเหตุนี้ เราจึงไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า “มนุษย์และสัตว์มีความ เหมือนกัน ในหลายๆด้านของสัญชาตญาณ ”

และ เอ็ดเวิร์ค ฮอลล์ ยังกล่าวอีกว่าระยะห่างของบุคคล (Personal space) นี้ อาจขยาย ออกไปเป็นการประกาศอาณาเขตครอบครอง (Territoriality) ในที่สาธารณะได้อีกด้วยและอาจ สร้างให้บุคคลรู้สึกว่าเป็นเจ้าข้าวเจ้าของในสถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งได้ ตัวอย่างเช่น ในห้องสมุด ผู้ใช้ห้องสมุดบางคนอาจแสดงอาณาเขตครอบครองของตน โดยการนำเอาของใช้ส่วนตัวต่างๆ มาวางไว้รอบๆ ไม่ว่าจะเป็นกระเป๋า หนังสือ โทรศัพท์มือถือหรืออื่นๆ เพื่อประกาศว่าอาณา เขตพื้นที่บริเวณนี้ “เป็นของฉัน” และเมื่อมีใครคนใดมาเคลื่อนย้ายข้าวของนั้น ก็อาจสร้าง ความไม่พอใจขึ้นเป็นต้น

2.5. ลำดับขั้นของภาวะความเป็นส่วนตัวตั้งแต่มากที่สุดไปจนถึงภาวะเป็นส่วนตัวน้อยที่สุดที่มนุษย์สามารถรับรู้

จากการศึกษาของผู้วิจัยพยายามศึกษากลไกและปัจจัยต่างๆของการเกิดสภาพเป็นส่วนตัว

ในแต่ละแบบ และได้ทำวิเคราะห์และสรุปออกมาเป็นลำดับของภาวะเป็นส่วนตัวในแต่ละระดับออกมาดังนี้

2.5.1. ระดับพลุกพล่าน

ระดับที่รับรู้ภายนอก-ภายในได้อย่างชัดเจน (จนมากเกินไปความต้องการของผู้รับรู้) ไม่มีการเกิดระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (no distance of man) ไม่มีกลไกของการลดทอนการรับรู้สาร (no divert attention) ไม่มีกลไกของการควบคุมการบุกรุกของสาร (no control intruder)

ซึ่งระดับนี้ทำให้การรับรู้ทางสาย (ละเอียดมาก ความละเอียดพื้นผิว) รับรู้ทางเสียง (เสียงหายใจ) รับรู้ทางกลิ่น (กลิ่นตัว) และ รับรู้ทางสัมผัส (หยาบหรือละเอียดของผิวหนัง) ซึ่งเกิดในภาวะแวดล้อมที่เปิดมาก (more void)

2.5.2. ระดับทิศทางเดียวกัน

ระดับที่รับรู้ภายนอก-ภายในได้อย่างชัดเจน (จนมากเกินไปความต้องการของผู้รับรู้) ไม่มีการเกิดระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (no distance of man) เริ่มมีกลไกของการลดทอนการรับรู้สาร (have divert attention) ไม่มีกลไกของการควบคุมการบุกรุกของสาร (no control intruder) ซึ่งระดับนี้ทำให้การรับรู้ทางสาย (ละเอียดมาก ความละเอียดพื้นผิว) รับรู้ทางเสียง (เสียงหายใจ) รับรู้ทางกลิ่น (กลิ่นตัว) และ รับรู้ทางสัมผัส (หยาบหรือละเอียดของผิวหนัง) ในแบบระดับแรก และเกิดในภาวะแวดล้อมที่เปิดมาก (more void) แต่เนื่องจากระดับนี้มีมนุษย์มีกลไก การลดทอนการรับรู้ซึ่งเกิดจาก กิจกรรมที่มนุษย์กระทำอยู่มีทิศทางเดียวกันกับกิจกรรมอื่นในสภาพการณ์นั้นๆ ทำให้รับรู้ถึงความเท่าเทียมกัน เหมือนกัน ลดทอนการรับรู้สารที่ส่งออกมาอย่างชัดเจนลงไป ทำให้เหมือนกับว่าเป็นข้อตกลงร่วมกัน เป็นสิทธิที่เท่าเทียมของแต่ละบุคคล

2.5.3. ระดับเริ่มมีการป้องกัน

ระดับที่รับรู้ภายนอก-ภายในได้อย่างชัดเจน (จนมากเกินไปความต้องการของผู้รับรู้) ไม่มีการเกิดระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (no distance of man) มีกลไกของการลดทอนการรับรู้สาร

(have divert attention) เริ่มมีกลไกของการควบคุมการบุกรุกของสาร (no control intruder) ซึ่งระดับนี้ทำให้การรับรู้ทางสาย (ละเอียดมาก ความละเอียดพื้นผิว) รับรู้ทางเสียง (เสียงหายใจ) รับรู้ทางกลิ่น (กลิ่นตัว) และ รับรู้ทางสัมผัส (หยาบหรือละเอียดของผิวหนัง) ในแบบระดับแรก และเกิดในภาวะแวดล้อมที่เปิดมาก (more void) เช่นกัน โดยมนุษย์มีกลไกของการลดทอนการรับรู้ซึ่งเกิดจากกิจกรรมที่มนุษย์กระทำอยู่มีทิศทางเดียวกันกับกิจกรรมอื่นในสภาพการณ์นั้นๆ ทำให้รับรู้ถึงความเท่าเทียมกัน ลดทอนการรับรู้สารที่ส่งออกมาอย่างชัดเจนลง แต่เริ่มมีการควบคุมการรับรู้ของตนเองเกิดขึ้น เนื่องจากมนุษย์มีความพึงพอใจต่อการรับรู้สารแตกต่างกันในพื้นที่เดียวกันและกิจกรรมในทิศทางคล้ายๆกันก็ตาม

2.5.4. ระดับความพอดีเฉพาะคน

ระดับที่รับรู้ภายนอก-ภายในได้อย่างชัดเจน (ในระดับที่พอเหมาะตามความต้องการของผู้รับรู้) เกิดระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (have distance of man) มีกลไกของการลดทอนการรับรู้สาร (have divert attention) มีกลไกของการควบคุมการบุกรุกของสาร (no control intruder) ซึ่งระดับนี้ทำให้การรับรู้ทางสายตา (สีผิว หน้าตา) รับรู้ทางเสียง (การพูดคุย) แต่ไม่สามารถรับรู้ทางกลิ่น และ รับรู้ทางสัมผัส และเกิดในภาวะแวดล้อมที่เปิด (void) เช่นกัน โดยมนุษย์มีกลไกของการลดทอนการรับรู้ซึ่งเกิดจากกิจกรรมที่มนุษย์กระทำอยู่มีทิศทางเดียวกันกับกิจกรรมอื่นในสภาพการณ์นั้นๆ ทำให้รับรู้ถึงความเท่าเทียมกัน ลดทอนการรับรู้สารที่ส่งออกมาอย่างชัดเจนลง และการควบคุมการรับรู้ของตนเองเกิดขึ้น โดยใช้กลไกระยะเว้นว่างส่วนบุคคล รวมไปถึงกลไกทางสถาปัตยกรรม ไม่ว่าจะเป็น ที่หลบซ่อน (shelter) ระดับ (level) ช่องเปิด (void) เพื่อควบคุมและลดทอนการรับรู้สาร

2.5.5. ระดับเริ่มมีการตัดจากภายนอก

ระดับที่รับรู้ภายนอก-ภายในได้ไม่ชัดเจน (รับรู้สารที่ส่งออกมาได้เจือจาง) เกิดระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (have distance of man) มีกลไกของการลดทอนการรับรู้สาร (have divert attention) และกลไกของการควบคุมการบุกรุกของสาร (no control intruder) ในระดับที่มากขึ้น ซึ่งระดับนี้ทำให้มีการรับรู้ทางสายตาที่ไม่ละเอียด (รับรู้แค่องค์ประกอบ) แต่ไม่สามารถรับรู้ทางเสียง (รับรู้น้อยมาก) รับรู้ทางกลิ่น และ รับรู้ทางสัมผัส และเกิดในภาวะแวดล้อมที่ค่อนข้างปิด (less void) โดยมนุษย์มีกลไกของการลดทอนการรับรู้ซึ่งเกิดจากกิจกรรมที่มนุษย์กระทำอยู่มีทิศทางเดียวกันกับกิจกรรมอื่นในสภาพการณ์นั้นๆ ทำให้รับรู้ถึงความเท่าเทียมกัน ลดทอนการรับรู้สารที่ส่งออกมาอย่างชัดเจน และการควบคุมการรับรู้ของตนเองเกิดขึ้น โดยใช้กลไกระยะ

เว้นว่างส่วนบุคคล ร่วมไปกับกลไกทางสถาปัตยกรรม ไม่ว่าจะเป็น ที่หลบซ่อน (shelter) ระดับ (level) ช่องเปิด (void) เพื่อควบคุมและลดทอนการรับรู้สาร เพื่อให้ต้องการภาวะเป็นส่วนตัวมากขึ้นและรับรู้เพียงบางส่วนของสภาพการณ์นั้น

2.5.6. ระดับสันโดษ

ระดับที่รับรู้ภายนอก-ภายในได้ไม่ชัดเจน (รับรู้สารที่ส่งออกมาได้เจือจาง) เกิดระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (have distance of man) มีกลไกของการลดทอนการรับรู้สาร (have divert attention) และกลไกของการควบคุมการบุกรุกของสาร (no control intruder) ในระดับที่มากขึ้น ซึ่งระดับนี้เป็นระดับที่ไม่มีการรับรู้จากภายนอกเลยไม่สามารถรับรู้ทางสายตา รับรู้ทางเสียง (รับรู้น้อยมาก) รับรู้ทางกลิ่น และ รับรู้ทางสัมผัส และเกิดในภาวะแวดล้อมที่ปิด (no void) โดยมนุษย์มีกลไกของการลดทอนการรับรู้ซึ่งเกิดจากกิจกรรมที่มนุษย์กระทำอยู่มีทิศทางเดียวกันกับกิจกรรมอื่นในสภาพการณ์นั้นๆ ทำให้รับรู้ถึงความเท่าเทียมกัน ลดทอนการรับรู้สารที่ส่งออกมาอย่างชัดเจน และการควบคุมการรับรู้ของตนเองเกิดขึ้น โดยใช้กลไกระยะเว้นว่างส่วนบุคคล ร่วมไปกับกลไกทางสถาปัตยกรรม ไม่ว่าจะเป็น ที่หลบซ่อน (shelter) ระดับ (level) ช่องเปิด (void) เพื่อควบคุมและลดทอนการรับรู้สาร เพื่อให้ต้องการสภาพเป็นส่วนตัวมากที่สุดและไม่ต้องการรับรู้สารภายนอกเลย

2.6. หน้าที่ของสภาพเป็นส่วนตัว

หน้าที่หลักของสภาพเป็นส่วนตัวจากการศึกษา ได้วิเคราะห์หน้าที่หลักไว้ 4 ประการ คือ

2.6.1. อิสรภาพส่วนบุคคล หน้าที่ประการสำคัญของสภาพเป็นส่วนตัวได้แก่ การกระทำ ให้มีอิสรภาพในตัวเอง มีเอกลักษณ์ส่วนบุคคลซึ่งเป็นการทำให้บุคคลรู้สึกว่ามีค่าหรือมีตัวตน รู้ว่าตัวเองเป็นใครและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและสภาพแวดล้อมอย่างไร

2.6.2. การปลดปล่อยทางอารมณ์ เกิดจากโอกาสบุคคลมีสภาพเป็นส่วนตัวได้ยอมเป็นช่วงเวลาทีบุคคลสามารถผ่อนคลายจากหน้าที่หรือบทบาททางสังคม เมื่อบุคคลอยู่ในสภาพเป็นส่วนตัว ย่อมสามารถมีพฤติกรรมที่ผิดเพี้ยนไปจากพฤติกรรมทั่วไปที่อยู่ภายใต้กฎระเบียบและประเพณีต่างๆ เช่น อาจแต่งตัวตามสบาย ไม่ทาปาก เขียนคิ้ว แต่งหน้า พุดจาเป็นกันเอง หยาดคายในกลุ่มเพื่อนสนิท เป็นต้น หรืออาจมีพฤติกรรมซึ่งโดยปกติมักหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดในที่สาธารณะต่อหน้าบุคคลอื่น เช่น การแคะขี้มูก การเกาในที่ลับ การแอบจิบ กอด เป็นต้น

2.6.3. การประเมินตัวเอง การมีสภาพการเป็นส่วนตัวย่อมเป็นการสร้างโอกาสที่บุคคลสามารถคิดหรือตรึกตรองเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับบุคคลอื่นรวมทั้งกับสภาพการณ์ต่างๆ การที่บุคคลสามารถแยกตัวเองจากบุคคลและสิ่งต่างๆภายนอก ย่อมสร้างโอกาสให้มีการประเมินตัวเองได้สะดวกขึ้น ในการนี้ มีการประมวลประสบการณ์ที่เกิดขึ้นและมีการวางแผนการกระทำในอนาคต

2.6.4. การติดต่อสื่อสารในลักษณะการจำกัดและการปกป้อง การมีสภาพเป็นส่วนตัวยังมีหน้าที่ในการจำกัดการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทำให้เกิดระยะห่างทางจิตวิทยาขึ้นเมื่อต้องการ การจัดการติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งที่จำเป็นในชีวิตประจำวันและมักอาศัยสภาพแวดล้อมช่วยให้เกิดการจำกัดในการติดต่อสื่อสาร หรือในการก่อให้เกิดระยะทางจิตวิทยา เช่น การมีห้องนอนส่วนตัว การมีห้องทำงานส่วนตัว ห้องพิเศษสำหรับสำหรับบุคคลสำคัญ การมีที่เว้นว่างส่วนบุคคล เป็นต้น หน้าที่อีกประการหนึ่งของความเป็นส่วนตัว คือ การสร้างโอกาสให้คน 2 คน หรือกลุ่มขนาดย่อย สามารถอยู่ด้วยกันและสามารถเก็บความลับด้วยกันได้ เช่น ระหว่างกลุ่มผู้บริหารในการประชุมลับ ระหว่างสามีภรรยาในการพูดจาเรื่องระหว่างกัน เป็นต้น

2.7. กลไกในการกำหนดสภาพเป็นส่วนตัว

มนุษย์สร้างสภาพเป็นส่วนตัวด้วยกลไกต่างๆ ที่พอจะแยกออกได้เป็น 5 ประเภท คือ การใช้ถ้อยคำ การใช้ภาษาร่างกายการใช้เครื่องนุ่งห่มและเครื่องประดับ การใช้พื้นที่เว้นว่างส่วนบุคคล และการใช้สภาพแวดล้อมกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น มนุษย์อาจจะใช้กลไกอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่โดยทั่วไปมักใช้กลไกหลายอย่างพร้อมกันในการกำหนด สภาพส่วนตัว ที่อาจเป็นทั้งการสนับสนุนซึ่งกันและกัน หรืออาจจะเป็นการขัดแย้งกันก็ได้

2.7.1. การใช้ถ้อยคำ

มนุษย์ได้ใช้ถ้อยคำเป็นกลไกสำคัญในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน และยอมใช้ถ้อยคำในการควบคุมขอบเขตระหว่างบุคคลด้วย เพื่อกำหนดสภาพเป็นส่วนตัวที่บุคคลต้องการได้ กล่าวมาแล้วว่า การควบคุมขอบเขตระหว่างบุคคล คือ การควบคุมติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างหนึ่ง อาจพิจารณาใช้ถ้อยคำใน 2 ประเด็นสำคัญ คือ ทางด้านเนื้อหาของถ้อยคำ และทางด้านโครงสร้างของถ้อยคำ หรืออาจเป็นการขออนุญาตให้ล่วงล้ำสภาพเป็นส่วนตัวของอีกฝ่ายหนึ่ง หรืออาจเป็นการเชื้อเชิญให้อีกฝ่ายหนึ่งล้ำสภาพเป็นส่วนตัวได้

ภาพที่ 3 แสดงการใช้ถ้อยคำแสดงความต้องการสภาพส่วนตัว

2.7.2. การใช้ภาษาร่างกาย

การใช้ภาษาร่างกายนับเป็นกลไกที่ไม่ใช่ถ้อยคำ (nonverbal) อย่างหนึ่งในการกำหนดสภาพเป็นส่วนตัว การใช้ภาษาร่างกายอาจแสดงออกด้วยระยะห่างจากบุคคลอื่น การหันลำตัวและหน้า ท่าของลำตัวอากัปกริยาของแขนขาตลอดจนการแสดงออกบนใบหน้า บุคคลสามารถควบคุมขอบเขตระหว่างบุคคลในการกำหนดสภาพส่วนตัวด้วยการใช้ภาษาร่างกายเหล่านี้ โดยทั่วไปมักมีการแสดงออกหลายอย่างประสานกัน เช่น ในการแสดงการต้อนรับบุคคลอื่น อาจแสดงออกด้วยการอ้าแขนรับ ลำตัวโค้งไปข้างหน้าเล็กน้อยพร้อมด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มหรือว่าในทางตรงกันข้ามบุคคลอาจต้องการสภาพเป็นส่วนตัว ไม่ต้องการให้คนอื่นมารบกวน อาจแสดงด้วยการใช้มือกวักออกหรือโบกฝ่ามือที่หันออก ยืนตัวตรง อาจแสดงสีหน้าที่ไม่เป็นมิตรนัก พร้อมกับจ้องหน้าหน้าผู้ที่พยายามล่วงล้ำเข้ามา ภาษาร่างกายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การแสดงออกโดยใช้มือและแขน ดูเหมือนเป็นสัญลักษณ์ทั่วไปที่เข้าใจกันดี ที่เปรียบได้กับภาษาสากล เช่น การแสดงกำปั้นแสดงเคียดแค้น การกวักมือแสดงการเรียกเข้ามาหา การเหินยดแขนหันฝ่ามือออกไปข้างหน้าแสดงความต้องการให้อีกฝ่ายหยุด เป็นต้น

2.7.3. การใช้เครื่องนุ่งห่มและเครื่องประดับ

การที่บุคคลสามารถที่จะแต่งตัวด้วยเครื่องนุ่งห่มและเครื่องประดับที่เป็นการสื่อสารความหมายว่า ตนเองเป็นใคร มีสถานภาพทางสังคมอย่างไร สมควรมีบทบาทที่เหมาะสมอย่างไร ตามสภาพการณ์ต่างๆ ย่อมเป็นกลไกอย่างหนึ่งที่กำหนดการเข้าถึงบุคคลอื่น เช่น หากแต่งกายที่แสดงว่าเป็นนายทหาร เป็นผู้บริหาร เป็นเจ้าของบ้าน เป็นต้น ย่อมแสดงถึงสถานภาพที่แตกต่างที่แสดงเป็นไปได้อย่างกว้างโดยบุคคลกลุ่มหลัง แต่การเข้าถึงบุคคลต่างๆ ในกลุ่มหลังโดยบุคคลแรกเป็นไปได้ง่ายกว่าและอาจจะไม่มีข้อจำกัด แม้ว่าความจริงแล้วสถานภาพต่างหากที่เป็นตัวกำหนดการเข้าถึง แต่ละสถานภาพมักจะสอดคล้องกับการแต่งกาย

และเราอาจสังเกตสถานการณ์ภาพได้จาก การแต่งกายซึ่งมักจะจะเป็นไปตามบรรทัดฐานทางสังคมซึ่ง เข้าใจกัน หากผู้บริหารแต่งกายเหมือนพนักงานทั่วไปแล้ว อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดขึ้นได้ เป็นการขัดกับบรรทัดฐานที่ยึดถือกัน

เป็นที่สังเกตได้ว่าบุคคลที่เข้าถึงได้ยากกว่า เพราะมีความต้องการสภาพเป็นส่วนตัว มากกว่า มักมีการแต่งกายในลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไปที่เป็นคนส่วนมากใน สถานที่เดียวกัน บุคคลทั่วไปเหล่านี้มีการเข้าถึงได้ง่ายกว่าและมักมีข้อกำหนดในการแต่งกาย เช่น พลทหารในค่ายทหาร พนักงานในโรงงาน พนักงานรถโดยสาร เป็นต้น

2.7.4. การใช้ที่เว้นว่างส่วนบุคคล

สภาพแวดล้อมกายภาพในส่วนที่อยู่รอบ ๆ ตัวบุคคล ที่เป็นขอบเขตที่มองไม่เห็นในฐานะที่เป็นที่เว้นว่างส่วนบุคคลนั้น เป็นส่วนที่บุคคลพยายามปกป้องไม่ให้มีการล่วงล้ำขนาดขอบเขตนี้ เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพการณ์ของความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้น เราอาจพิจารณาการ กำหนดระยะห่างระหว่างบุคคลเป็นกลไกในการควบคุมขอบเขตระหว่างบุคคลตามลักษณะ ความสัมพันธ์ทางสังคมออกเป็น 4 ระยะ คือ

2.7.4.1. ระยะใกล้ชิด ห่างกันไม่เกิด 8 นิ้วระยะที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น เช่น ระหว่างสามี ภรรยา ระหว่างคู่รักในขณะที่ต้องการสภาพเป็นส่วนตัวมาก

2.7.4.2. ระยะส่วนบุคคล เป็นระยะถัดออกมาแต่ไม่เกิด 4 ฟุต เป็นระยะ ที่อยู่ใกล้ตัวที่เข้าถึงได้เฉพาะผู้ที่มีความสนิทสนมกัน มิฉะนั้นจะเป็นการล่วงล้ำที่ทำให้เกิดความรู้สึกไม่สบายใจได้

2.7.4.3. ระยะสังคม อยู่ถัดจากระยะส่วนบุคคลจนถึงระยะ 12 ฟุต เป็นระยะที่เหมาะสมกับการติดต่อกันในหน้าที่ หรือ การติดต่อกันที่ไม่เป็นกิจจะลักษณะมากนัก ซึ่งไม่ใช่การติดต่อกันเป็นส่วนตัว

2.7.5.4. ระยะสาธารณะ เป็นระยะถัดจากระยะสังคมออกไป เป็นระยะระหว่างบุคคลที่เหมาะสมสำหรับการกระทำต่อกันอย่างเป็นทางการ เช่น ในการประชุมระดับผู้บริหาร ให้การประชุมระหว่างประเทศ เป็นต้น

รวมระยะห่างระหว่างบุคคลสำคัญจากบุคคลในแวดวง ระยะห่างทั้ง 4 นี้มีความสัมพันธ์กับสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล หากบุคคลปรากฏในระยะห่างที่เหมาะสมก็ย่อมหมายความว่ามีความสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล

การควบคุมขอบเขตระหว่างบุคคลได้โดยสัมพันธ์ต่อกันที่เกิดขึ้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า หากบุคคลปรากฏอยู่นอกระยะห่าง ได้วิเคราะห์ไว้ในแต่ละสภาพการณ์ย่อมเป็นระยะห่างที่ไม่ส่งเสริมการกระทำต่อกันสำหรับสภาพการณ์นั้นๆ อาจกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นระยะที่ก่อให้เกิดสภาพเป็นส่วนตัวระหว่างบุคคลมากขึ้นในสภาพการณ์นั้น เช่นหากมีสามีมรรยาอยู่ห่างกันภายในระยะส่วนบุคคล แทนที่เป็นระยะใกล้ชิด ต่างยังมีความรู้สึกเป็นส่วนตัวอยู่และอาจไม่มี

2.7.5. สภาพแวดล้อมกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้น

ได้แก่ สิ่งของต่างๆ พื้นที่และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ที่ใช้ในการกำหนดอาณาเขตครอบครองของมนุษย์ มนุษย์ใช้สิ่งเหล่านี้ในการควบคุมขอบเขตระหว่างบุคคลในการแยกตัวจากบุคคลอื่นและในการมีการกระทำต่อกันกับบุคคลอื่น อาจจำแนกสภาพแวดล้อมกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นออกเป็น 2 ประเภท คือ สิ่งแวดล้อมกายภาพที่ส่งเสริมให้เกิดสภาพส่วนตัว และ สภาพแวดล้อมที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดสภาพส่วนตัว

2.7.5.1. สภาพแวดล้อมกายภาพที่ส่งเสริมให้เกิดสภาพเป็นส่วนตัว

สิ่งของต่างๆ พื้นที่และก่อสร้างต่างๆ ที่เป็นส่วนบุคคลหรือที่มีผู้ใช้สอยจำนวนจำกัด ย่อมเป็นสภาพแวดล้อมกายภาพที่บุคคลหรือกลุ่มสามารถควบคุมการเข้าถึงของบุคคลได้ง่าย เช่น ในรถยนต์ส่วนตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รถที่ติดฟิล์มกรองแสง ที่นั่งชั้นหนึ่งบนเครื่องบิน โต๊ะอ่านหนังสือเฉพาะบุคคลในห้องสมุดที่ได้จองไว้ใช้ประจำ ห้องเรียนทั่วไปที่จัดให้นักเรียนนั่งหันหน้าไปทางเดียวกัน ห้องทำงานส่วนตัวของผู้จัดการ ห้องน้ำส่วนตัวของผู้จัดการ บ้านพักอาศัยทั่วไปในแถวชานเมืองที่มีความหนาแน่นน้อยเป็นสภาพแวดล้อมที่จัดได้ว่าเป็นสภาพเป็นส่วนตัวสูง เมื่อเปรียบเทียบกับบ้านในชนบท เพราะมีพื้นที่รอบบ้านพร้อมด้วยรั้วล้อมรอบ

การใช้ลักษณะทางกายภาพในการจัดสภาพแวดล้อมให้สนองความต้องการสภาพเป็นส่วนตัวเป็นไปได้ 2 ลักษณะสำคัญ คือ ประการแรกเป็นการแยกผู้ใช้สอยสภาพแวดล้อมออกจากกัน โดยการจัดวางแปลนหรือการวางผังและแต่กรณี อาจเป็นแยกในทางห้องนอนหรือทางตั้งด้วยการแยกระดับ เพื่อให้เป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นหน่วยอิสระของบุคคลหรือกลุ่มที่มีจำนวนจำกัด เช่น บ้านพักอาศัยของแต่ละครอบครัว ห้องเรียนแต่ละห้อง เป็นต้น ประการที่สอง เป็นการปิดกั้นจากกันเพื่อให้ปลอดภัยจากการรบกวนหรือล่วงล้ำกัน โดยใช้องค์ประกอบทางกายภาพเป็นสำคัญ ได้แก่ สิ่งของและสิ่งก่อสร้างต่างๆ รวมทั้งการใช้ต้นไม้ในการจัดภูมิทัศน์ เช่น การมีรั้วล้อมบริเวณรอบบ้านและมีการปลูกต้นไม้ในตำแหน่งที่มีการบังการ

มองเห็นจากรอบนอก ซึ่งปรากฏมีการใช้การจัดสวนกลางแจ้งเพื่อบังการมองเห็น คุณลักษณะของเศรษฐกิจชาวอังกฤษมักล้อมรอบด้วยสวนขนาดใหญ่พร้อมกำแพงหิน เป็นต้น

2.7.5.2. สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดเป็นสภาพส่วนตัว

สิ่งของต่าง ๆ พื้นที่และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่เป็นที่สาธารณะที่ไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของโดยตรง หรือที่ไม่มีผู้ใช้สอยร่วมกันจำนวนมาก เป็นสภาพแวดล้อมที่ไม่ส่งเสริมให้เกิด สภาพส่วนตัว เพราะว่าบุคคลหรือกลุ่มมักไม่สามารถควบคุมการเข้าถึงของบุคคลอื่นได้

ในสภาพแวดล้อมที่มีความหนาแน่นสูง บุคคลย่อมไม่อาจมีสภาพเป็นส่วนตัวที่ต้องการได้ เช่น การอยู่ร่วมกันของสมาชิกในครัวเรือนมากกว่า 5 คน ในพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 40 ตรม.

สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่มีใครเป็นเจ้าของหรือไม่มีอิสรภาพในการควบคุมได้ เป็นสภาพแวดล้อมที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดสภาพเป็นส่วนตัว ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ไม่ใช่ที่สาธารณะอย่างแท้จริงและไม่ใช้สวนบุคคล เช่น บริเวณของชุมชนหรือของหมู่บ้าน บริเวณใต้ถุน โถงทางเข้าทางเดินของอาคารแฟลต เป็นต้น เรายังกล่าวอีกได้ว่าเมืองที่อยู่อาศัยกันอย่างหนาแน่นเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดสภาพเป็นส่วนตัว ชาวเมืองจึงพยายามแสวงหาสภาพส่วนตัวด้วยการหลีกเลี่ยงที่ต่าง ๆ มากมาย มักใช้ชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ พยายามลดการกระทำต่อกันกับบุคคลอื่น ๆ

2.8. พื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่ทางสังคม

2.8.1. นิยามของพื้นที่ส่วนตัว

พื้นที่ อาจหมายถึง ที่ว่าง หรือ space ในงานสถาปัตยกรรม แนวคิดทางปรัชญาของนักปรัชญาหลายคนได้ให้คำอธิบายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับที่ว่าง ซึ่งเราสามารถให้คำนิยามของคำว่า "ที่ว่าง" ได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ กับสถานะแวดล้อมของสิ่งนั้น ๆ อันหมายรวมถึงตัวมนุษย์เอง ถูกกำหนดให้สามารถรับรู้และสัมผัสได้ภายในพื้นที่ว่างที่มีได้ว่างเปล่า แต่เป็นที่ว่างที่ปรากฏเป็นตัวตนที่รับรู้ สัมผัสความรู้สึกได้ ออกแบบได้ และมีหลายมิติ

ส่วนคำว่า "ส่วนตัว" นั้นเป็นความต้องการของมนุษย์ที่จะเข้าไปใช้ที่ว่าง ความต้องการภาวะการเป็นส่วนตัวเป็นความต้องการขั้นมูลฐานของมนุษย์ ความเป็นส่วนตัวมีความเข้าใจกันโดยทั่วไปว่า เป็นการแยกตัวออกอยู่อย่างสันโดษ ไม่ต้องมีการกระทำต่อกันกับบุคคลอื่น แต่

อาจเข้าใจความเป็นส่วนตัวในความหมายของการควบคุมตัวเองจากบุคคลอื่นตามความเหมาะสม เพราะการก่อให้เกิดภาวะเป็นส่วนตัวย่อมไม่ได้หมายถึงการขีดกั้นแต่อย่างเดียว แต่อาจหมายถึงการปิดหรือเปิด มากน้อยตามความเหมาะสม ดังนั้นมิติของความเป็นส่วนตัวจึงมีได้หลายระดับ ตั้งแต่ระดับที่มากที่สุดคือไม่ติดต่อกับใครและไม่มีใครสามารถเข้าถึงได้ ไปจนถึงระดับที่น้อยที่สุดคือพื้นที่ ที่มีความเป็นสาธารณะที่ปัจเจกบุคคลไม่สามารถครอบครองพื้นที่ใดๆ ได้อย่างสมบูรณ์

ดังนั้นหากกล่าวถึงพื้นที่ส่วนตัวเราสามารถที่จะให้คำนิยามได้ว่าสภาพแวดล้อมที่มีกระบวนการการควบคุมขอบเขตระหว่างบุคคลเกิดขึ้น เพื่อกำหนดระดับภาวะเป็นส่วนตัวที่เหมาะสมกับความต้องการด้วยการปิดหรือเปิดขอบเขตที่กั้นอยู่ระหว่างให้สอดคล้องกับความต้องการภาวะความเป็นส่วนตัว สิ่งที่อยู่ระหว่างขอบเขตคือหน่วยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์หรือการกระทำต่อกันมากน้อยต่างกัน

ภาพที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบพื้นที่ที่มีระดับความส่วนตัวมากและพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัวน้อย

2.8.2. ความเป็นส่วนตัว

คนเรานั้นต้องการความเป็นส่วนตัว โดยต้องการมีช่องว่างหรือระยะห่างสำหรับคนที่ไม่รู้จัก ไว้สำหรับสร้างความสบายใจหรือเหลือพื้นที่ให้ได้เป็นตัวของตัวเองนั่นเอง

พื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ไปกับมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ใช้พื้นที่ เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ อาจจะทั้งร่วมกับผู้อื่น อย่างเป็นหมู่คณะ แต่เมื่อพื้นที่นั้นมีเพียงเราที่ไซ้มัน พื้นที่นี้จึงเรียกได้ว่าเป็นพื้นที่ส่วนตัว มนุษย์ล้วนมีพื้นที่ส่วนตัวเป็นของตนเอง เป็นพื้นที่ที่อาจจะเป็นความลับและตัดขาดจากโลกภายนอก หรือเป็นพื้นที่เรามีสิทธิ์กระทำสิ่งต่างๆ แต่เพียงผู้เดียว ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สร้างความรู้สึกสบายใจ มนุษย์จะใช้พื้นที่เหล่านี้เพื่อทำเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเปิดเผยความต้องการ การตามใจตนเอง มนุษย์จึงต้องมีการจะมีพื้นที่นี้ด้วยกันทั้งสิ้น เพื่อให้ตนมีอิสระทางสังคมสักระยะ พักจากการกระทำบางอย่างที่แสดงออกเพื่อให้ง่ายยอมรับ

2.9. องค์ประกอบของระบบสภาพส่วนตัว

องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสภาพส่วนตัว ได้แก่ ขอบเขต และบุคคลหรือกลุ่มที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นหน่วยทางสังคม

ขอบเขต การควบคุมระหว่างตนเองกับบุคคลอื่นๆ และสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ตัวเอว่นั้น คือ การเปิดหรือปิดขอบเขตที่ขึ้นอยู่กับระยะห่างกลางให้สอดคล้องกับความต้องการสภาพเป็นส่วนตัวในแต่ละสถานการณ์ การเปิดหรือปิดขอบเขต คือ การควบคุมขอบเขตระหว่างบุคคลให้เกิดการกระทำต่อกันในระดับมากน้อยตามความต้องการ ขอบเขตนี้อาจเป็นขอบเขตทางกายภาพหรือจิตวิทยาส่วนต่างๆ ทางกายภาพเช่น ผนังกันห้อง ประตู หน้าต่าง ระยะห่างที่เหมาะสมที่ไม่เป็นการล่วงล้ำอาณาเขตครอบครองของบุคคลหรือที่เว้นว่างส่วนบุคคลเป็นต้น จัดว่าเป็นตัวกำหนดขอบเขตทางกายภาพ การที่เราอยู่ภายใต้ห้องปิดประตู ย่อมแสดงถึงการควบคุมตัวเองจากบุคคลอื่นหรือสิ่งอื่นๆ ที่อยู่นอกห้อง การที่เรามีอาณาเขตครอบครองและสามารถป้องกันการล่วงล้ำได้ ก็เป็นการแสดงถึงการควบคุมการเข้าถึงตัวเองจากบุคคลอื่น ส่วนขอบเขตทางจิตวิทยานั้นเป็นการวางตัวเฉย ไม่สนใจ ต่อสิ่งเร้าภายนอกที่มากกระทบหรืออาจมีการต่อต้านทางจิตเกิดขึ้น กว้างได้ว่า ในสภาพเป็นส่วนตัวทั้ง 4 ที่เสนอมานั้น ความสันโดษ ความสนิทสนมและภาวะนิรนาม เป็นสภาพที่จำเป็นอาศัยขอบเขตทางกายภาพหรือมีสภาพแวดล้อมกายภาพประกอบในสภาพการณ์ที่เกิดสภาพเป็นส่วนตัว ส่วนความสำรวมนั้นเป็นสภาพที่อาศัยขอบเขตทางจิตวิทยาเป็นสำคัญ

หน่วยทางสังคม สิ่งที่อยู่ระหว่างขอบเขต คือ หน่วยทางสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพส่วนตัวที่เกิดขึ้น หน่วยทางสังคมดังกล่าวมีความสัมพันธ์ต่อกันหรือการกระทำต่อกันมากน้อยต่าง ๆ กัน อาจเป็นการเฝ้าหาความสัมพันธ์กันหรือการปิดกันแยกตัวออกจากกันหน่วยที่เกี่ยวข้องเป็นไปได้ 3 กรณี คือ ระหว่างบุคคล ระหว่างกลุ่มกับกลุ่ม และระหว่างบุคคลกับกลุ่มบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ กัน มีความต้องการสภาพเป็นส่วนตัวต่าง ๆ กันตามสถานการณ์

2.10. ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในระบบสภาพส่วนตัว

ในความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ในระบบสภาพเป็นส่วนตัวนั้น ย่อมมีกระบวนการควบคุมขอบเขตระหว่างบุคคลเกิดขึ้น เพื่อกำหนดระดับ สภาพส่วนตัวที่เหมาะสมกับความต้องการ กล่าวได้ว่า เป็นการปรับขอบเขตระหว่างบุคคล เช่น การใช้ประตูกั้นระหว่างบุคคลที่หนึ่งทำงานอยู่ใกล้กัน การมีห้องทำงานส่วนตัว เหล่านี้ล้วนเป็นการปรับขอบเขตระหว่างบุคคลในลักษณะต่างๆ ในกระบวนการควบคุมขอบเขตระหว่างบุคคลนั้นมีกระบวนการวิเคราะห์ได้ดังนี้

2.10.1. กระบวนการควบคุมเป็นกระบวนการสองทิศทางที่มีการโต้ตอบแลกเปลี่ยนกัน เป็นความสัมพันธ์ของแรงขัดแย้งกันซึ่งเป็นลักษณะของกระบวนการวิภาษ คือ เราพิจารณาควบคุมให้เกิดสภาพส่วนตัวมากหรือน้อยในแง่การปิดหรือเปิดตัวเองต่อผู้อื่นและสภาพแวดล้อม บางครั้งเราปิดบางครั้งเราเปิดมีแรงผลักดันทั้งตัวเราและจากภายนอก

2.10.2. กระบวนการปรับเข้าสู่ระดับความเหมาะสมเสมอ เพื่อให้เกิดความสมดุลในการมีสภาพเป็นส่วนตัวตามสภาพการณ์ บางครั้งเราต้องการสภาพส่วนตัวที่มาก บางครั้งเรามีความต้องการสภาพเป็นส่วนตัวน้อย สำหรับในชีวิตประจำวัน

2.10.3. มีกระบวนการปรับเข้าสู่ระดับความเหมาะสมเสมอเพื่อให้เกิดความสมดุลในการมีสภาพเป็นส่วนตัวตามสภาพการณ์ บางครั้งเราต้องการสภาพส่วนตัวที่มาก บางครั้งเรามีความต้องการสภาพเป็นส่วนน้อย สำหรับชีวิตประจำวัน

2.11. บริบทและพื้นที่ความเป็นส่วนตัว

บริบทเป็นสิ่งสำคัญในงานสถาปัตยกรรม เป็นแนวความคิดแรกในการออกแบบไม่ว่าจะเป็นลักษณะของสถานที่ ที่ตั้งไปจนถึงผังเมือง ซึ่งเป็นลักษณะของบริบททางกายภาพที่เราสามารถจับต้องได้ หรือบริบททางกายภาพของสภาพแวดล้อม เน้นการวิเคราะห์องค์ประกอบระหว่างงานสถาปัตยกรรม และสถานที่ เพื่อให้เราเกิดความเข้าใจสภาพของสถานที่ และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการออกแบบได้ ซึ่งในหลายๆครั้งการพิจารณาพื้นที่ตั้งก็มีประโยชน์เป็นอย่างมากในการค้นหาแนวความคิดในการออกแบบในงานสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้น มนุษย์ก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมของมนุษย์ เกิดการเรียนรู้ การรับรู้ ความรู้สึก ที่ส่งต่อการตอบสนองในงานสถาปัตยกรรม เช่นกัน

2.11.1. สมมติฐานของบริบทที่ทำมนุษย์ต้องการความเป็นส่วนตัว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ผ่านมาของสภาพเป็นส่วนตัว สามารถบ่งบอกได้ว่าระดับสภาพเป็นส่วนตัวมีหลายระดับ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดสภาพเป็นส่วนตัวมีหลายปัจจัยด้วยกัน สรุปออกมาได้ว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดสภาพเป็นส่วนตัวได้คือ “การรับรู้สารภายนอกซึ่งสัมพันธ์กับการรับรู้สารภายใน” ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีปัจจัยย่อยๆที่ก่อให้เกิดสภาพเป็นส่วนตัว ดังนี้ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้สารภายนอกและการรับรู้สารภายในของผู้วิจัยได้วิเคราะห์ออกมา คือ ระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (**Distance of man**) , การลดทอนการรับรู้จากภายนอก (**Divert attention**) , การควบคุมการบุกรุกสาร (**Intruder**)

2.11.2. แนวความคิดในการสร้างความสอดคล้องกับบริบท

สภาพความเป็นส่วนตัวของแต่ละพื้นที่แต่ละที่มีความแตกต่างกัน ส่งผลให้มีกิจกรรมในแต่ละพื้นที่นั้น มีความแตกต่าง นอกจากนี้สิ่งที่เป็นปัจจัยต่อคุณภาพ สภาพความเป็นส่วนตัวอีกอย่างหนึ่งคือ การครอบครองพื้นที่นั้น บางพื้นที่ คนภายนอกไม่สามารถมาใช้พื้นที่ได้ด้วยสภาพเป็นส่วนตัวที่เหมาะสม ปัจจัยดังกล่าว ส่งผลให้คุณภาพของสภาพความเป็นส่วนตัวในพื้นที่นั้น ถูกลดทอนลงไป ดังนั้น การสร้างแนวคิดในการสร้างความสอดคล้องกับบริบท สถาปัตยกรรมที่ถูกสร้างขึ้นจะต้องไม่ทำลายกิจวัตรประจำวันของบุคคลภายนอก และยังสามารถตอบสนองต่อคุณภาพสภาพความเป็นส่วนตัวของพื้นที่ต่างๆ โดยสรุปคือสถาปัตยกรรมที่นำมาใช้แต่ละพื้นที่ต้องสามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่นั้นๆ มีความเท่าเทียมของสภาพเป็นส่วนตัวของกลุ่มคนใช้งานแต่ละประเภทด้วยกัน

2.11.3. คุณสมบัติพื้นที่ความเป็นส่วนตัว

พื้นที่ความเป็นส่วนตัวที่จะนำไปศึกษาความสัมพันธ์มีแนวความคิดเกี่ยวกับพื้นที่ความเป็นส่วนตัวทั้งด้านความหมาย ความสำคัญรวมถึงลักษณะทางกายภาพ ให้ความสำคัญ 3 กลุ่มคือ

2.11.3.1. บทบาท ความหมายและความชัดเจนของพื้นที่ส่วนบุคคลหมายถึง ความชัดเจนของพื้นที่ ซึ่งมีความหมายสำคัญในตัวเช่น การเป็นพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรม รับรู้เข้าใจได้ กิจกรรมที่จะเกิดขึ้น จะสร้างแรงดึงดูดในการใช้งาน และสร้างความปลอดภัยในพื้นที่บริเวณนั้น

2.11.3.2. บริบท ที่ตั้ง ได้แก่ การเข้าถึงพื้นที่และบริเวณต่างๆ รวมไปถึงความสามารถในการมองเห็น การรับรู้ทางสายตา ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ส่วนตัวกับบริบทข้างเคียง ปัจจัยที่มีผลต่อพื้นที่ส่วนตัวได้แก่ มุมมอง และ ที่ตั้ง ของพื้นที่ส่วนตัว การให้ความสำคัญต่อบริบทโดยรอบในการกำหนดพื้นที่ว่างพบว่าการมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคคลที่ชอบความส่วนตัวต้องทำให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมในพื้นที่ส่วนตัวได้

2.11.3.3. กายภาพและองค์ประกอบภายใน หมายถึง คุณสมบัติ ลักษณะทางกายภาพและองค์ประกอบต่างๆ ที่อยู่ในพื้นที่ส่วนตัวนั้น เช่น มีที่นั่ง มีความร่มเงา มีพื้นผิวที่ดี อากาศถ่ายเท ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อเหตุผลของการใช้พื้นที่ เช่น ปัจจัยทางกายภาพ การออกแบบสถานที่นั้นให้นำดึงดูดให้คนมาใช้พื้นที่ บรรยากาศ อุณหภูมิ ที่เหมาะสม คุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดีจะเป็นปัจจัยที่ดึงดูดคนเข้ามาใช้พื้นที่ เช่น ขนาดของพื้นที่ ความสบาย ความผ่อนคลาย

2.11.4. ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลกับการรับรู้

ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลมีผลต่อการลดทอนการรับรู้ในระยะเว้นว่างส่วนบุคคลที่แตกต่าง ดังนี้ ระยะใกล้ชิด ระยะส่งนบุคคล ระยะทางสังคม และ ระยะสาธารณะ โดยให้ความสำคัญกับการรับรู้ความละเอียดของสารที่ส่งออกมาของกลุ่มคนที่สื่อสารในแบบนั้น ดังเช่น ระยะใกล้ชิด การรับรู้สารละเอียดมาก การรับรู้ทางสายตา สามารถรับรู้รายละเอียดของผิวหน้า สีหน้า กริยาต่างๆ ได้ชัดเจน รวมไปถึงการรับรู้ในด้านอื่นๆ

ภาพที่ 5 แสดงระยะเว้นว่างที่แตกต่างกัน ลดทอนการรับรู้

2.11.5. ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลกับการควบคุมการบุกรุกจากสาร

ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลกับการควบคุมการบุกรุกสาร การควบคุมการบุกรุกจากสาร เกี่ยวข้องกับการรับรู้ โดยตรง สารที่ส่งออกมาให้เราได้รับรู้นั้นมีทั้งเราต้องการรับรู้และไม่ต้องการ จะรับรู้ขึ้นกับการควบคุมการบุกรุกของสาร ซึ่งระยะเว้นว่างส่วนบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญในการ ควบคุมเช่นกัน จากที่กล่าวข้างต้น ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลที่ระยะตั้งแต่ใกล้ชิดจนถึงสาธารณะ มีการรับรู้ถึงความละเอียดของสารที่แตกต่างกัน

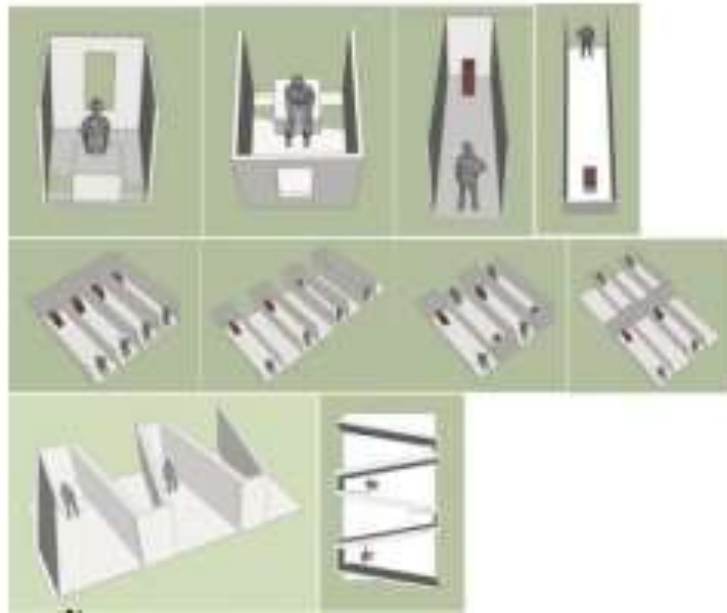
ภาพที่ 6 ความต่างในการควบคุมการบุกรุกจากสารทางสายตา (การถูกจ้องมอง)

ในระยะเว้นว่างส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน

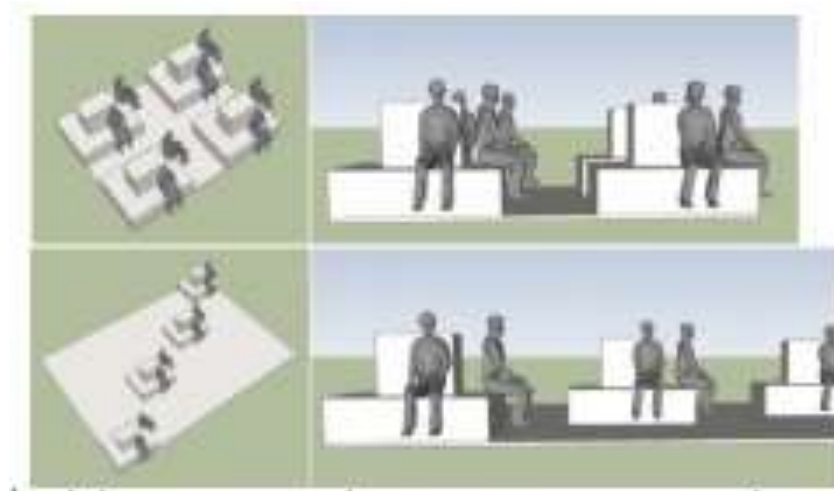
ดังนั้นการรับรู้ถึงความชัดเจนและความเจือจางหรือความไม่ชัดเจนของสาร ซึ่งสามารถ อธิบายได้ว่าการที่เราสามารถควบคุมระยะเว้นว่างส่วนบุคคลได้ย่อมสามารถควบคุมการการบุกรุกของสารได้เช่นกัน

2.11.6. การลดทอนการรับรู้สารกับการควบคุมการบุกรุกสาร

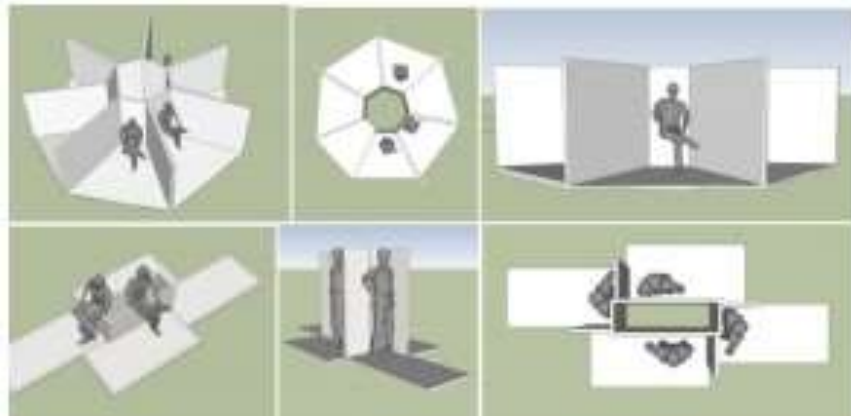
การลดทอนการรับรู้สารกับการควบคุมการบุกรุกของสาร นอกจากการใช้กลไกของระยะ เว้นว่างส่วนบุคคลในการลดทอนการรับรู้สารและการควบคุมการบุกรุกสารแล้วนั้น การใช้ กรณีศึกษาขององค์กรประกอบทางสถาปัตยกรรมเป็นตัวลดทอนการรับรู้และการควบคุมการบุกรุก สาร

ภาพที่ 7 แสดงการจัดวางของพื้นที่ว่างที่เหมือนกันในรูปแบบของตำแหน่งที่แตกต่างกัน
ทำให้การรับรู้ความชัดเจนของสารที่แตกต่าง

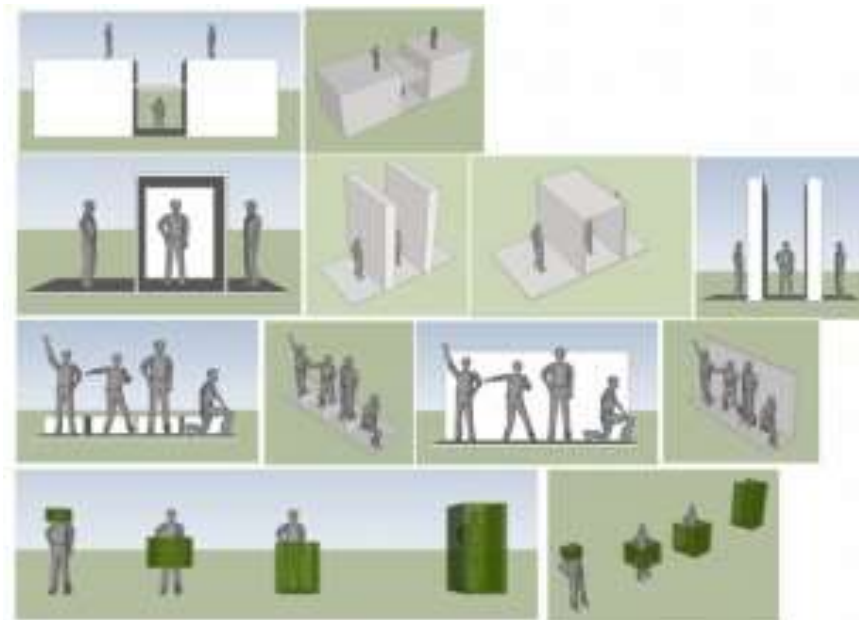

ภาพที่ 8 แสดงการจัดวางพื้นแบบส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ ที่มีรูปแบบการใช้งานที่เหมือนกัน
การจัดวางลักษณะเดียว ผู้ใช้งานจะมีกิจกรรมที่เหมือนกัน

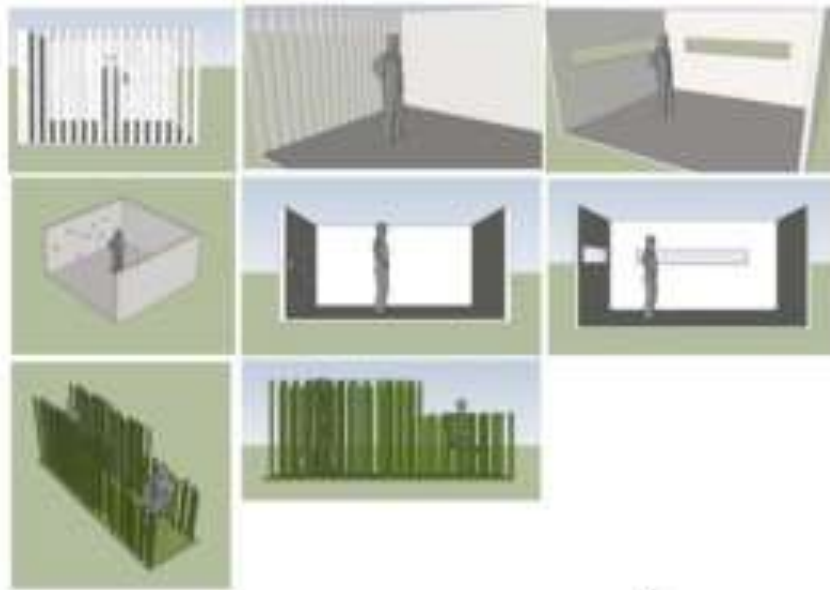
ภาพที่ 9 แสดงการจัดวางพื้นที่เหมือนกันโดยกำหนดทิศทางแต่ละตำแหน่งที่แตกต่าง

เพื่อลดทอนการรับรู้ระหว่างพื้นที่แต่ละบุคคล

ภาพที่ 10 แสดงรูปแบบของการใช้ที่กำบัง ในการลดทอนหรือควบคุมการรับรู้สารที่ถูกส่งออกมาจากภายนอก

ในทางองค์ประกอบในทางสถาปัตยกรรม การสร้างการปิดล้อมพื้นที่ด้วยผนังจากวัสดุที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็น ผนังคอนกรีต ผนังกระจก ผนังไม้อัด ระแนงไม้รวมไปถึง ผ้าม่าน หรือม่าน ล้วนมีหน้าที่เป็นที่กำบัง ในทางสถาปัตยกรรมแต่ความแตกต่างกันของวัสดุที่นำมาใช้ เหล่านี้คือความสามารถในการกำบังต่อพื้นที่นั้นๆ ซึ่งคือการควบคุมการบุกรุกของสารและการลดทอนการรับรู้สาร โดยแต่ละแบบเหมาะสมกับความต้องการของพื้นที่และความพึงพอใจ การสร้างที่กำบังนี้สามารถทำได้ทั้งแนวราบ (ผนัง) และแนวตั้ง (เพดาน ฝ้าระแนง)

ภาพที่ 11 แสดงรูปแบบของช่องเปิด ในการลดทอนการรับรู้สารที่ส่งออกมาและการควบคุมการรับรู้จากสาร
(ทางสายตาเป็นหลัก)

2.11.7. จากการลำดับของภาวะความเป็นส่วนตัวตั้งแต่มากที่สุดไปจนถึงภาวะเป็นส่วนตัวน้อยที่สุดที่มนุษย์สามารถรับรู้

จากการศึกษาทฤษฎีและปัจจัยต่างๆของการเกิดสภาพเป็นส่วนตัวในแต่ละแบบและได้ทำวิเคราะห์และสรุปออกมาเป็นลำดับของภาวะเป็นส่วนตัวในแต่ละระดับออกมาดังนี้

ภาพที่ 12 แสดงสภาพการณ์ของระดับความพลุกพล่าน ซึ่งมีผลทำให้สภาพต้องการความเป็นส่วนตัวที่สุดในพื้นที่

ในพื้นที่ ที่เป็นพื้นที่สาธารณะ ระดับที่มีการคนพลุกพล่านในพื้นที่ ผู้คนเป็นแปลกหน้าและหลากหลายมีกิจกรรมในทิศทางที่แตกต่างกัน ซึ่งอยู่ร่วมกัน ผู้คนสามารถเข้าหาในระยะใกล้ชิดหรือมากกว่านั้นได้ โดยปราศจากการยอมรับซึ่งกันและกัน

ภาพที่ 13 แสดงสภาพการณ์ของระดับเริ่มมีการป้องกัน ระดับเริ่มเป็นส่วนตัวแต่ละบุคคลขึ้นเกิดขึ้น

ในพื้นที่ภายนอก ระดับของการทำกิจกรรมที่เป็นในทิศทางเดียวกันคล้ายกัน แต่สิ่งที่ตัวบุคคลแต่ละคน ไม่พึงประสงค์ที่จะรับรู้เช่น เสียงดังเกินไป มีกลิ่นตัว การจ้องมองมากเกินไป บุคคลหรือกลุ่มเริ่มมีการปกป้องหรือถอดถอนการรับรู้สารที่ไม่ต้องการเหล่านั้นออกไป เช่น การโผก ผ้าปิดจมูก การใส่แว่นตาดำ

ภาพที่ 14 แสดงสภาพการณ์ของระดับเริ่มตัดขาดจากภายนอก พื้นที่ที่มีสภาพเป็นส่วนตัวที่มากยิ่งขึ้น

ในสภาพพื้นที่นี้ ระดับของการทำกิจกรรมที่เป็นในทิศทางเดียวกันหรือคล้ายกัน แต่ความต้องการที่จะสภาพเป็นส่วนตัวมากขึ้น(ไม่ต้องการรับรู้ทางสัมผัส กลิ่น ทางตา (สิ่งที่ไม่ยอมมอง) เสียง (ดังไป) ด้วยการถอนจากสภาวะแนบชิดใกล้มากๆ ด้วยการเว้นระยะออกมา ในการทำ การทำกิจกรรมนั้นๆ เพื่อให้รับรู้สารที่ชัดเจนพอเหมาะ และเพื่อสร้างการควบคุมการบุกรุก ด้วยสร้างพื้นที่ ที่มีสภาพเป็นส่วนตัวที่ชัดเจนขึ้นมา เช่น อยู่ในพื้นที่ที่แตกต่าง (นั่ง) ในการทำกิจกรรม แต่ยังคงมีส่วนร่วมกับการสภาพการณ์นั้น และในระดับของการทำกิจกรรมที่เป็นในทิศทางเดียวกันหรือคล้ายกันแต่ความต้องการที่จะสภาพเป็นส่วนตัวมากขึ้น (ไม่สามารถรับรู้ในด้านใดๆชัดเจนเลย หรือ น้อยมาก) การถอนจากสถานการณ์นั้นๆแต่ยังคงต้องการอยู่ร่วม ด้วยการเว้นระยะออกมาจากการทำกิจกรรมนั้นๆ เพื่อรับรู้สารบางอย่างเท่านั้น และควบคุมการบุกรุกของสารให้ได้มากที่สุด เช่น การอยู่ภายในอาคารเพื่อลดการรับรู้จากภายนอก การอยู่ในห้องนอนส่วนตัวเพื่อการรับรู้สารที่น้อยกว่านอนในห้องรับแขก เป็นต้น

ภาพที่ 15 แสดงสภาพการณ์ของระดับสันโดษ พื้นที่ไม่สามารถรับรู้สารภายนอกได้เลย

มีสภาพเป็นส่วนตัวสูงสุด

ระดับของการทำกิจกรรมที่เป็นในทิศทางเดียวกันหรือคล้ายกันแต่ความต้องการที่จะสภาพเป็นส่วนตัวมากที่สุด (ไม่สามารถรับรู้ในด้านใดๆ ได้เลย) การถอนจากสถานการณ์นั้นๆ แต่ยังคงต้องการอยู่ร่วม ด้วยการเว้นระยะออกมาจากการทำกิจกรรมนั้นๆ แต่ไม่ต้องการสารบุกรุกพื้นที่ตนเองและควบคุมการบุกรุกของสารได้อย่างสิ้นเชิง เช่น การซ่อนตัวของเด็กที่เล่นซ่อนหา เพื่อนของพวกเขาไม่สามารถรับรู้ได้ว่าเด็กคนนั้น ซ่อนอยู่ที่ใด ห้องผู้บริหารระดับสูงในอาคารขนาดใหญ่ ไม่สามารถหาได้ง่าย ถ้าไม่มีสัญลักษณ์ (ป้าย) บ่งบอกตำแหน่ง

2.12. บทสรุปแนวความคิดพื้นที่ส่วนตัว

จากการศึกษาเนื้อหาและทฤษฎีสภาพเป็นส่วนตัวจากผู้ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพเป็นส่วนตัว (**privacy**) ตั้งแต่อดีตจนปัจจุบันมาแล้วนั้น เนื่องจากผู้ศึกษามีความสนใจเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่ว่างพื้นที่หนึ่งให้เป็นพื้นที่ส่วนตัว จึงได้นำข้อมูลที่ได้ศึกษามาทำการวิเคราะห์และสรุปออกมาเป็นตัวแปรที่ทำให้รับรู้ถึง สภาพเป็นการส่วนตัวในแบบต่างๆ โดยสิ่งที่สรุปแนวคิดออกมานั้นเน้นทางของสถาปัตยกรรม เพื่อให้เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ของวิทยานิพนธ์เรื่องนี้คือการออกแบบส่วนตัวในพื้นที่ว่าง โดยสิ่งจะกล่าวต่อไปคือการจำแนกการรับรู้สภาพส่วนตัวในแต่ละแบบ เช่น ภัย เพศ ของสภาพที่เป็นส่วนตัวมากที่สุด

บทที่ 3

บทสรุปแนวความคิดสำหรับพื้นที่ความเป็นส่วนตัว

จากการศึกษาเนื้อหาและทฤษฎี สภาพความเป็นส่วนตัวจากผู้ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับ สภาพความเป็นส่วนตัว (privacy) มีความสนใจเกี่ยวกับการออกแบบพื้นที่ที่มีความเป็นส่วนตัว จึงได้นำมา ข้อมูลที่ได้ศึกษาจากบทที่แล้วมาทำการวิเคราะห์และสรุปออกมาเป็นตัวแปรที่ทำให้รับรู้ถึง สภาพความเป็นส่วนตัวในแบบต่าง ๆ โดยสิ่งที่สรุปแนวคิดออกมานั้นเน้นแนวทางของสถาปัตยกรรม เพื่อให้เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์ของวิทยานิพนธ์ เรื่องนี้คือ การออกแบบพื้นที่ความเป็นส่วนตัว ตั้งแต่ สภาพความเป็นส่วนตัวมากที่สุด ไปยัง สภาพความเป็นส่วนตัวน้อยที่สุด โดยมีเงื่อนไขว่า สภาพนั้น ๆ เกิดขึ้นจริงและมนุษย์สามารถดำรงอยู่ได้

ระดับสภาพความเป็นส่วนตัว (Degree of privacy)

จากที่ผู้ศึกษาทำการศึกษามาเกี่ยวกับบทวิเคราะห์เนื้อหา สภาพความเป็นส่วนตัว ได้ทำการวิเคราะห์และสรุปออกมาเป็นตัวแปร ที่ทำให้มนุษย์รับรู้ ถึงสภาพความเป็นส่วนตัวได้ดังนี้

3.1. การรับรู้ภายนอก – การรับรู้ภายใน

การรับรู้ภายนอก – การรับรู้ภายใน เป็นปัจจัยหลักๆของการรับรู้ สภาพความเป็นส่วนตัวของมนุษย์ สิ่งที่รับรู้คือสารที่ถูกส่งออกมาของมนุษย์ไม่ว่าจะเป็น กิริยาท่าทางของกิจกรรมที่เราทำ เสียงที่เปล่งออกมา กลิ่นตัวที่ส่งออกไป สีหน้าที่แสดงออกไป หรือแม้แต่ว่าเราไม่ได้ทำกริยาใดๆ สิ่งที่ภายนอกรับรู้ตัวเราเช่น แบบของเสื้อผ้าที่เราใส่ ริ้วรอยบนผิวหนัง เป็นต้น ก็เป็นสารที่ส่งออกไปทั้งสิ้นให้คนภายนอกรับรู้ ซึ่งการรับรู้สารของตัวเราเองที่มากจนเกินไป เป็นการทำให้ลายสารสภาพความเป็นส่วนตัว ในขณะที่เดียวกัน การที่ตัวเรารับรู้สารภายนอก (ไม่ได้มาจากความต้องการจากตัวเรา) มากจนเกินไป ก็เป็นการทำให้ลาย สภาพความเป็นส่วนตัวเช่นกัน เช่น เสียงคอนเสิร์ตที่ตั้งเกินไป กลิ่นตัวของนักศึกษาวิชาทหารบนรถเมล์ ผู้คนเบียดเสียดในพื้นที่ เป็นต้น

โดยผู้ศึกษาทำการจำแนกประเด็นหลักๆ ของปัจจัยการรับรู้ภายนอก – รับรู้ภายใน ออกมาเป็นประเด็นต่างๆ ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีการทำงานควบคู่กันไป ดังกล่าวต่อไปนี้

3.1.1. ระยะเว็ว้างส่วนบุคคล (Distance of man)

จากเนื้อหาที่ศึกษามาจากบทที่แล้ว ระยะเว็ว้างส่วนบุคคลมีอ้างอิงจากนักวิจัยในอดีตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการศึกษาของ Edward T. Hall ที่รวบรวมกรณีศึกษาอย่างมากไว้ในหนังสือ Hidden Dimension ซึ่งผู้ศึกษาได้มีการวิเคราะห์และสรุปว่า ระยะเว็ว้างส่วนบุคคล มีความเกี่ยวเนื่องกับการรับรู้ภายนอกและภายในค่อนข้างมาก ซึ่งระยะต่างๆ ที่ฮอลล์ศึกษามานั้น แต่ละระยะคนสามารถรับรู้สารจากภายนอกได้แตกต่าง ตามระดับระยะห่างที่เปลี่ยนแปลงไป โดยจะกล่าวดังต่อไปนี้

ระยะเว็ว้างเกี่ยวข้องกับการรับรู้ การรับรู้ไม่ว่าจะเป็นทางด้านทางสายตา (visual) ทางกลิ่น (olfaction) ทางเสียง (sound) หรือทางสัมผัส (haptic) ของมนุษย์ระยะเว็ว้างที่แตกต่างกันแต่ละระดับจากสิ่งที่รับรู้ มีผลทำให้ความละเอียดและความชัดเจนของสารต่างกัน

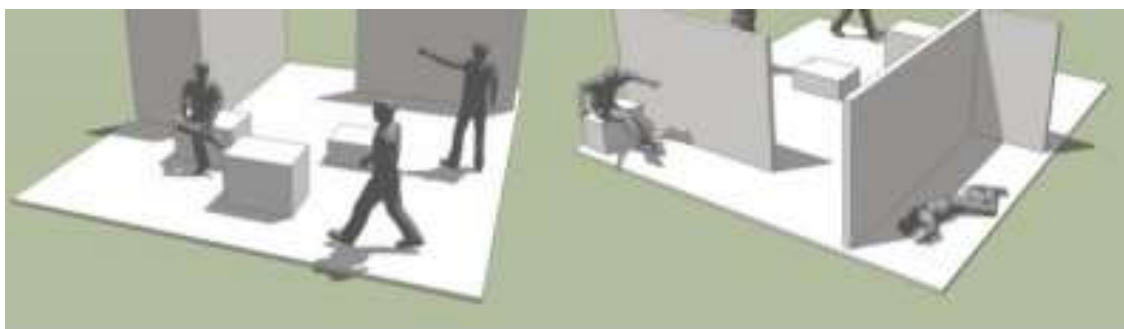

ภาพที่ 16 แสดงระยะเว็ว้างที่แตกต่างกัน การรับรู้สารชัดเจนและไม่ชัดเจน

3.1.2. การลดทอนการรับรู้จากภายนอก (Divert attention)

การลดทอนการรับรู้สารหรือ Divert attention เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดสภาพเป็นส่วนตัวในแต่ละระดับ การลดทอนการรับรู้ มีความหมายว่า การที่มีสิ่งที่เป็นเบี่ยงเบนหรือลดทอนการรับรู้สารจากตัวส่งสาร ทำให้เรารับรู้สารได้ไม่ละเอียดหรือชัดเจนพอ ซึ่งโดยแท้จริงแล้วในสถานการณ์ที่มนุษย์อยู่ร่วมกันในที่สาธารณะ เราไม่ได้รับรู้สารจากตัวบุคคลคนอื่นได้ชัดเจนทุกคนในพื้นที่นั้นๆ เพราะพื้นที่ที่มีความซับซ้อน (complexity) ในบางส่วนของพื้นที่สาธารณะ เช่น ทำให้เราไม่สามารถที่จะรับรู้สารจากบุคคลอื่นๆ ได้ซึ่งล้วนเป็นการลดทอนการรับรู้สารนั่นเอง โดยการลดทอนการรับรู้สารในทางแนวความคิดทางสถาปัตยกรรมมีความเกี่ยวข้องดังนี้

การลดทอนการรับรู้สารกับในทางสถาปัตยกรรม องค์ประกอบสถาปัตยกรรมเป็นตัวช่วยลดทอนการรับรู้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น ผนัง (wall) หรือที่กำบัง (shelters) เป็นการลดทอนรับรู้ทางสายตา ทางกลิ่น ทางสัมผัสได้ (ยกเว้นเสียง เสียงที่ดังเกินไป) โดยการขวางหรือกั้นให้ เราไม่สามารถรับรู้ได้ชัดเจน เป็นต้น

ด้านหน้าทัศนียภาพ

ด้านหลังทัศนียภาพ

ภาพที่ 17 แสดงกำแพงช่วยลดทอนการรับรู้จากภายนอก (ซึ่งหลังกำแพงมีคนอยู่)

3.1.3. การควบคุมการบุกรุกจากสาร (intruder)

การควบคุมการบุกรุกจากสาร ที่มาจากภายนอกพื้นที่ของเรา (inner space) ไม่ว่าจะสารนั้นมาจากตัวคนที่อยู่นอกพื้นที่ส่วนตัวของเราที่ส่งออกมาสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นขณะนั้น หรือไม่เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศขณะนั้น (ฝนตก แดดออก) ปัจจัยต่างๆ ที่กล่าวมานั้น เป็นการบุกรุก สภาพเป็นส่วนของเรา ทำให้พื้นที่ที่เราควบคุมให้มีสภาพเป็นส่วนตัวสูญเสียคุณภาพลงไป ดังนั้นการควบคุมการบุกรุกจากสารเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้าง สภาพเป็นส่วนตัวที่เหมาะสมของเรา โดยการควบคุมการบุกรุกสารในแนวความคิดทางสถาปัตยกรรม คือ การกำหนดพื้นที่ชัดเจนในการทำกิจกรรมให้เป็นในแนวทางทิศเดียวกันในพื้นที่นั้น หรือ กันการรับรู้โดยใช้องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมเพื่อลดการบุกรุกลงไป

ภาพที่ 18 แสดงโรงแรมแคปซูลในญี่ปุ่น สร้างพื้นที่นอนโดยเฉพาะ เป็นการสร้างกิจกรรมไปในทางเดียวกัน

ที่มา : www.sanook.com , <http://piximus.net/others/what-is-it-like-to-stay-at-a-tokyo-capsule-hotel>

ภาพที่ 19 แสดงโรงแรมแคปซูลแถวรัชดา สร้างพื้นที่นอนโดยเฉพาะ เป็นการสร้างกิจกรรมไปในทางเดียวกัน

ที่มา : <http://www.painaidii.com/diary/diary-detail/002487/lang/th/> และ

<https://www.facebook.com/mybedBangkok>

3.2. กลไกการทำงานควบคู่กันของปัจจัยในการรับรู้ภายนอก-รับรู้ภายในเพื่อให้เกิดสภาพเป็นส่วนตัว

จากปัจจัยย่อยๆ ของการรับรู้ภายนอก – รับรู้ภายในที่ผู้ศึกษาทำการจำแนกออกมาซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีการทำงานร่วมกันกับปัจจัยอื่นๆ ที่กล่าวมาด้วย ซึ่งจะกล่าวดังต่อไปนี้

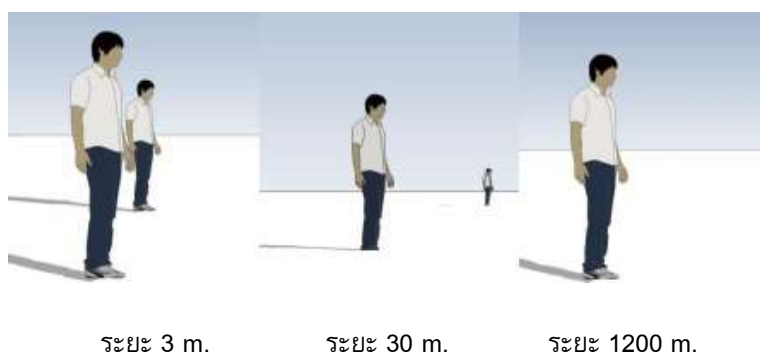
3.2.1. ระยะเว็นว่างส่วนบุคคลกับการลดทอนการรับรู้

ระยะเว็นว่างส่วนบุคคลมีผลต่อการลดทอนการรับรู้ในระยะเว็นว่างส่วนบุคคล ที่แตกต่างกันดังที่ hall ได้เสนอไว้คือ มีระยะใกล้ชิด ระยะส่วนบุคคล ระยะทางสังคม และ ระยะสาธารณะ ซึ่งระยะที่แตกต่างกัน hall ได้กล่าวมานั้นเหมาะสมกับการสื่อสารในสาธารณะที่แตกต่างกัน โดยให้ความสำคัญกับการรับรู้ความระเอียดของสารที่ส่งออกมาของกลุ่มคนที่สื่อสารในแบบนั้น ดังเช่น ระยะใกล้ชิด การรับรู้สารละเอียดมาก การรับรู้ทางสายตา สามารถรับรู้ถึงรายละเอียดของผิวหนัง สีหน้า กริยาต่างๆ ได้ชัดเจน รวมไปถึงการรับรู้ในด้านอื่นๆ เช่น เสียงหายใจ (รับรู้เสียง) อุณหภูมิของร่างกาย (รับรู้สัมผัส) กลิ่นน้ำหอมของฝ่ายชายและหญิง (รับรู้กลิ่น) ซึ่งเป็นระยะเหมาะสมสำหรับกิจกรรมที่การแสดงถึงการแสดงความรักของคู่รักและสามีภรรยา

ซึ่งในทางตรงข้าม ถ้าเราทำกิจกรรม เช่น การประชุมของบริษัทการทำกิจกรรมกลุ่มของเพื่อน แล้วถูกบังคับให้อยู่ระยะหรือพื้นที่ ที่เป็นสัดส่วนของระยะใกล้ชิด ความเป็นไปได้ของการเกิดกิจกรรมดังกล่าวอาจจะไม่เกิดหรือความสมบูรณ์ในกิจกรรม คือ สมาชิกที่นั่งประชุมอยู่ไม่สนใจผู้อภิปรายการประชุม แต่แสดงความสนใจกับรูปร่าง หรือเครื่องแต่งกายของผู้อภิปราย

แทน หรือการทำกิจกรรมของกลุ่มเพื่อน ความร้อนหรือกลิ่นตัวที่ไม่เหมาะสมจากสมาชิกในกลุ่ม ทำให้สมาชิกคนอื่นเกิดการรังเกียจต่อกัน ทำให้กิจกรรมกลุ่มนั้นๆ ไม่ได้เต็มที่ เป็นต้น

ดังนั้นระยะเว้นว่างส่วนบุคคลที่แตกต่างกันทำให้การรับรู้สารแตกต่างกันโดยระยะที่ห่างกันมากขึ้น สารที่ส่งออกมาจากตัวส่งสารจะถูกลดทอนรายละเอียดของตัวมันเองลงไปด้วย จนเมื่อระยะห่างมากพอในระดับหนึ่ง (1200 ม.) สารที่ส่งออกมาไม่ผลต่อการรับรู้ใดๆ ในตัวผู้รับสารเลย

ภาพที่ 20 แสดงระยะเว้นว่างที่แตกต่างกันลดทอนการรับรู้

3.2.2. ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลกับการควบคุมการบุกรุกจากสาร

ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลกับการควบคุมการบุกรุกสารการควบคุมการบุกรุกจากสาร เกี่ยวข้องกับการรับรู้ (perception) โดยตรง สารที่ส่งออกมาให้เรารับรู้ว่ามีทั้งเราต้องการรับรู้ และไม่ต้องการจะรับรู้ ขึ้นอยู่กับการควบคุมการบุกรุกของสาร ซึ่งระยะเว้นว่างส่วนบุคคลเป็น ปัจจัยสำคัญในการควบคุมเช่นกัน จากที่กล่าวข้างต้น ระยะเว้นว่างส่วนบุคคลที่ระยะตั้งแต่ ใกล้ชิดจนถึงสาธารณะ มีการรับรู้ถึงความละเอียดของสารที่แตกต่างกัน

ดังนั้นการรับรู้ถึงความชัดเจนและความเจือจางหรือความไม่ชัดเจนของสาร ซึ่งสามารถ อธิบายได้ว่าการที่เราสามารถควบคุมระยะเว้นว่างส่วนบุคคลได้ ย่อมสามารถควบคุมการ การ บุกรุกของสารได้เช่นกัน

3.2.3. การลดทอนการรับรู้สารกับการควบคุมการบุกรุกสาร

การลดทอนการรับรู้สารกับการควบคุมการบุกรุกของสาร นอกการการใช้กลไกของระยะ เว้นว่างส่วนบุคคลในการลดทอนการรับรู้สารและควบคุมการบุกรุกสารแล้วนั้น การใช้

กรณีศึกษาขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมเป็นตัวลดทอนการรับรู้และการควบคุมการบุกรุกสารได้ดังนี้

3.3. การปิดล้อม

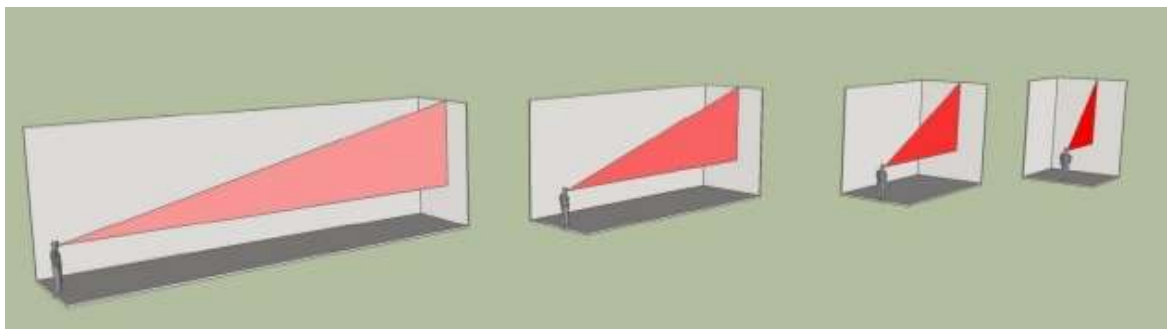
เวลาเราเดินไปตามท้องถนนหรือตามพื้นที่สาธารณะ เราจะมองซ้ายขวาตามสิ่งที่เราสนใจ ในตอนแรกเราไปมองไปข้างหน้าเท่านั้น เราจึงจะเห็นและรู้สึกถึงที่ว่างที่เรามองอยู่ โดยความสัมพันธ์ระหว่างความกว้างของถนนและความสูงของวัสดุของทั้งสองฝั่ง ทำให้เราเกิดการรับรู้ถึงการปิดล้อมที่แตกต่างกัน เรื่องการปิดล้อมพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญของการรับรู้ สภาพเป็นส่วนตัวโดยการปิดล้อมมีปัจจัยดังนี้

หากความสูงของสิ่งปิดล้อมต่อระยะห่างที่ผู้สังเกตยืนอยู่เป็น 1:1 จะทำให้เรามองเห็นยอดตึกมุม 45 องศา เราจะรู้สึกปิดล้อมมากเป็นพิเศษ เพราะตามปกติสายตาของคนเราทำมุมตอนบนได้เพียง 30 องศา เท่านั้น

ถ้าความสูงของสิ่งปิดล้อมเท่ากับครึ่งหนึ่งของระยะที่เรายืนห่างจากอาคารนั้นหรืออัตราส่วน 1:2 มุมที่เกิดขึ้นคือ 30 องศา ซึ่งเท่ากับมุมของสายตาเราพอดี โดยความสูงขนาดนี้ให้ความรู้สึกถึงการปิดล้อมเพียงครั้งเดียว

ถ้าความสูงของสิ่งปิดล้อมลดลงเหลือเพียง 1:3 มุมที่เราเห็นยอดตึกจะเหลือเพียง 18 องศา ระยะนี้ทำให้เรามองเห็นวัตถุนอกพื้นที่ว่าง (space) ได้ชัดเท่ากับเห็นตัวพื้นที่ว่างนั่นเอง (การปิดล้อมส่งผลน้อย)

ถ้าหากอาคารต่ำลงมาจนเหลือ 1:4 มุมยอดตึกจะเหลือ 14 องศา โดยพื้นที่ว่างนั้นจะไม่รู้สึกถูกปิดล้อมอีกต่อไปและอาคารจะทำหน้าที่เป็นเพียงเส้นขอบของสถานที่ในระดับนี้เราจะสูญเสียความรู้สึกในด้านการปิดล้อมของ urban space ไป

ภาพที่ 21 แสดงระดับการปิดล้อมที่ต่างกัน

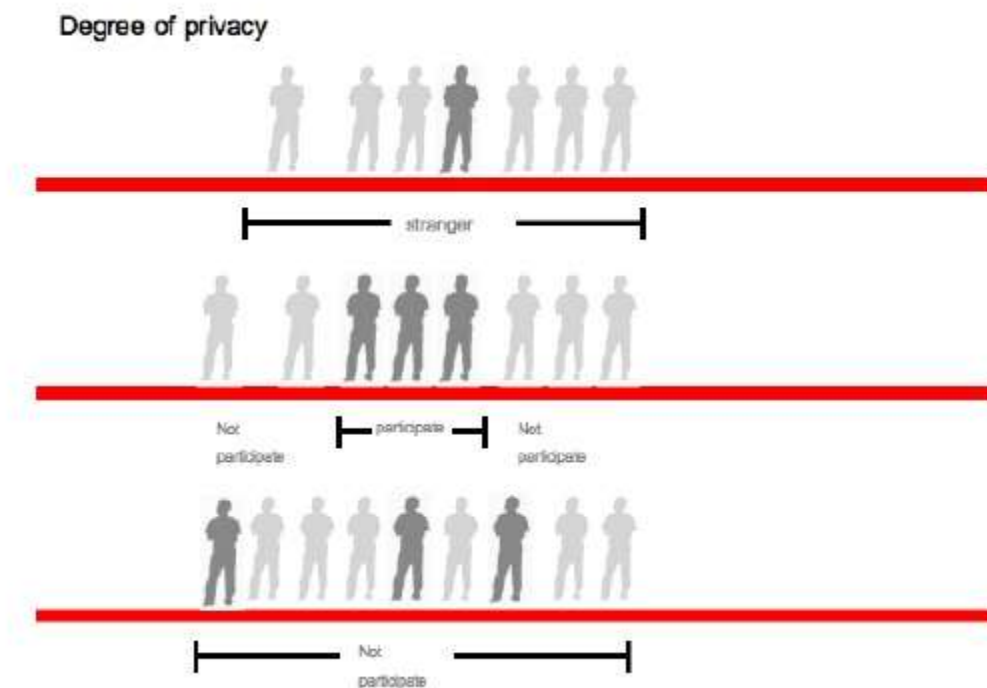
3.4. การลำดับขั้นของสภาพเป็นส่วนตัวตั้งแต่มากที่สุดจนถึงสภาพเป็นส่วนตัวน้อยที่สุดที่มนุษย์สามารถรับรู้

จากการศึกษาของผู้วิจัยพยายามศึกษาไกลและปัจจัยต่าง ๆ ของการเกิดสภาพเป็นส่วนตัวในแต่ละระดับออกมา ดังนี้

3.4.1. ระดับพลุกพล่าน

ระดับที่รับรู้ภายนอก-ภายในได้อย่างชัดเจน (จนมากเกินไปความต้องการของผู้รับรู้) ไม่มีการเกิดระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (no distance of man) ไม่มีกลไกของการลดทอนการรับรู้สาร (no divert attention) ไม่มีกลไกของการควบคุมการบุกรุกของสาร (no control intruder)

ในพื้นที่สาธารณะ ระดับที่มีการคนพลุกพล่านในพื้นที่ ผู้คนเป็นแปลกหน้าและหลากหลายมีกิจกรรมในทิศทางที่แตกต่างกัน ซึ่งอยู่ร่วมกัน ผู้คนสามารถเข้าหาในระยะใกล้ชิดหรือมากกว่านั้นได้ โดยปราศจากการยอมรับซึ่งกันและกัน

ภาพที่ 22 แสดงแผนภูมิของระดับสภาพเป็นส่วนตัวในระดับพลุกพล่าน

ระดับที่ไม่สามารถเกิดระยะเว้นว่างในพื้นที่ (no distance of man)

ไม่มีการลดทอนการรับรู้จากภายนอก (divert attention)

และรับรู้ภายนอกได้ทั้งหมด (รับรู้ได้ตั้งแต่ระยะใกล้มากๆ-จนถึงระยะที่ชัดเจน)

การรับรู้ได้ทั้ง visual ,sound ,olfaction and thermal ได้ชัดเจน

ภาวะแวดล้อมที่เปิดมาก (sense of open) ทำให้ outsider สามารถบุกรุก (intrude)

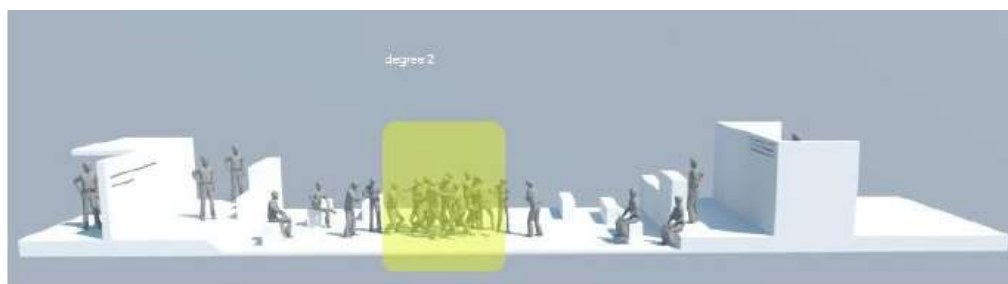
ความเป็นส่วนตัวได้เต็มที่และรับรู้อารมณ์ของ insider ได้อย่างละเอียด

(activity ,emotion ,skin texture)

3.4.2. ระดับทิศทางเดียวกัน

ระดับที่รับรู้ภายนอก-ภายในได้อย่างชัดเจน (จนมากเกินไปความต้องการของผู้รับรู้) ไม่มี การเกิดระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (no distance of man) เริ่มมีกลไกของการลดทอนการรับรู้สาร (have divert attention) ไม่มีกลไกของการควบคุมการบุกรุกของสาร (no control intruder)

ซึ่งระดับนี้ทำให้การรับรู้ทางสายตา (ละเอียดมาก ความละเอียดพื้นผิว) รับรู้ทางเสียง (เสียงหายใจ) รับรู้ทางกลิ่น (กลิ่นตัว) และ รับรู้ทางสัมผัส (หยาบหรือละเอียดของผิวหนัง) ใน แบบระดับแรก และเกิดในสภาพแวดล้อมที่เปิดมาก (more void) แต่เนื่องจากระดับนี้มนุษย์มี กลไกการลดทอนการรับรู้ซึ่งเกิดจาก กิจกรรมที่มนุษย์กระทำอยู่มีทิศทางเดียวกันกับกิจกรรม อื่นในสภาพการณ์นั้นๆ ทำให้รับรู้ถึงความเท่าเทียมกันเหมือนกัน ลดทอนการรับรู้สารที่ส่งออก มาอย่างชัดเจนลงไป ทำให้เหมือนกับว่าข้อตกลงร่วมกัน เป็นสิทธิ์ที่เท่าเทียมของแต่ละบุคคล ซึ่งมีระดับของการทำกิจกรรมที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันคล้ายกัน

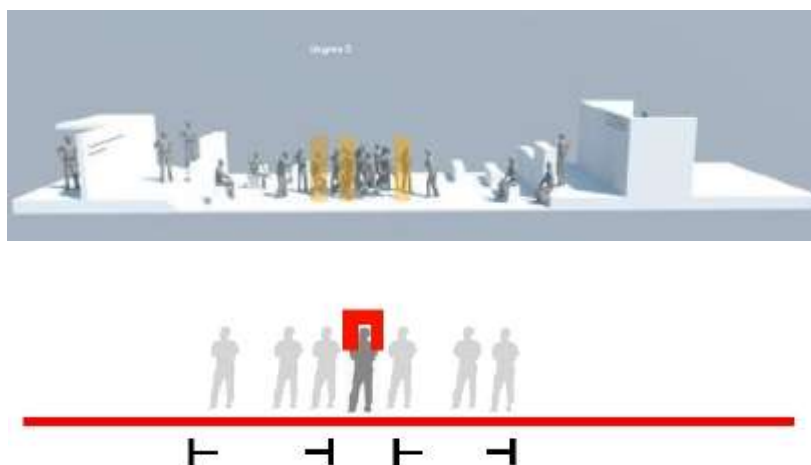

ภาพที่ 23 แสดงภาพสถานการณ์จำลองในกิจกรรมที่เป็นไปในทางเดียวกัน

3.4.3. ระดับเริ่มมีการป้องกัน

ระดับรับรู้ภายนอก-ภายในได้อย่างชัดเจน (จนมากเกินไปความต้องการของผู้รับรู้) ไม่มีการเกิดระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (no distance of man) มีกลไกของการลดทอนการรับรู้สาร (have divert attention) เริ่มมีกลไกของการควบคุมการบุกรุกของสาร (no control intruder)

ซึ่งระดับนี้ทำให้การรับรู้ทางสายตา (ละเอียดมาก ความละเอียดพื้นผิว) รับรู้ทางเสียง (เสียงหายใจ) รับรู้ทางกลิ่น (กลิ่นตัว) และรับรู้ทางสัมผัส (หยาบหรือละเอียดของผิวหนัง) ในแบบระดับแรกและเกิดในสภาพแวดล้อมที่เปิดมาก (more void) เช่นกัน โดยมนุษย์มีกลไกของการลดทอนการรับรู้ ซึ่งเกิดจากกิจกรรมที่มนุษย์กระทำอยู่ทิศทางเดียวกันกับกิจกรรมอื่น ๆ ในสภาพการณ์นั้น ๆ ทำให้รับรู้ของตนเองเกิดขึ้น เนื่องจากมนุษย์มีความพึงพอใจต่อการรับรู้สารแตกต่างกันในพื้นที่เดียวกันและกิจกรรมในทิศทางคล้ายๆกันก็ตาม

ภาพที่ 24 แสดงภาพสถานการณ์จำลองของเริ่มมีสภาพมีการป้องกัน

ระดับที่ไม่สามารถเกิดระยะเว้นว่างในพื้นที่ (no distance of man)

เริ่มมีการลดทอนการรับรู้จากภายนอก (divert attention)

และรับรู้ภายนอกได้ทั้งหมดแต่มีการเลือกควบคุมการรับรู้กับการรับรู้บางอย่าง

(รับรู้ได้ตั้งแต่ระยะใกล้มากๆ-จนถึงระยะที่ชัดเจน)

การรับรู้ได้นั้น visual ,sound ,olfaction and thermal แต่สามารถเลือกที่ควบคุมการรับสารนั้นๆ

ภาวะแวดล้อมที่เปิดมาก (sense of open) ทำให้ outsider สามารถบุกรุก (intrude) ความเป็นส่วนตัวได้เต็มที่ และรับรู้สารของ insider ได้ละเอียด (activity ,emotion ,skin texture)

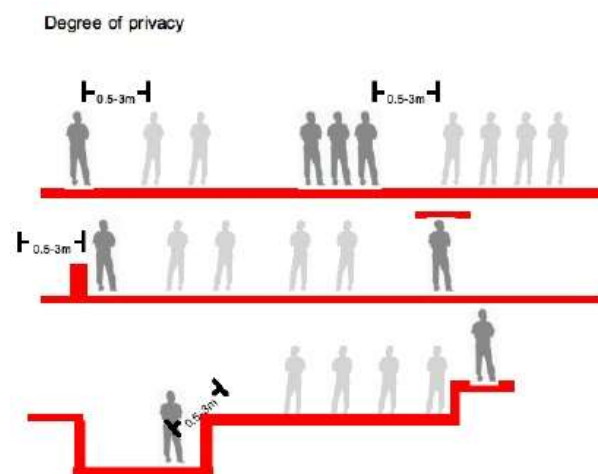
3.4.4. ระดับความพอดีเฉพาะคน

ระดับที่รับรู้ภายนอก-ภายในได้อย่างชัดเจน (ในระดับที่พอเหมาะตามความต้องการของผู้รับรู้) เกิดระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (have distance of man) มีกลไกของการลดทอนการรับรู้สาร (have divert attention) มีกลไกของการควบคุมการบุกรุกของสาร (no control intruder)

ซึ่งระดับนี้ทำให้การรับรู้ทางสายตา (สีผิว หน้าตา) รับรู้ทางเสียง (การพูดคุย) แต่ไม่สามารถรับรู้ทางกลิ่น และรับรู้ทางสัมผัสและเกิดการในสภาพแวดล้อมที่เปิด (void) เช่นกัน โดยมนุษย์มีกลไกของการลดทอนการรับรู้ ซึ่งเกิดจากกิจกรรมที่มนุษย์กระทำอยู่มีทิศทางเดียวกันกับกิจกรรมอื่นในสภาพการณ์นั้นๆ ทำให้รับรู้ถึงความเท่าเทียมกัน ลดทอนการรับรู้สารที่ส่งออกมาอย่างชัดเจน และการควบคุมการรับรู้ของตนเองเกิดขึ้น โดยใช้กลไกระยะเว้นว่างส่วนบุคคลร่วมกับกลไกทางสถาปัตยกรรม ไม่ว่าจะเป็นที่หลบซ่อน (shelter) ระดับ (level) ช่องเปิด (void) เพื่อควบคุมและลดทอนการรับรู้สาร

ภาพที่ 25 แสดงภาพสถานการณ์จำลองของระดับความพอดีเฉพาะคน

ภาพที่ 26 แสดงระดับที่เกิดระยะเว้นว่างในพื้นที่ (have distance of man)

มีการลดทอนการรับรู้จากภายนอก (divert attention)

และรับรู้ภายนอกได้ทั้งหมดอยู่ในลักษณะการรับรู้ไม่ละเอียดมากเท่าขั้นตอนก่อนหน้านี้

การรับรู้ได้ทั้ง visual and sound (olfaction and thermalไม่สามารถรับรู้)

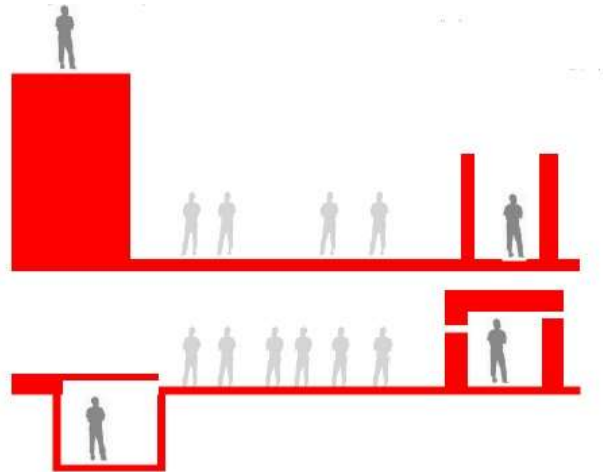
ภาวะแวดล้อมมีมากพออยู่ (sense of open) ทำให้ outsider สามารถบุกรุก (intrude) ความเป็นส่วนตัวได้บ้าง การรับรู้เช่นกันแม้ภาวะแวดล้อมที่เปิดและรับรู้สารของ insider ได้ละเอียดไม่เท่ากับระดับก่อนหน้านี้ (activity and emotion)

3.4.5. ระดับเริ่มมีการตัดจากภายนอก

ระดับที่รับรู้ภายนอก-ภายในได้ไม่ชัดเจน (รับรู้สารที่ส่งออกมาได้เจือจาง) เกิดระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (have distance of man) กลไกของการลดทอนการรับรู้สาร (have divert attention) และกลไกของการควบคุมการบุกรุกของสาร (no control intruder) ในระดับที่มากขึ้น

ซึ่งระดับนี้ทำให้มีการรับรู้ทางสายตาที่ไม่ละเอียด (รับรู้แค่องค์ประกอบ) แต่ไม่สามารถรับรู้ทางเสียง (รับรู้น้อยมาก) รับรู้ทางกลิ่น และ รับรู้ทางสัมผัส และเกิดในภาวะแวดล้อมที่ค่อนข้างปิด (less void) โดยมีมนุษย์มีกลไกของการลดทอนการรับรู้ ซึ่งเกิดจากกิจกรรมที่มนุษย์กระทำอยู่มีทิศทางเดียวกันกับกิจกรรมอื่นๆในสภาพการณ์นั้นๆ ทำให้รับรู้ถึงความเท่าเทียมกัน ลดทอนการรับรู้สารที่ส่งออกมาอย่างชัดเจน และการควบคุมการรับรู้ของตนเองเกิดขึ้น โดยใช้กลไกระยะเว้นว่างส่วนบุคคล ร่วมไปกับกลไกทางสถาปัตยกรรม ไม่ว่าจะเป็นที่หลบซ่อน (shelter) ระดับ (level) ช่องเปิด (void) เพื่อควบคุมและลดทอนการรับรู้สาร เพื่อให้ต้องการสภาพเป็นส่วนตัวมากขึ้นและรับรู้เพียงบางส่วนของสภาพการณ์นั้น

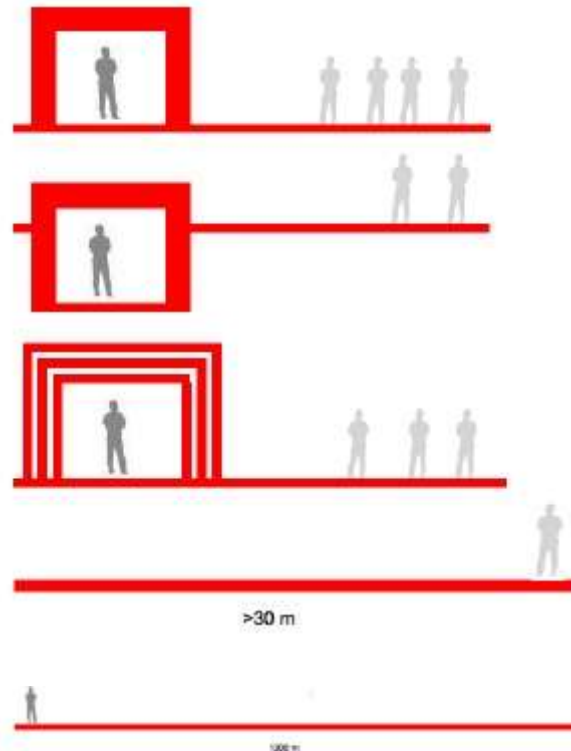

ภาพที่ 27 แสดงภาพสถานการณ์จำลองของระดับเริ่มตัดขาดจากภายนอก

3.4.6. ระดับสันโดษ

ระดับที่รับรู้ภายนอก – ภายในได้ไม่ชัดเจน (รับรู้สารที่ส่งออกมาได้เจือจาง) เกิดระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (have distance of man) มีกลไกของการลดทอนการรับรู้สาร (have divert attention) และกลไกของการควบคุมการบุกรุกของสาร (no control intruder) ในระดับที่มากขึ้น

ซึ่งระดับนี้เป็นระดับที่ไม่มีการรับรู้จากภายนอกเลยไม่สามารถรับรู้ทางสายตา รับรู้ทางเสียง (รับรู้้น้อยมาก) รับรู้ทางกลิ่น และ รับรู้ทางสัมผัส และเกิดในสภาพแวดล้อมที่ปิด (no void) โดยมนุษย์มีกลไกของการลดทอนการรับรู้ซึ่งเกิดจากกิจกรรมที่มนุษย์กระทำอยู่มีทิศทางเดียวกันกับกิจกรรมอื่นในสภาพการณ์นั้นๆ ทำให้รับรู้ถึงความเท่าเทียมกัน ลดทอนการรับรู้สารที่ส่งออกอย่างชัดเจน และการควบคุมการรับรู้ของตนเองเกิดขึ้น โดยใช้กลไกระยะเว้นว่างส่วนบุคคล รวมไปถึงกลไกทางสถาปัตยกรรม ไม่ว่าจะเป็นที่หลบซ่อน (shelter) ระดับ (level) ช่องเปิด (void) เพื่อควบคุมและลดทอนการรับรู้สาร เพื่อให้ต้องการสภาพเป็นส่วนตัวมากที่สุดและไม่ต้องการรับสารภายนอกเลย

ภาพที่ 28 แสดงแผนภูมิของระดับของสภาพเป็นส่วนตัวในระดับสันโดษ

3.5. ตัวแปลหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเป็นส่วนตัว เพื่อผลต่อรับรู้ภายนอก ภายใน มีดังนี้

Shelter (ที่กำบัง)

Level (ระดับ)

Void (ช่องเปิด)

ระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (distance of man)

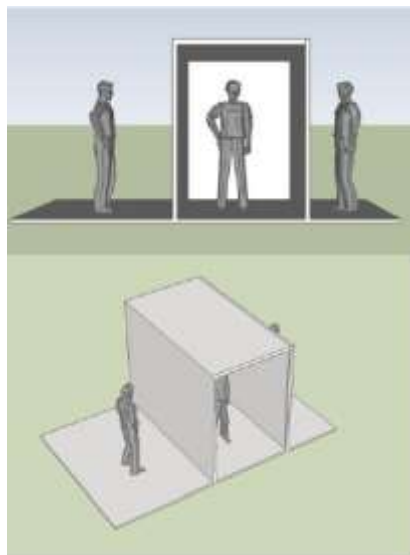
3.5.1. ที่กำบัง (shelter)

ที่กำบังหรือที่หลบซ่อน เป็นกลไกสำคัญในการลดทอนการรับรู้และการควบคุมการบุกรุกสารซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์คุ้นเคยกับการใช้งาน การใช้กลไก shelter เพื่อเป็นการควบคุมสารที่ส่งและการลดทอนการรับรู้สารต่อภายนอก เพื่อไม่ให้ระบุง่ายว่าตนเองเป็นใคร เพื่อสภาพเป็นส่วนตัวของตนเอง

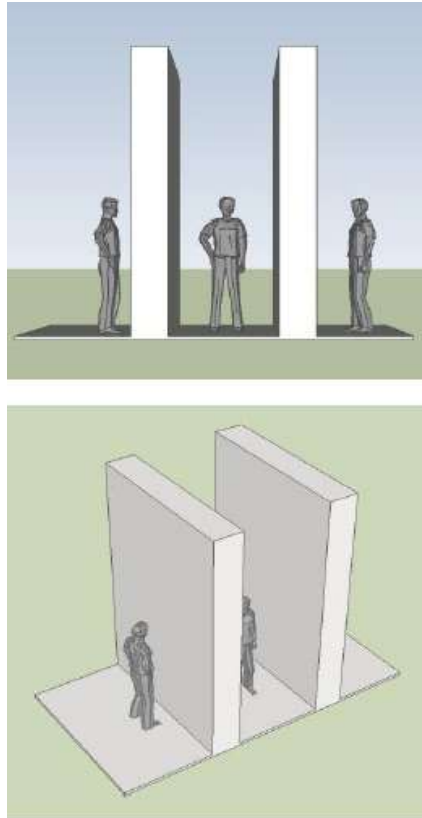
ในทางสถาปัตยกรรม การสร้างการปิดล้อมพื้นที่ด้วยผนังจากวัสดุที่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นผนังคอนกรีต ผนังกระจก ผนังไม้อัด ระแนงไม้ รวมไปถึง ผ้าม่าน หรือ ม่านน้ำ ล้วนมีหน้าที่เป็น shelter ในทางสถาปัตยกรรมแต่ความแตกต่างกันของวัสดุที่นำมาใช้เหล่านี้ คือความสามารถในการกำบังต่อพื้นที่นั้นๆ ซึ่งคือการควบคุมการบุกรุกของสารและการลดทอนการรับรู้สารนั่นเอง โดยแต่ละแบบเหมาะสมกับความต้องการของพื้นที่และความพึงพอใจของผู้ออกแบบโดยการสร้าง shelter นี้ สามารถทำได้ทั้งแนวราบ (ผนัง) และแนวตั้ง (เพดานให้ร่มเงา)

Shelter (ที่กำบัง) กับความเป็นส่วนตัว

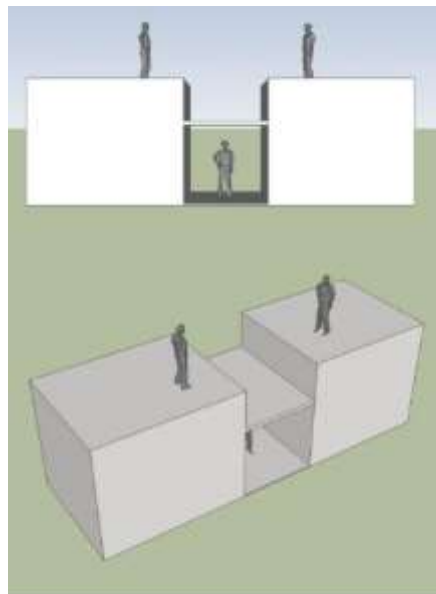
ในสภาพเป็นส่วนตัว การมีที่กำบังเพื่อเป็นการควบคุมสิ่งเร้าของตนเองในความเป็นส่วนตัว

ภาพที่ 29 แสดงที่กำบังที่ควบคุมสิ่งเร้าจากภายนอกได้ดี

ภาพที่ 30 แสดงที่กำบังที่มีคุณภาพของความหนาและระดับความสูง เพื่อลดทอนการรับรู้

ภาพที่ 30 แสดงที่กำบังที่ลดทอนการรับรู้จากระดับที่แตกต่างกันในพื้นที่เดียวกัน

จากผลการทดลอง ที่กำบังที่มีประสิทธิภาพที่สามารถรับรู้สภาพความเป็นส่วนตัว ที่กำบังต้องสามารถควบคุมสิ่งเราได้ทั้งหมด เช่น ต้องเป็นผนังแบบไหน ความสูง ความหนา ว่าสภาพแบบไหน ก่อให้เกิดสภาพความเป็นส่วนตัว ในพื้นที่ที่มีที่กำบังจะเป็นตัวแบ่งเขตพื้นที่

ของแต่ละพื้นที่ให้มีความชัดเจน โดยเมื่อที่กำบังมีระดับที่มากขึ้น ยิ่งมีความเป็นส่วนตัวมากยิ่งขึ้น และเมื่อที่กำบังมีระดับต่ำกว่าระดับสายตาไป การรับรู้ความชัดเจนจากสิ่งเร้าภายนอก หรือสิ่งเร้าที่รับรู้จากภายนอกจากตัวเราย่อมมีมากขึ้น ทำให้อิสรภาพส่วนบุคคลถูกรบกวน

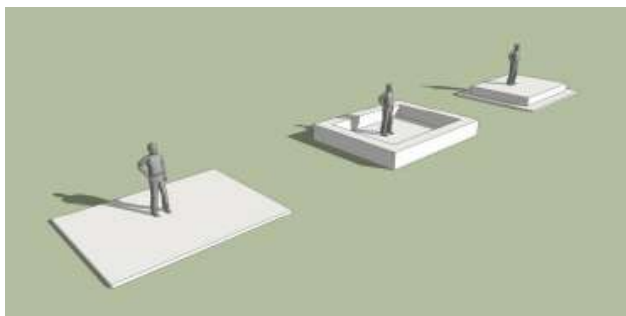
3.5.2. Level (ระดับ)

ระดับในแนวราบแนวตั้งในทางสถาปัตยกรรม ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ภายนอกในด้วยเช่นกัน โดยระดับในสถาปัตยกรรมเป็นกลไกที่สามารถป้องกันการรับรู้ทางสายตาเป็นหลัก ซึ่งกล่าวได้ดังต่อไปนี้

3.5.2.1. Level (ระดับ) กับสภาพเป็นส่วนตัว

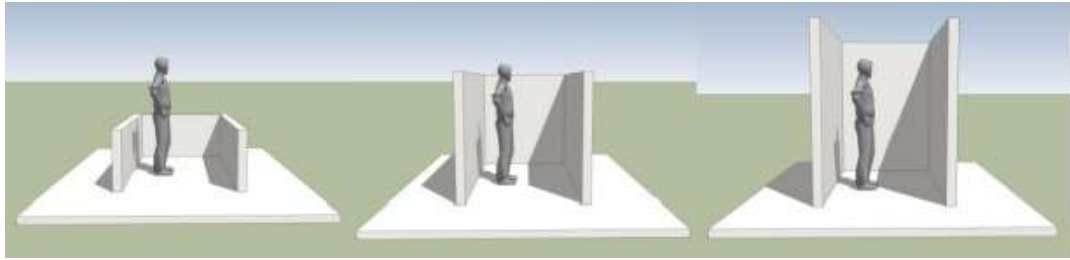
ปัจจัยของระดับ มีผลต่อการแบ่งขอบเขตพื้นที่ใช้สอย ระดับมีผลต่อสภาพเป็นส่วนตัวในความหมายการยกกระดานในการเว้นระยะ ดังการทดลองดังต่อไปนี้

ระดับในแนวราบ ในทางจิตวิทยาทางสถาปัตยกรรมนั้นสามารถแบ่งได้เป็น ระดับพื้น ระดับเหนือพื้น และระดับต่ำกว่าพื้นที่ โดยแต่ละระดับในแนวราบมีผลต่อการรับรู้ภายในพื้นที่แตกต่างกัน

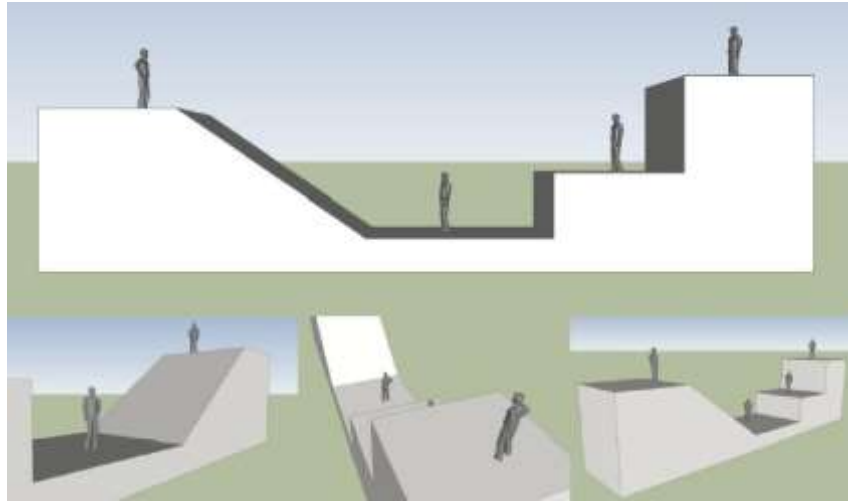

ภาพที่ 31 แสดงระดับในแนวราบแต่ละแบบในทางจิตวิทยาสถาปัตยกรรม

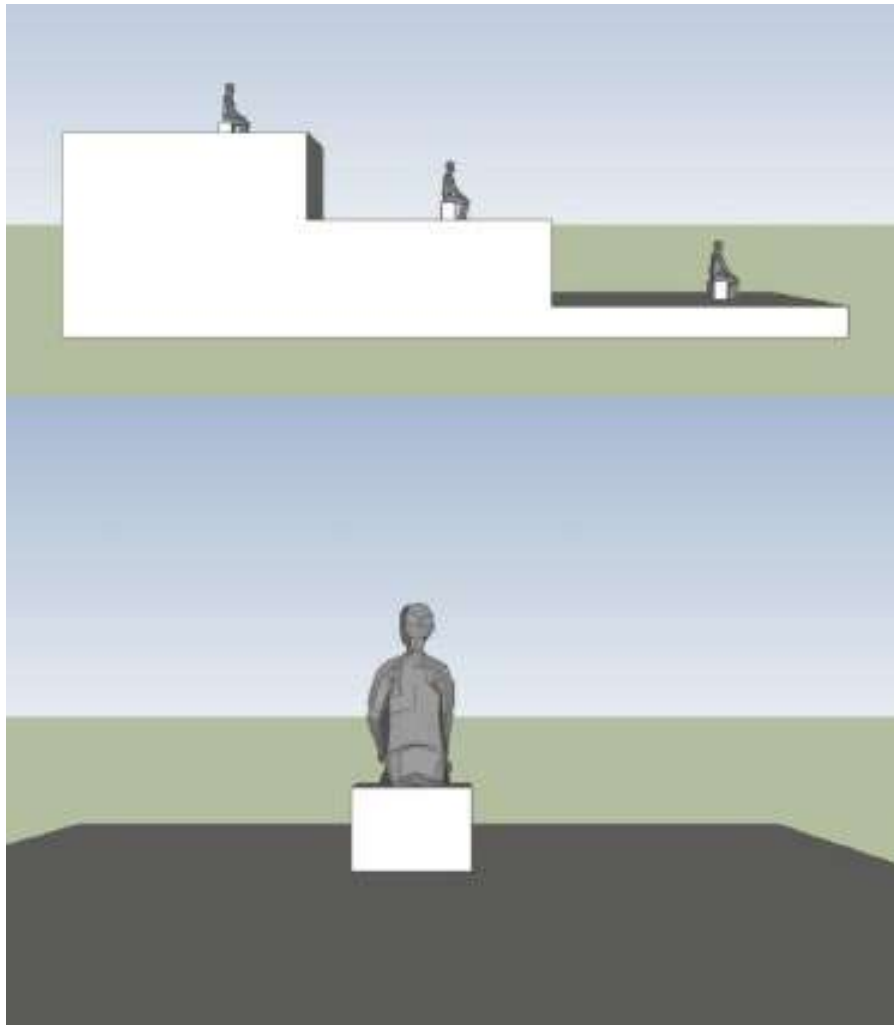
ระดับในแนวตั้ง ในทางจิตวิทยาทางสถาปัตยกรรมนั้น สามารถแบ่งได้เป็น ระดับต่ำกว่าสายตา ระดับสายตา ระดับเหนือสายตาขึ้นไป โดยแต่ละระดับมีผลต่อการรับรู้สสารภายนอกพื้นที่แตกต่างกัน

ภาพที่ 32 แสดงระดับในแนวตั้งแต่ละแบบในทางจิตวิทยาสถาปัตยกรรม

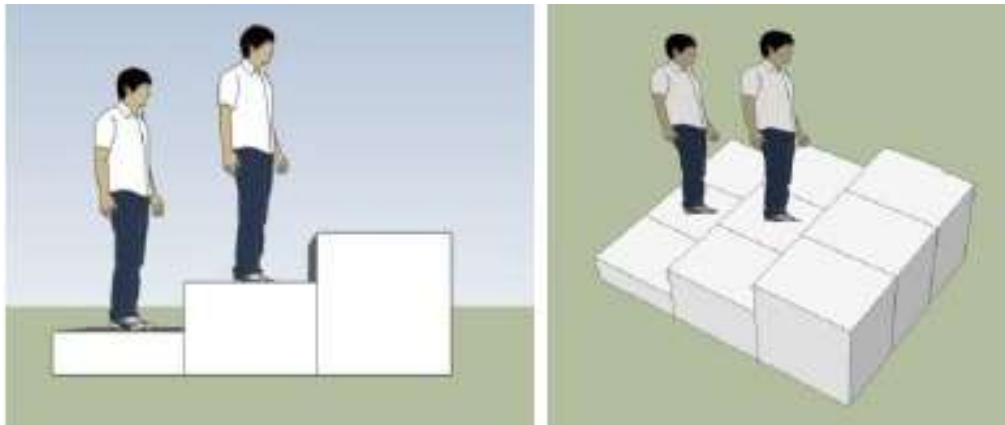
ภาพที่ 33 แสดงภาพแสดงระดับที่แตกต่างกันส่งผลต่อการลดทอนการรับรู้และสิ่งเร้า

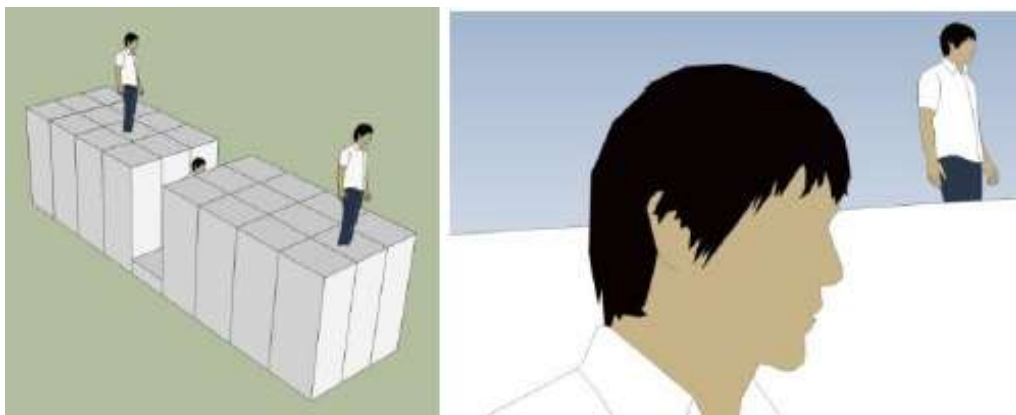
ภาพที่ 34 แสดงระดับการตัดขาดการรับรู้ทางสายตาของพื้นที่แต่ละระดับ

3.5.2.2. Level (ระดับ) กับการทดลองเกี่ยวกับอิสรภาพส่วนบุคคลและระดับที่แตกต่างกัน

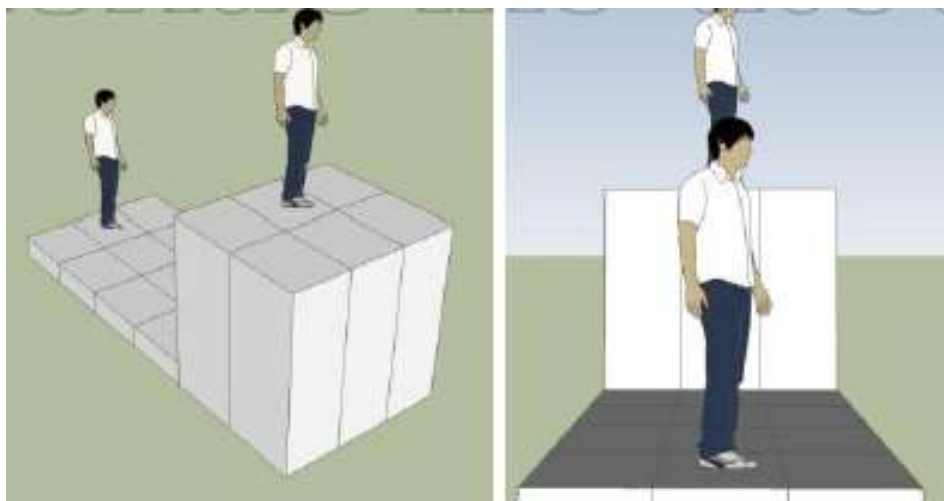
ในการสร้างอิสรภาพส่วนบุคคลและระดับที่แตกต่างกันมีผลต่อการแบ่งขอบเขตพื้นที่ โดยการทดลองเกี่ยวกับระดับกับอิสรภาพส่วนบุคคล ดังต่อไปนี้

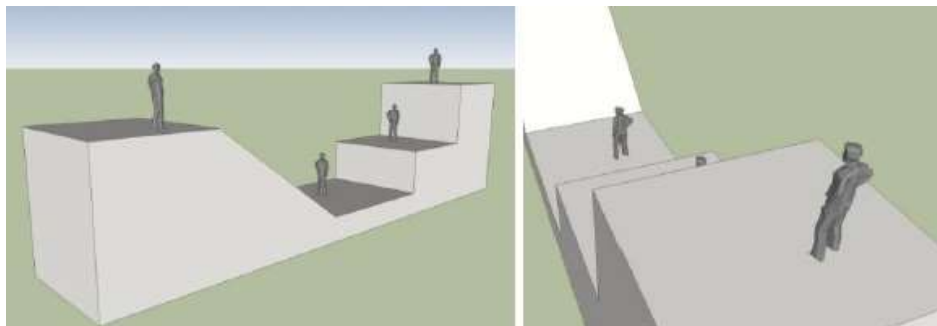
ภาพที่ 35 แสดงการทดลองการรับรู้ระหว่างพื้นที่ในระดับที่แตกต่างกัน (1)

ภาพที่ 36 แสดงการทดลองการรับรู้ระหว่างพื้นที่ในระดับที่แตกต่างกัน (2)

ภาพที่ 37 แสดงการทดลองการรับรู้ระหว่างพื้นที่ในระดับที่แตกต่างกัน (3)

ภาพที่ 38 แสดงการทดลองการรับรู้ระหว่างพื้นที่ในระดับที่แตกต่างกัน (4)

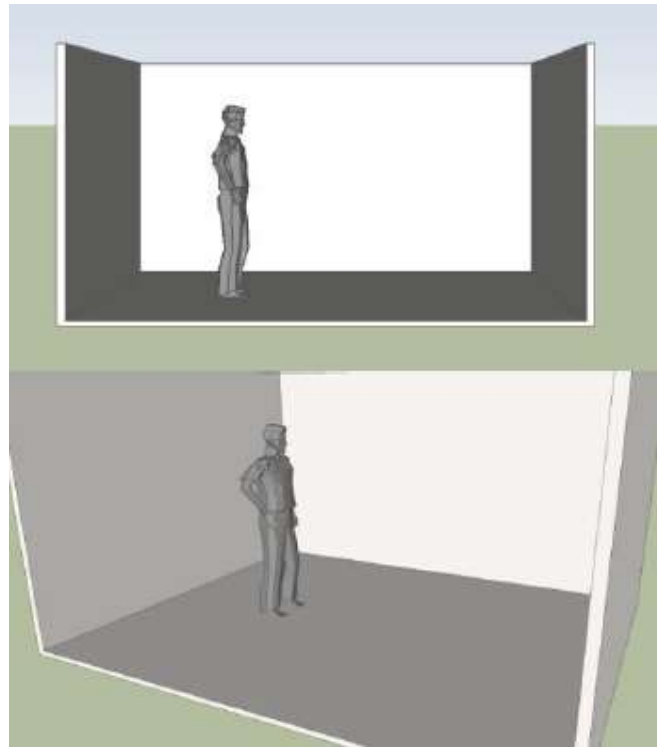
จากการทดลองดังกล่าว ระดับที่แตกต่างกันมากระหว่างพื้นที่แต่ละระดับ ซึ่งมีการสร้างอิสรภาพส่วนบุคคลที่ต่างกัน แต่ระดับจะสร้างระดับการถูกรบกวนจากสิ่งเร้าแตกต่างกันไป

3.5.3. Void (ช่องเปิด)

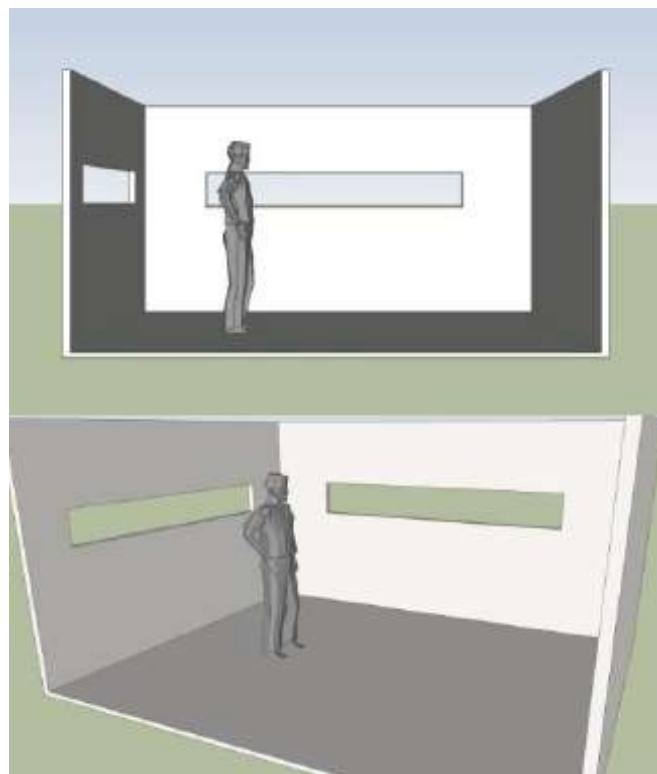
ช่องเปิด คือ ตัวกลางของการที่มนุษย์รับรู้สารที่ส่งออกมา ช่องเปิดไม่มีปริมาณที่ชัดเจนที่สามารถรับรู้ว่ามีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่นๆด้วย โดยช่องเปิดที่แตกต่างกันสามารถควบคุมการรับรู้ทางสายตาเป็นหลัก

3.5.3.1. Void (ช่องเปิด) กับสภาพเป็นส่วนตัวที่ต่างกัน

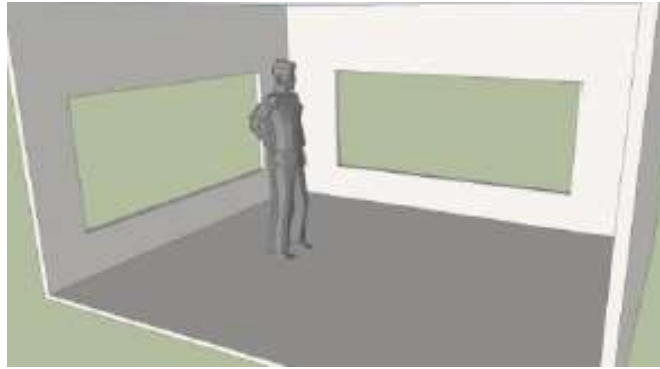
ช่องเปิดเป็นกลางที่เป็นตัวส่งผ่านสารที่ถูกส่งสารระหว่างภายนอกและภายใน โดยช่องเปิดสามารถเป็นตัวควบคุมให้สารนั้นมีการลดทอนความชัดเจนมากขึ้น จากตัวสารจริงๆที่ถูกส่งออกมาจากตัวส่งสารที่ส่งออกมาโดยช่องเปิดและสภาพเป็นส่วนตัวที่ต่างกัน มีการทดลองดังนี้

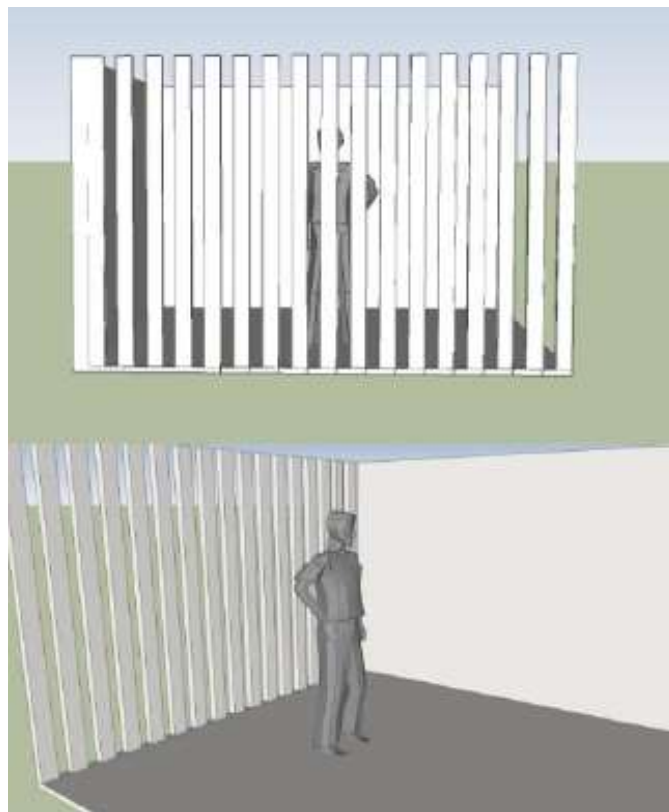
ภาพที่ 39 แสดงคุณภาพของพื้นที่ที่ไม่มีช่องเปิด

ภาพที่ 40 แสดงคุณภาพของพื้นที่ที่มีช่องเปิดเพียงเล็กน้อย (รวมทวนภาวะสันโดษเล็กน้อย)

ภาพที่ 41 แสดงคุณภาพของพื้นที่ที่มีช่องเปิดที่มาก (รบกวนการสนทนาโดยเกิดภาวะไม่ค่อยปลอดภัยกับต่อสิ่งเร้าภายนอก)

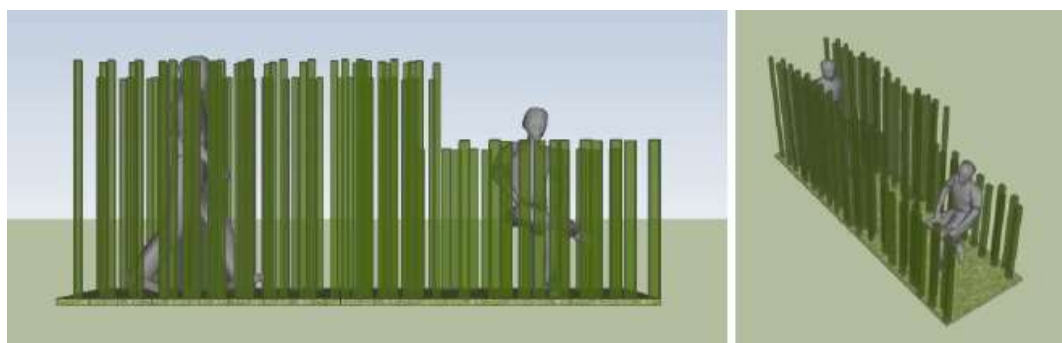
ภาพที่ 42 แสดงคุณภาพของพื้นที่ที่มีการลดทอนสารด้วยช่องเปิด รับรู้สารได้ไม่ค่อยชัดเจน

จากการทดลองดังกล่าว ช่องเปิดที่ปริมาณน้อยมากๆ หรือสามารถให้สารบางอย่างผ่านเข้ามายังพื้นที่ได้ สามารถทำให้พื้นที่นั้นๆ เกิดสภาพเป็นส่วนตัวที่แตกต่างกัน ช่องเปิดที่มีปริมาณมาก สามารถให้สารผ่านเข้ามาได้และเราสามารถรับรู้ได้ค่อนข้างมาก

3.5.3.2. Void (ช่องเปิด) กับสภาพเป็นส่วนตัวในพื้นที่ที่อยู่ร่วมกันอย่าง

หนาแน่น

ช่องเปิดเป็นตัวกลางที่ทำให้สารสามารถผ่านเข้าออกระหว่างพื้นที่ภายนอกและพื้นที่ภายใน ช่องเปิดที่แตกต่างกันทำให้เรารับรู้ความชัดเจนของสารได้แตกต่างกันด้วย รั้งในพื้นที่ที่มีการอยู่ร่วมกันอย่างหนาแน่น ในแต่ละหน่วยจะต้องมีการลดทอนความชัดเจนของสาร เพื่อสภาพเป็นส่วนตัวที่เหมาะสม โดยการทดลองเกี่ยวกับช่องเปิดที่เหมาะสมในพื้นที่ที่อยู่ร่วมกันอย่างหนาแน่นมีดังนี้

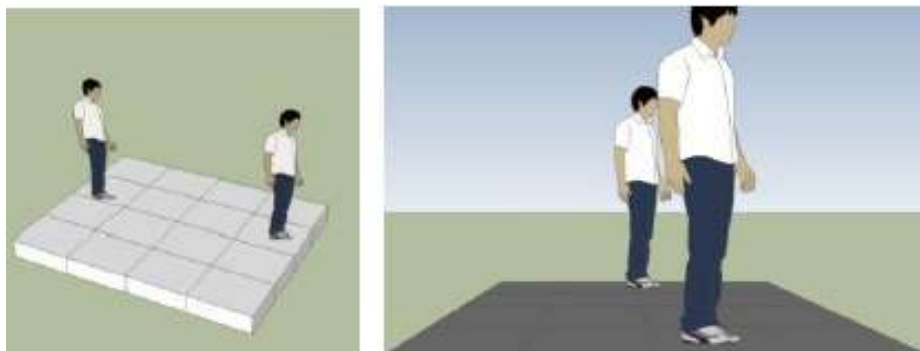

ภาพที่ 43 แสดงการทดลองรูปแบบพื้นที่เพื่อลดทอนสารด้วยคุณภาพช่องเปิด

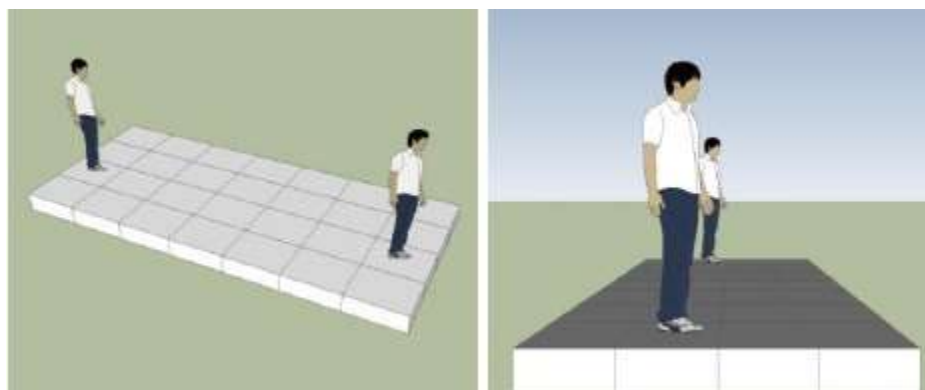
จากการทดลอง เมื่อมีการลดทอนสาร ด้วยการลดช่องเปิดของผนัง ให้มีขนาดเล็กความชัดเจนของสารย่อมถูกลดทอนลงไปด้วย แต่ในขณะเดียวกันถ้าในพื้นที่นั้นแทบไม่มีช่องเปิดเลย ในสภาพการณ์ที่มีการอยู่ร่วมกันอย่างหนาแน่น จะไม่เกิดการดำเนินของกิจกรรมเช่น เนื่องจากความอึดอัดในพื้นที่ ซึ่งเป็นสิ่งที่นอกเหนือจากเรื่องสถาปัตยกรรม เพราะมนุษย์ต้องการอากาศมาใช้ในการเคลื่อนไหว ดังนั้น ในพื้นที่ที่มีการอยู่ร่วมกันอย่างหนาแน่น ช่องเปิดควรมีการเปิดอย่างเหมาะสมและเปิดให้รับรู้สารผ่านเข้าออกไปปริมาณที่เหมาะสมโดยเฉพาะในพื้นที่สาธารณะ การเปิดช่องเปิดภายในพื้นที่ทำให้คนสามารถเข้าไปใช้ในพื้นที่สาธารณะได้

3.5.4. ระยะเว้นว่างส่วนบุคคล (Distance of man)

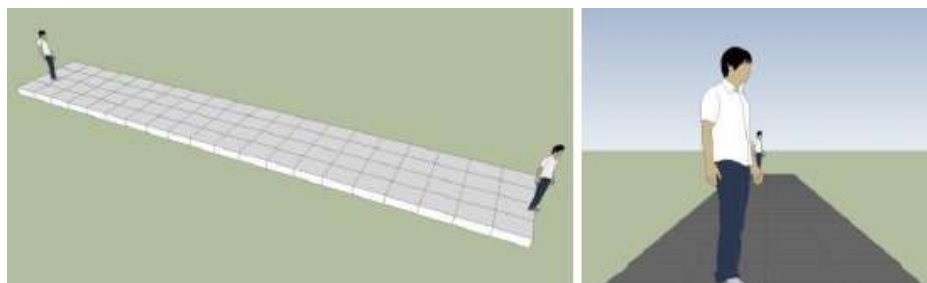
ระยะเว้นว่างเกี่ยวข้องกับการรับรู้ การรับรู้ไม่ว่าจะเป็นทางด้านทางสายตาของมนุษย์ ระยะเว้นว่างที่แตกต่างกันแต่ละระดับจากสิ่งที่รับรู้ มีผลทำให้ความละเอียดและความชัดเจนของสารต่างกัน ระยะเว้นว่างส่วนบุคคล ระดับระยะเว้นว่างที่แตกต่างกัน โดยแต่ละระดับทำให้รับรู้สภาพเป็นส่วนตัวแตกต่างกันโดยจะทดลองเกี่ยวกับสภาพเป็นส่วนตัวในแบบระยะเว้นว่างส่วนบุคคล

ภาพที่ 44 แสดงการทดลองเกี่ยวกับพื้นที่เว้นว่าง-การแยกตัวออกไป (1) – ยังคงรับรู้ชัดเจน

ภาพที่ 45 แสดงการทดลองเกี่ยวกับพื้นที่เว้นว่าง-การแยกตัวออกไป (2) – ยังคงรับรู้ชัดเจน

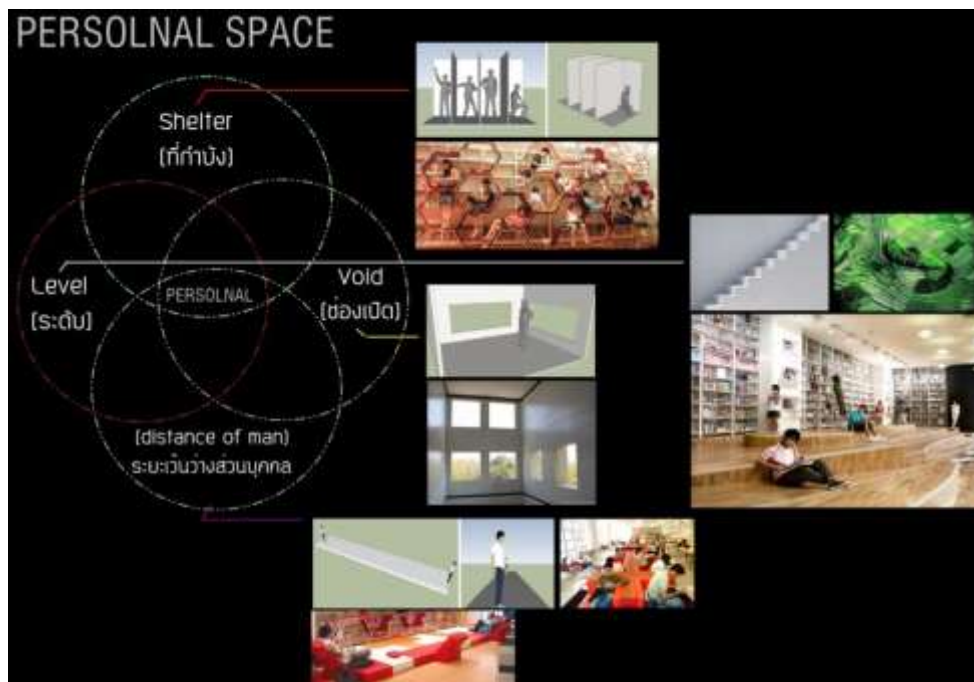

ภาพที่ 46 แสดงการทดลองเกี่ยวกับพื้นที่เว้นว่าง-การแยกตัวออกไป (3) – รับรู้ไม่ชัดเจนเริ่มมีความปลอดภัย

ต่อมาผู้ศึกษาได้นำข้อมูลทีกล่าวข้างต้นของบุคคลที่มีสภาพความเป็นส่วนตัว มาออกแบบอาคารตาม Program และ Space ดังนี้

ภาพที่ 47 แสดง Program Analysis ของโครงการ

ภาพที่ 48 แสดงภาพ Space ตัวอย่างของตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร

TOP LIBRARY IN BANGKOK SPACE PERSONAL

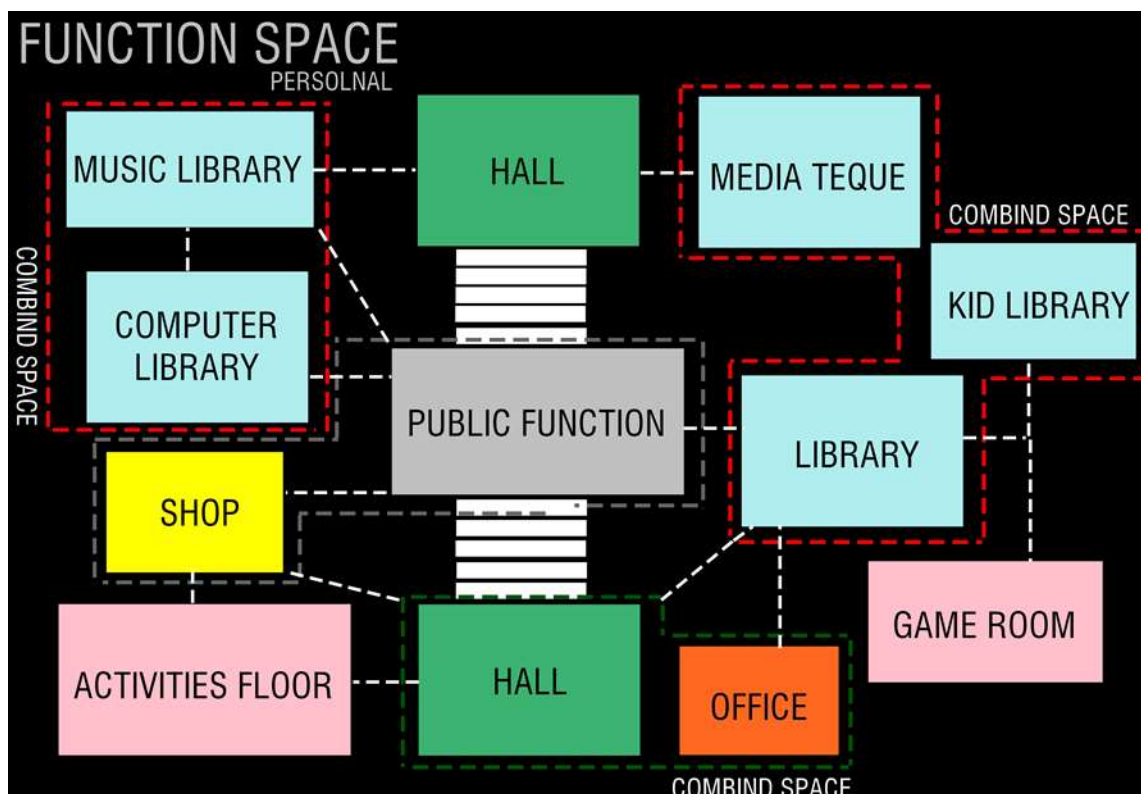
- Art Library หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร
- TCDC Commons (co-working space)
- Maruey Library อาคารตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ถ.รัชดาภิเษก
- TK Park @CentralWorld
- ห้องสมุดนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ ถ.ราชดำเนินกลาง เขตพระนคร
- Nelson Hays Library BTS สุขุมวิท
- ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สวนลุมพินี ถ.ราชดำริ
- ห้องสมุดที่สยามสมาคม สุขุมวิทซอย 21 ถ.อโศกมนตรี

ภาพที่ 49 แสดงรายชื่อห้องสมุดใน กทม. ที่มีขนาดใหญ่และมีจำนวนผู้คนเข้าใช้เป็นจำนวนมาก

PERSONAL SPACE TOUCH

	SEEING ART OF VISUAL				
	HEARING ART OF SOUND				
	SMELLING ART OF SMELL				
	TASTING ART OF TASTE				
	TOUCHING ART OF TEXTURE				

ภาพที่ 50 แสดงสัมผัสทั้ง 5

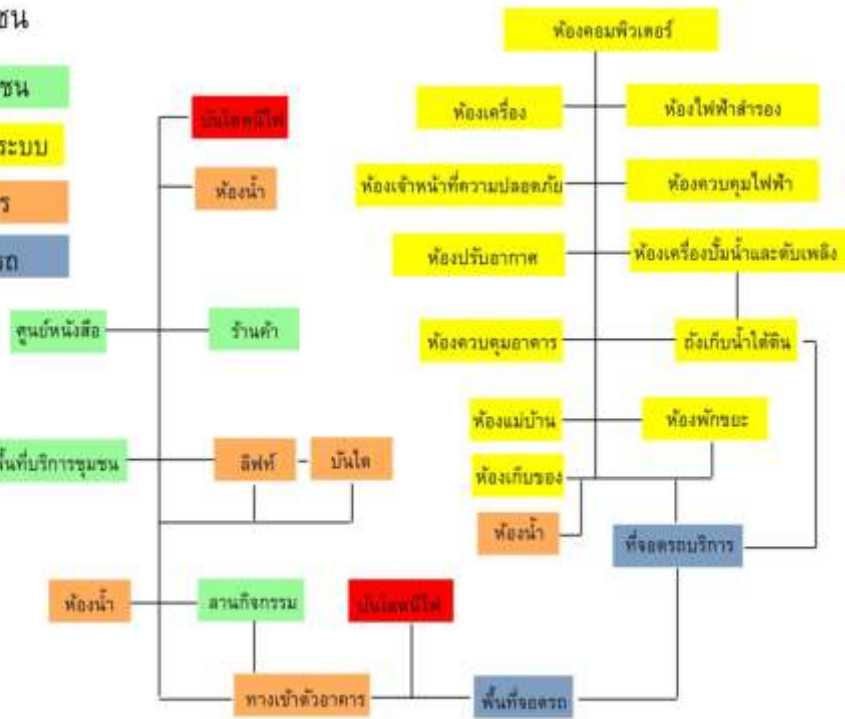
ภาพที่ 51 แสดง Function Space

จากข้อมูลข้างต้น ที่กล่าวมา ผู้ศึกษาจะนำข้อมูลที่เหล่านี มาพัฒนาให้เป็นรูปแบบในงานสถาปัตยกรรม ให้เข้ากับตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร โดยการนำตัวแปรทั้ง 4 มาออกแบบ Function ของพื้นที่ใช้สอยต่างๆ เช่น พื้นที่อ่านหนังสือแบบกลุ่ม พื้นที่อ่านหนังสือแบบเดี่ยว พื้นที่คอมพิวเตอร์ พื้นที่นั่งอ่านหนังสือแบบรวม เป็นต้น จากการที่ผู้ศึกษาได้ลงข้อมูลรูปภาพการผสมผสานของตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร บทสรุปคือ ตัวแปรทั้ง 4 สามารถเป็นพื้นที่อยู่ร่วมกันเป็นพื้นที่ได้ เพราะการนำเอาระดับ มาเล่นเป็นชั้นบรรทัด เพื่อให้ผู้ใช้งาน ได้นั่งอ่านหนังสือ และให้ผู้ใช้งานได้เลือกกระยะชั้นของผู้ใช้งาน ว่ามีความต้องการแบบไหน บวกกับการออกแบบระแนงกัน เพื่อเป็นที่กำบังสายตา หรือ จะเป็นการออกแบบช่องเปิดและช่องปิด มาเป็นตัวออกแบบให้ผู้สอยปิดกั้นทางสายตาจากผู้คนภายนอก

สรุป ตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร สามารถนำมาออกแบบและใช้ในงานสถาปัตยกรรมได้ แต่ต้องคำนวนถึงการออกแบบที่ใช้งานได้ เหมาะกับการใช้งาน ผู้ศึกษาได้นำตัวแปรทั้ง 4 มาออกแบบใช้ในงานของผู้ศึกษา คือการออกแบบภายในของแต่ละห้องในหอสมุดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อเป็น Space สำหรับผู้ใช้ที่ชอบสภาพความเป็นส่วนตัว ผู้ศึกษาถึงเน้นการออกแบบ Space ความเป็นส่วนตัว ในพื้นที่สาธารณะ

ส่วนบริการชุมชน

- ส่วนบริการชุมชน
- ส่วนอุปกรณ์ห้องระบบ
- ส่วนบริการ
- พื้นที่จอดรถ

ภาพที่ 52 แสดง Function Diagram (1)

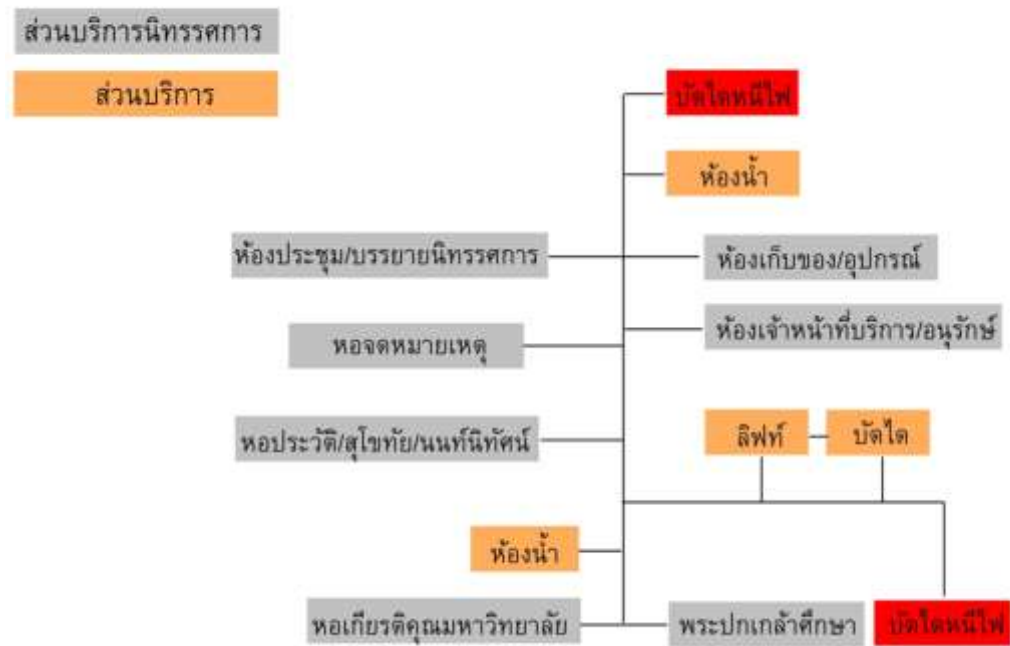
ส่วนบริการชุมชน

- ส่วนบริการชุมชน
- ส่วนบริการ

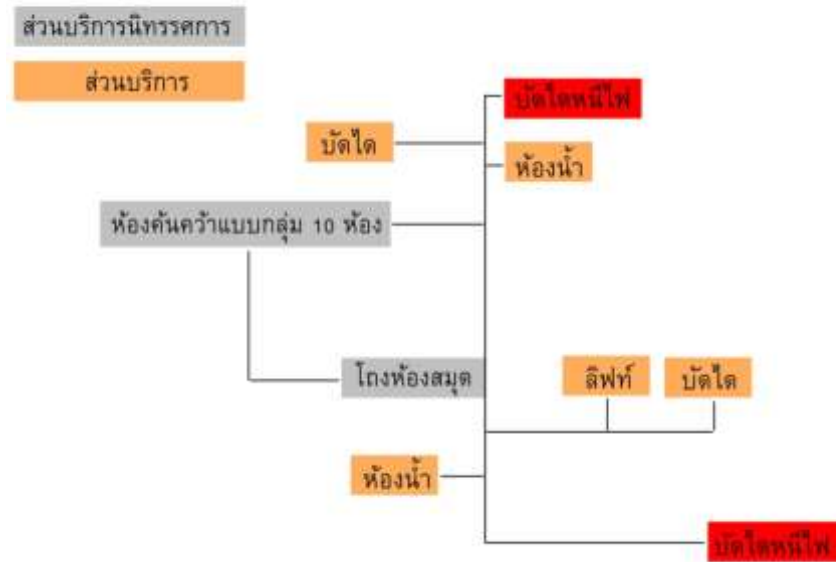
ภาพที่ 53 แสดง Function Diagram (2)

ส่วนบริการชมนิทรรศการ

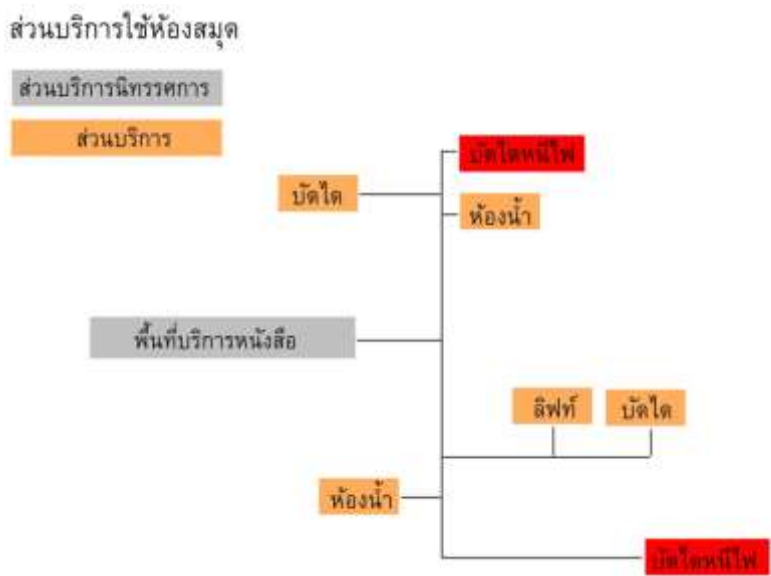

ภาพที่ 54 แสดง Function Diagram (3)

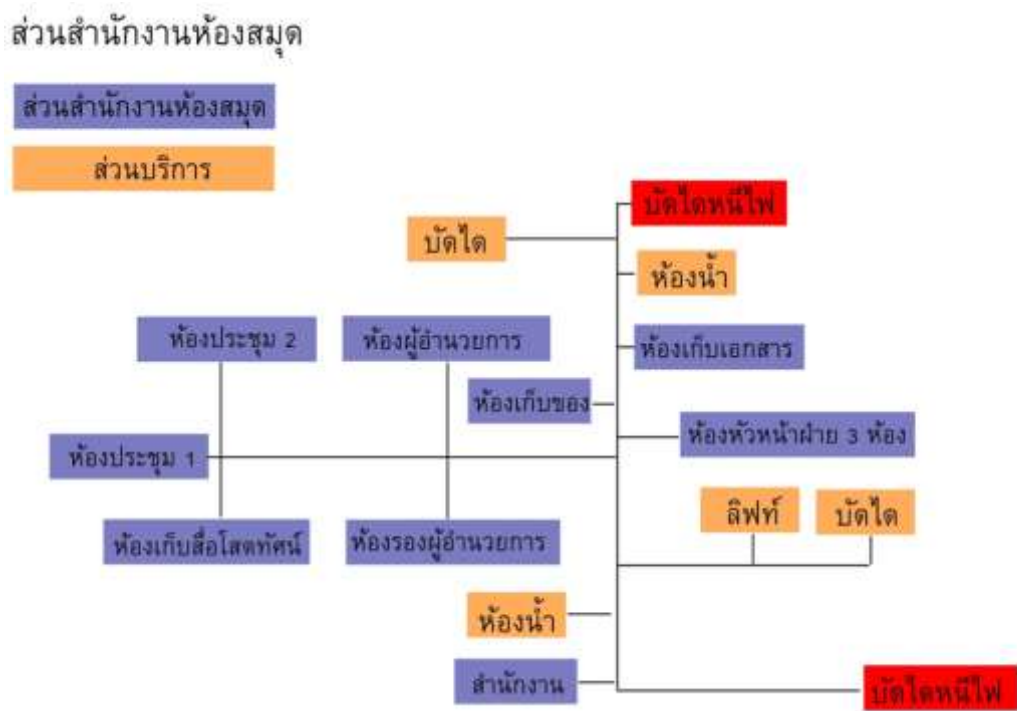
ส่วนบริการใช้ห้องสมุด

ภาพที่ 55 แสดง Function Diagram (4)

ภาพที่ 56 แสดง Function Diagram (5)

ภาพที่ 57 แสดง Function Diagram (6)

ส่วนชั้นบนของอาคาร

ภาพที่ 58 แสดง Function Diagram (7)

บทที่ 4

กระบวนการดำเนินงานออกแบบ

4.1. กระบวนการสร้างแนวความคิดในการออกแบบ

จากการศึกษาของผู้ออกแบบ การสร้างแนวคิดในการออกแบบพื้นที่ปรับเปลี่ยนสภาพเป็นส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ ผังออกแบบได้วิเคราะห์จากพื้นที่กรณีศึกษาในบทที่แล้วคือทุกพื้นที่และทุกอาคารของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยพื้นที่สาธารณะดังกล่าวมีการเกิดกิจกรรมที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป แต่จากการศึกษาของผู้ออกแบบในพื้นที่บางส่วนของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชกลับไม่ถูกใช้งานเลย เป็นพื้นที่ว่าง ซึ่งผู้ออกแบบได้สรุปได้ว่าพื้นที่ในแต่ละตำแหน่งของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีคุณภาพของสภาพเป็นส่วนตัวที่ยังไม่เหมาะสมโดยในบางพื้นที่ที่ยังไม่เหมาะสมต่อการใช้งาน ในขณะที่เดียวกันบางพื้นที่และบางตัวอาคาร มีการใช้งานทำกิจกรรมของผู้คนหนาแน่น จนคนที่ใช้งานในพื้นที่นั้นๆ มีการใช้งานได้ไม่เต็มที่ที่กระบวนการสร้างแนวความคิดในการออกแบบ ผู้ออกแบบต้องการที่จะนำทฤษฎีการออกแบบทางสถาปัตยกรรม ที่ได้ศึกษามาจากบทต่างๆ ที่ได้อธิบายมาก่อนหน้านี้ มาสังเคราะห์ออกมาเป็นสถาปัตยกรรม ที่ได้ศึกษาจากบทต่างๆ ที่ได้อธิบายมาก่อนหน้านี้ มาสังเคราะห์ออกมาเป็นสถาปัตยกรรมที่ส่งเสริมต่อคุณภาพสภาพเป็นส่วนตัวของพื้นที่หรือสามารถปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมเพื่อให้เหมาะสมต่อสภาพการณ์ของพื้นที่

4.2. แนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม

แนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรม ผู้ออกแบบมีความต้องการออกแบบสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองต่อสภาพเป็นส่วนตัวต่อของพื้นที่และสามารถที่จะปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของสถาปัตยกรรมเพื่อความต้องการของสภาพการณ์นั้น ผู้ออกแบบจึงมีความสนใจที่นำแนวทางของสถาปัตยกรรมแบบผสมผสาน มาใช้เป็นกลไกในการแบบสถาปัตยกรรม

แผนภาพที่ 1 แสดงสถาปัตยกรรมแบบผสมผสาน (1)

ที่มา : Tianjin Binhai Library / Tientsin / China / 2017

Available from : <http://www.archilovers.com/projects/186234/gallery?1659183>

แผนภาพที่ 2 แสดงสถาปัตยกรรมแบบผสมผสาน (2)

ที่มา : Tianjin Binhai Library / Tientsin / China / 2017

Available from : <http://www.archilovers.com/projects/186234/gallery?1659183>

แผนภาพที่ 3 แสดงสถาปัตยกรรมแบบผสมผสาน (3)

ที่มา : the 'liyuan library' by chinese practice li xiaodong atelier is encompassed within a mountainous and forested landscape within a small chinese village.

Available from : <https://www.designboom.com/architecture/li-xiaodong-atelier-liyuan-library/>

แผนภาพที่ 4 แสดงสถาปัตยกรรมแบบผสมผสาน (4)

ที่มา : the 'liyuan library' by chinese practice li xiaodong atelier is encompassed within a mountainous and forested landscape within a small chinese village.

Available from : <https://www.designboom.com/architecture/li-xiaodong-atelier-liyuan-library/>

กล่าวโดยสรุป คือ สถาปัตยกรรมที่จะนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบอาคารปรับเปลี่ยนสภาพเป็นส่วนตัวภายในพื้นที่สาธารณะคือสถาปัตยกรรมแบบผสมผสาน โดยแนวทางดังกล่าวนี้ผู้ออกแบบสามารถวางแนวคิดองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามรูปแบบของคุณภาพสภาพเป็นส่วนตัวต่างๆ ตามสภาพการณ์ หรือ สามารถปรับคุณภาพของพื้นที่ขาดสภาพเป็นส่วนตัวที่เหมาะสมให้มีคุณภาพของสภาพเป็นส่วนตัวที่สามารถทำกิจกรรมได้สมบูรณ์

4.3. แนวความคิดในการสร้างความสอดคล้องกับบริบท

ผู้ออกแบบได้ทำการศึกษาริบทของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในบทที่แล้ว คุณภาพของสภาพเป็นส่วนตัวของแต่ละพื้นที่ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้การประกอบกิจกรรมในแต่ละพื้นที่นั้น มีความแตกต่าง ไม่ว่าจะเป็นด้านความหนาแน่นกิจกรรม ความหลากหลายของกิจกรรม เป็นต้น

ภาพที่ 59 แสดงความแตกต่างความหนาแน่นของกิจกรรมของแต่ละพื้นที่ (1)

ภาพที่ 60 แสดงความแตกต่างความหนาแน่นของกิจกรรมของแต่ละพื้นที่ (2)

นอกจากคุณภาพของสภาพเป็นส่วนตัวของแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกันในตัวบริบทของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชนั้น สิ่งที่เป็นปัจจัยต่อคุณภาพ สภาพเป็นส่วนตัวอีกอย่างหนึ่งคือการครอบครองพื้นที่ของบุคคลภายในหรือบุคคลใกล้เคียงของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช การที่บุคคลภายในหรือบุคคลใกล้เคียงมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในพื้นที่ประกอบกิจกรรมของตนเองในพื้นที่สาธารณะ ทำให้พื้นที่แห่งนั้น ทำให้คนภายนอกไม่สามารถมาใช้พื้นที่ได้ด้วยสภาพเป็นส่วนตัวที่เหมาะสมปัจจัยดังกล่าวมานั้น ส่งผลให้คุณภาพของสภาพเป็นส่วนตัวในพื้นที่นั้น ถูกลดทอนลงไป ดังนั้นการสร้างแนวคิดในการสร้างความสอดคล้องกับบริบทในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สถาปัตยกรรมที่ถูกสร้างขึ้นจะต้องไม่ทำลายกิจวัตรประจำวันของบุคคลภายในและคนในชุมชนเมืองทอง และสามารถตอบสนองต่อคุณภาพสภาพเป็นส่วนตัวของพื้นที่ต่างๆ ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

กล่าวโดยสรุปคือสถาปัตยกรรมที่นำมาใช้แต่ละพื้นที่ว่างในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ต้องสามารถทำให้เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีความเท่าเทียมของสภาพเป็นส่วนตัวของกลุ่มคนใช้งานแต่ละประเภทในการเลือกใช้ในพื้นที่

4.4. การออกแบบที่ว่างทางสถาปัตยกรรม

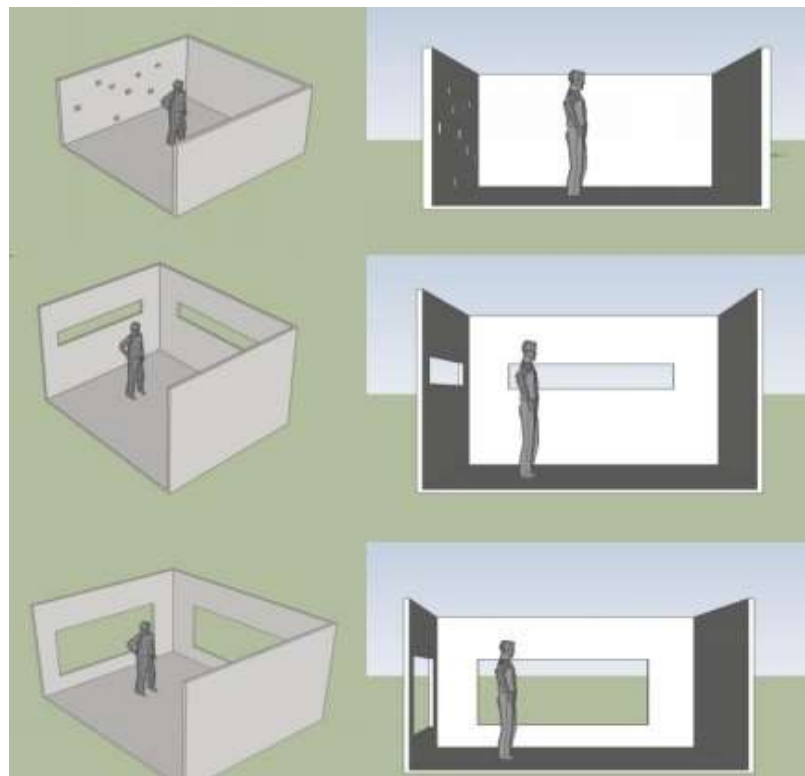
การออกแบบพื้นที่ว่าง ให้เป็นสภาพเป็นส่วนตัวในแต่ละพื้นที่ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นอกจากผู้ออกแบบได้กำหนดกิจกรรมและทิศทางความต้องการของพื้นที่แต่ละพื้นที่เป็นไปในทางทิศเดียวกันในหัวข้อที่แล้ว แต่ในส่วนของแต่ละพื้นที่ยังคงต้องการระดับสภาพเป็นส่วนตัวของแต่ละกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ด้วย ผู้ออกแบบจึงนำแนวคิดในการออกแบบสถาปัตยกรรมแบบผสมผสาน มาเป็นเครื่องมือในการออกแบบพื้นที่ปรับเปลี่ยนสภาพเป็นส่วนตัว ของพื้นที่แต่ละส่วนของพื้นที่ว่างส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ให้เป็นอาคารหอสมุดที่มีพื้นที่ส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะ

กระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรม

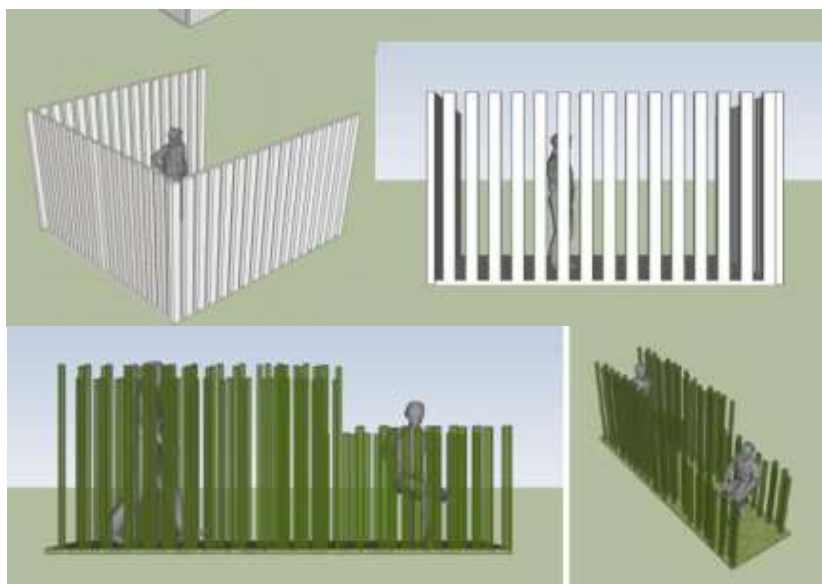
เนื่องจากผู้ออกแบบมีความสนใจเกี่ยวกับแนวคิดของสถาปัตยกรรมแบบผสมผสาน ดังนั้นในการทดลองการออกแบบพื้นที่สภาพเป็นส่วนตัว ผู้ออกแบบจึงเลือกคุณภาพแบบของวัตถุที่นำมาทดลอง เพื่อให้ง่ายต่อความเข้าใจของผู้ออกแบบ

ตัวแปลที่ผู้ออกแบบนำมาใช้คือ ระดับ กำบัง ช่องเปิดและช่องปิด ซึ่งการทดลองเกี่ยวกับสภาพเป็นส่วนตัวในรูปแบบต่างๆ ได้อธิบายไปในบทก่อนหน้านี้ แต่ในหัวข้อนี้ มีแนวความคิดสถาปัตยกรรมแบบผสมผสาน มาเป็นเครื่องมือในการทดลองด้วย โดยจากการวางแผนคิดเกี่ยวกับพื้นที่ภายในแล้ว การคำนึงถึงการจัดวางตำแหน่งของสถาปัตยกรรมลงไปในพื้นที่ด้วย โดยการมีทดลองดังนี้

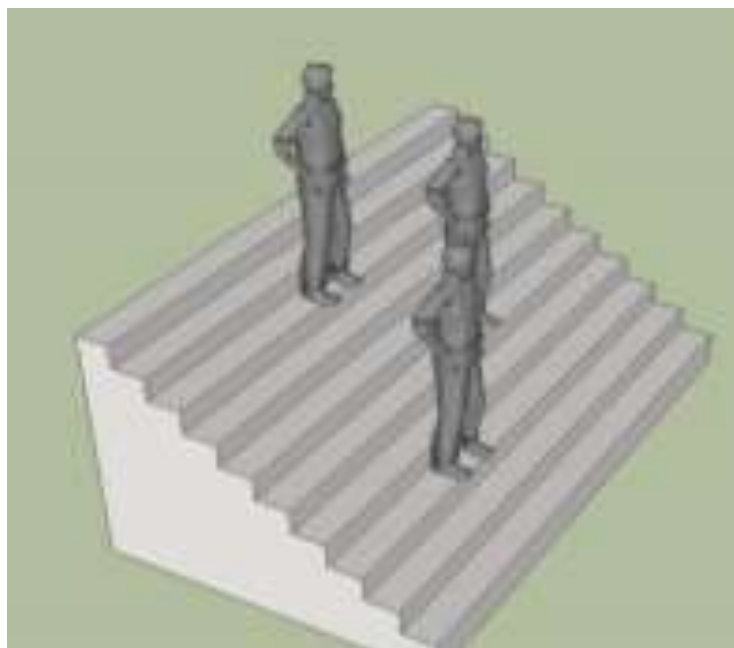
จากการทดลองดังกล่าว การสร้างรูปสี่เหลี่ยมแล้วมีช่องเปิดแค่ด้านเดียว การรับรู้จะไม่ชัดเจน (แต่ไม่ถึงกับการตัดขาดการรับรู้)

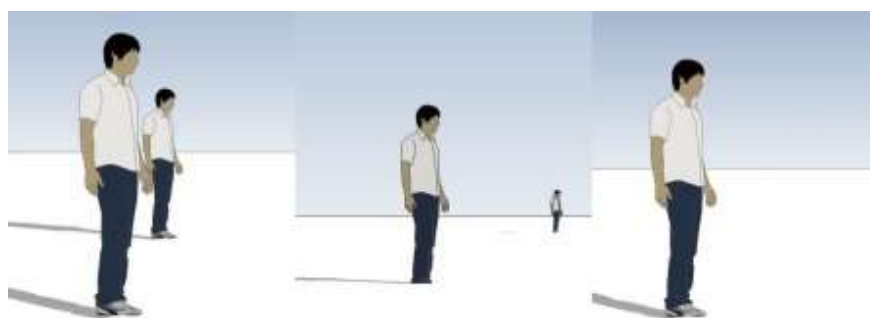
ภาพที่ 61 แสดงการปรับเปลี่ยนของขนาดของเปิดซึ่งมีผลต่อการรับรู้

ภาพที่ 62 แสดงการปรับเปลี่ยนของรูปแบบพื้นที่กั้นแต่ละพื้นที่ มีผลต่อการรับรู้และรู้สึกปลอดภัย

ภาพที่ 63 แสดงการปรับเปลี่ยนของรูปแบบการยืนต่างระดับแต่ละบุคคล มีผลต่อการรับรู้

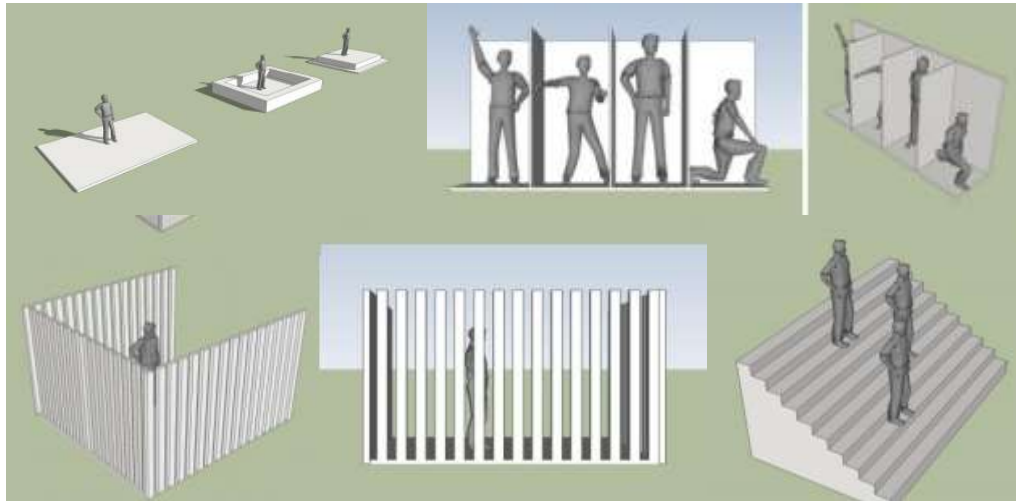

ภาพที่ 64 แสดงการปรับเปลี่ยนของรูปแบบการยืนระยะเว้นว่างของแต่ละบุคคล มีผลต่อการรับรู้

4.5. การออกแบบโดยนำตัวแปรมาผสมผสานในงานสถาปัตยกรรม

การออกแบบโดยนำตัวแปรมาผสมผสาน จะมี 4 ตัวแปร

1. ตัวแปรระดับ
2. ตัวแปรกำบัง
3. ตัวแปรระยะเว้นว่าง
4. ตัวแปรช่องเปิด ช่องปิด

ภาพที่ 65 แสดงตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร ที่จะนำมาใช้ในการออกแบบงานสถาปัตยกรรม

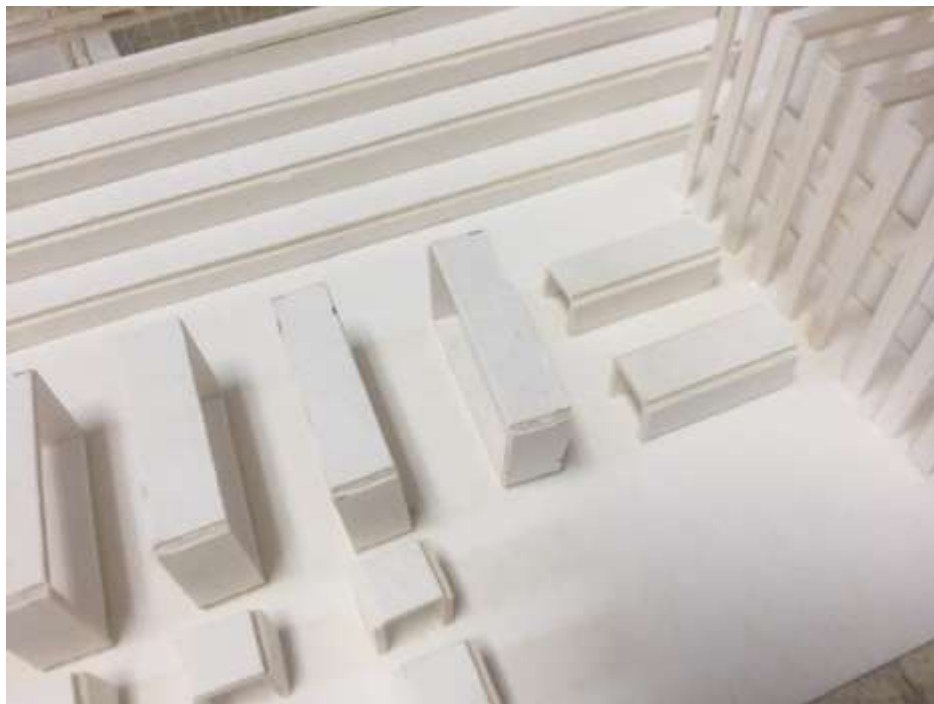
โดย 4 ตัวแปรนี้ จะนำมาออกแบบในงานสถาปัตยกรรม ให้มีสภาพความเป็นส่วนตัว ในพื้นที่ที่

สาธารณะ โดยผู้ศึกษาสนใจในการออกแบบอาคารหอสมุด ในพื้นที่ว่างใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

โดยพื้นที่ภายในและภายนอก ผู้ศึกษา ได้ออกแบบ 4 ตัวแปรที่กล่าวข้างต้น มาลองผสมผสาน ดังนี้

ภาพที่ 66 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (1)

ภาพที่ 67 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (2)

ภาพที่ 68 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (3)

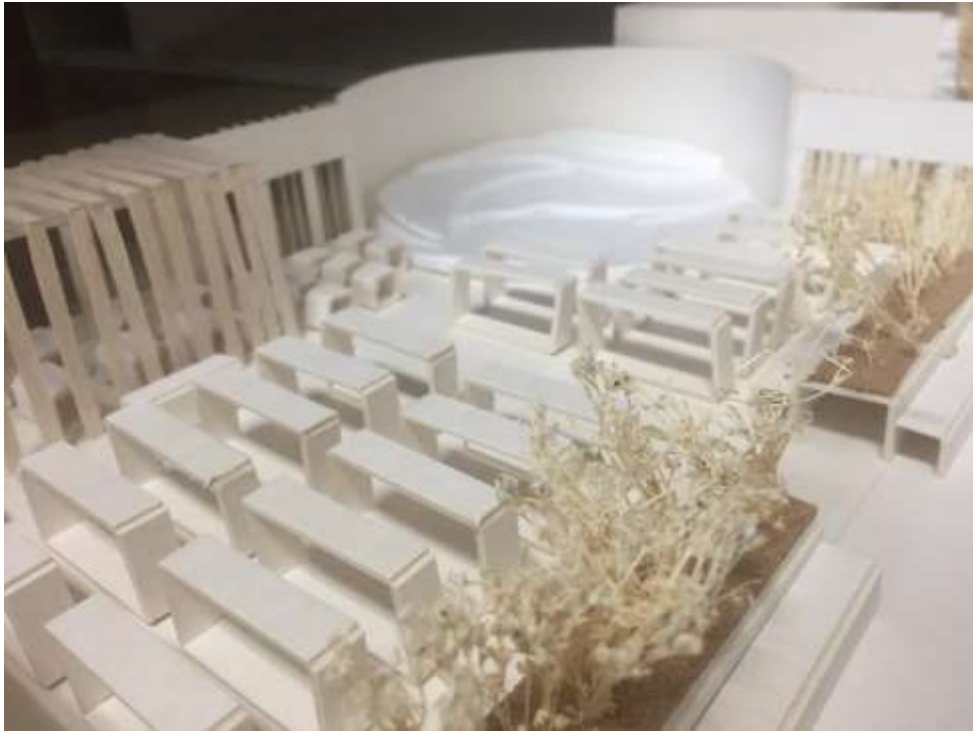
ภาพที่ 69 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (4)

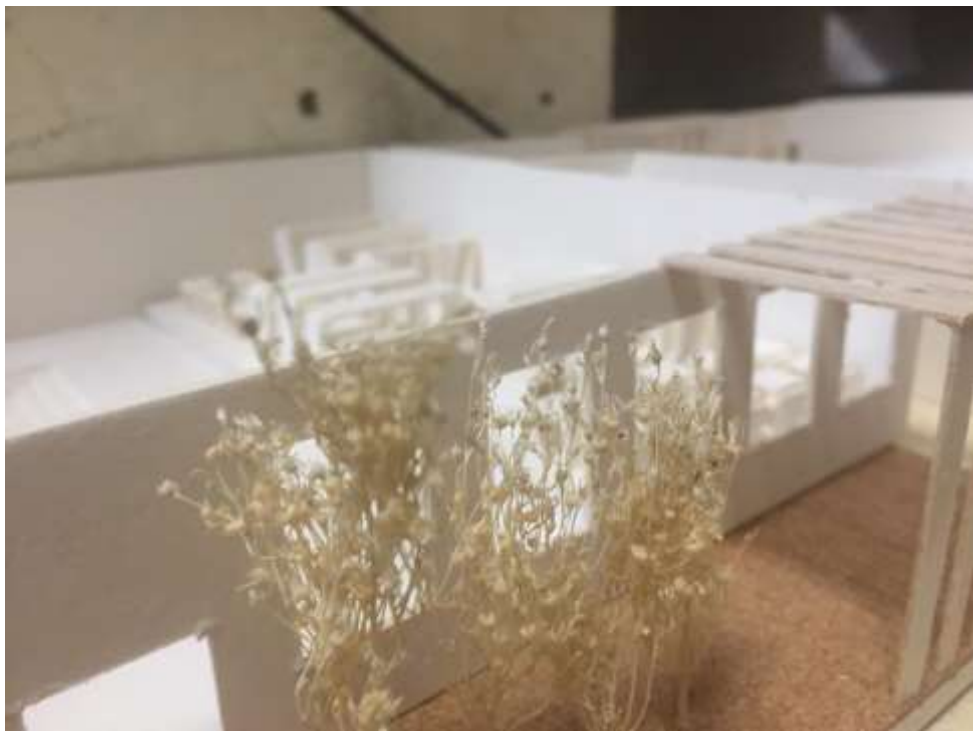
ภาพที่ 70 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (5)

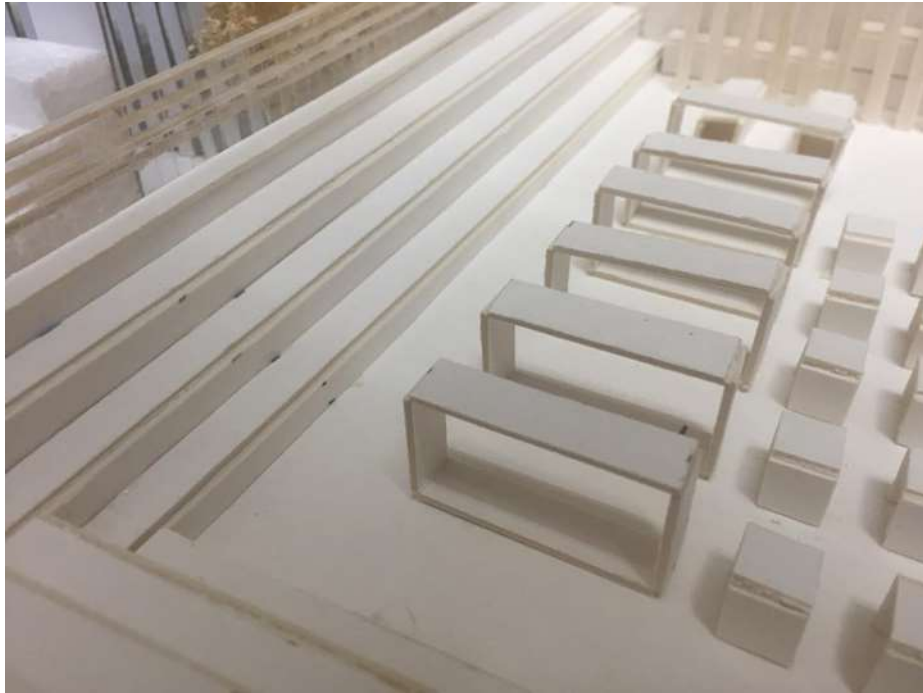
ภาพที่ 71 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (6)

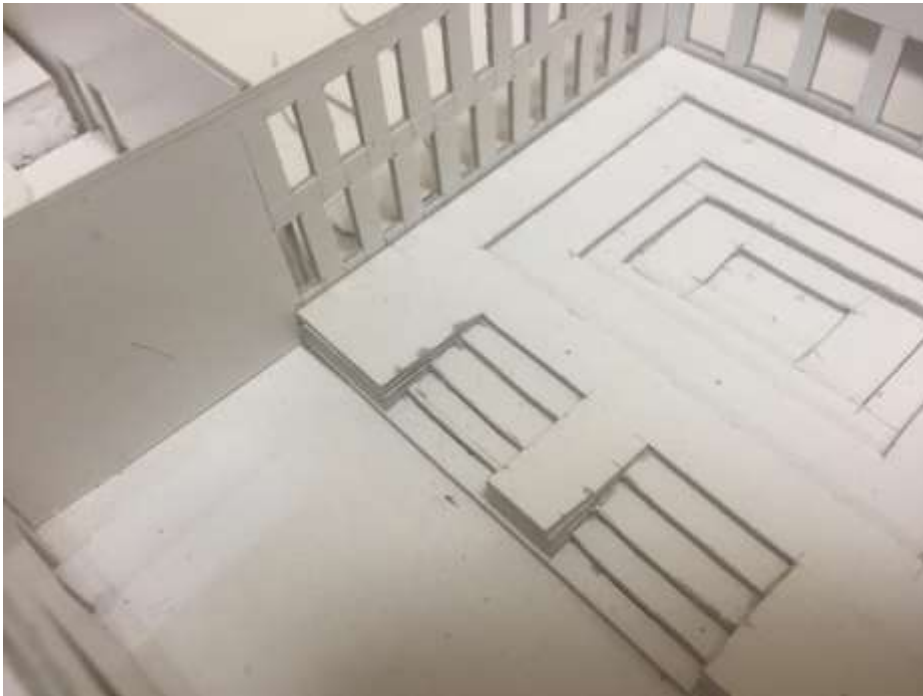
ภาพที่ 72 แสดงรูปแบบตัวแปลทั้ง 4 ตัวแปล มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (7)

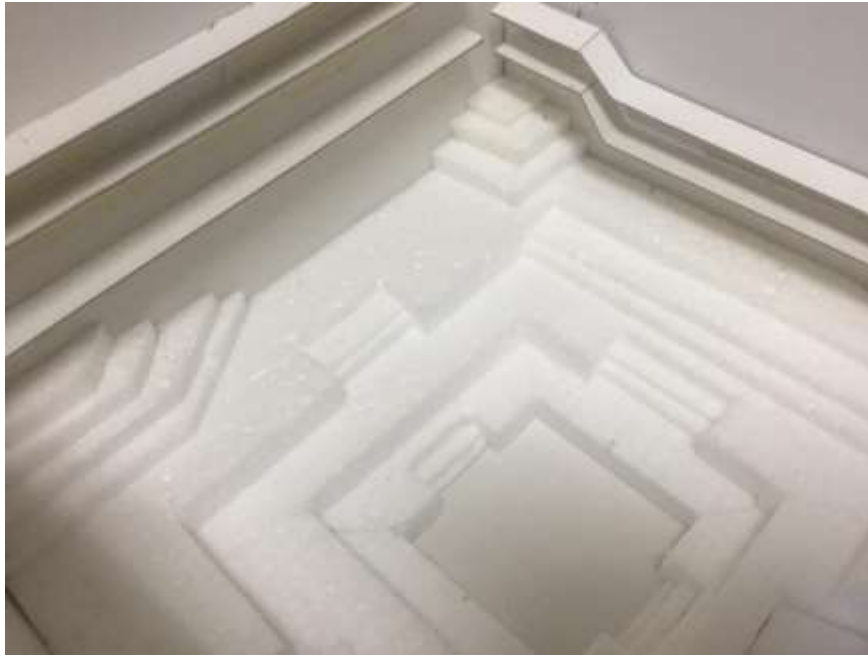
ภาพที่ 73 แสดงรูปแบบตัวแปลทั้ง 4 ตัวแปล มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (8)

ภาพที่ 74 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (9)

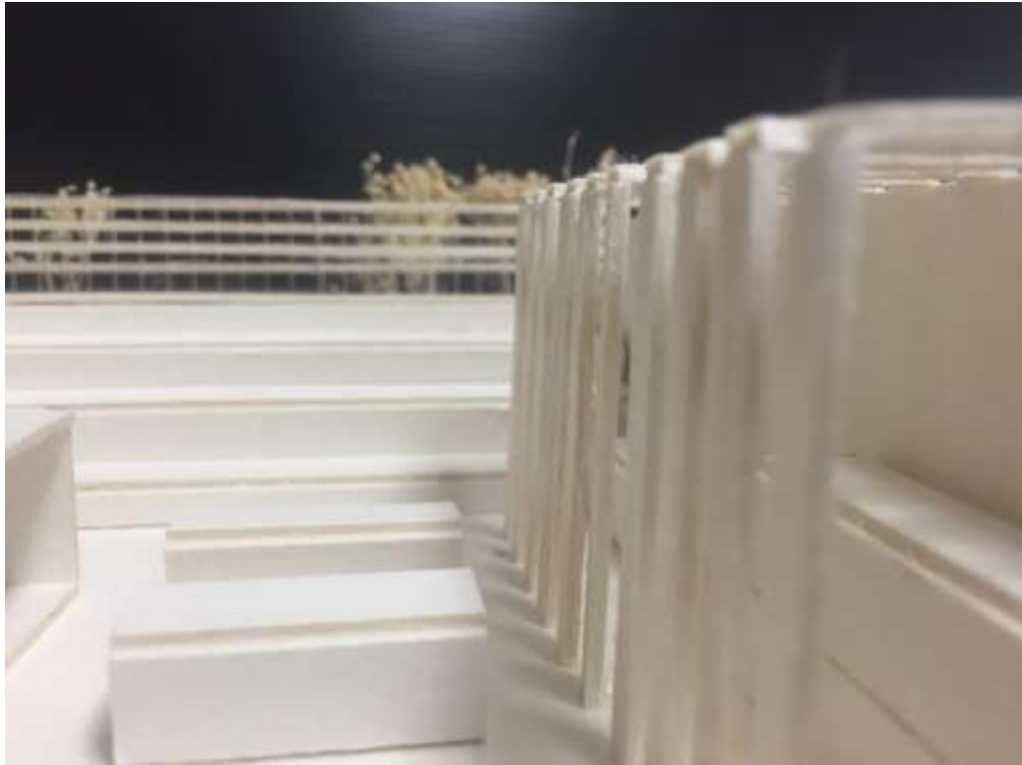
ภาพที่ 75 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (10)

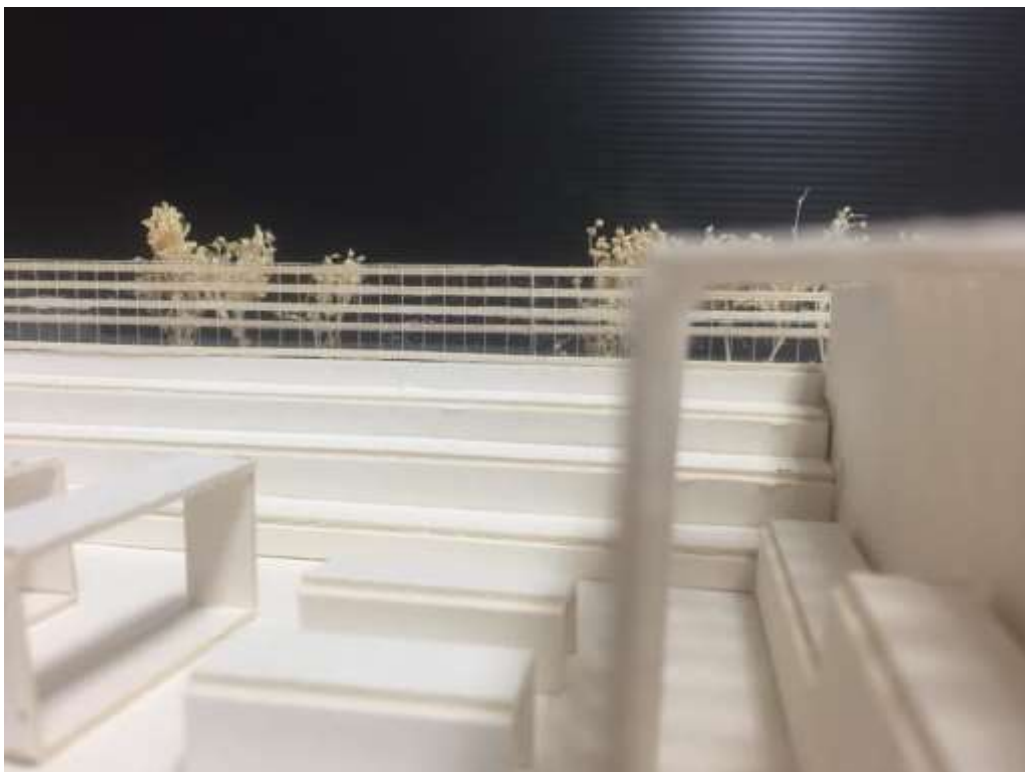
ภาพที่ 76 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (11)

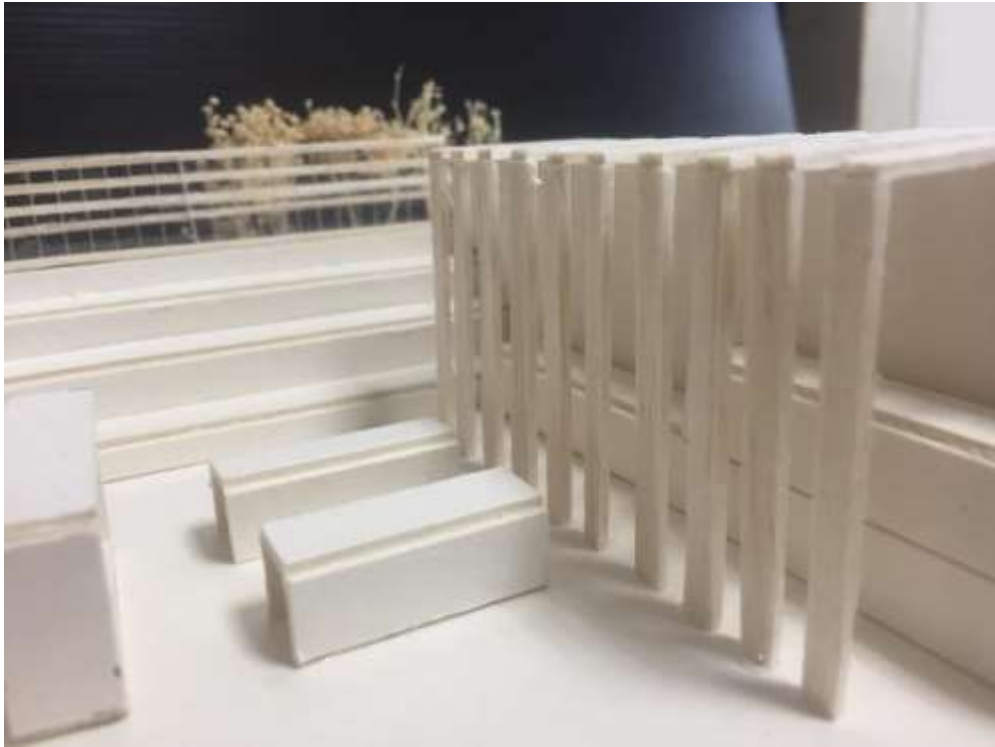
ภาพที่ 77 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (12)

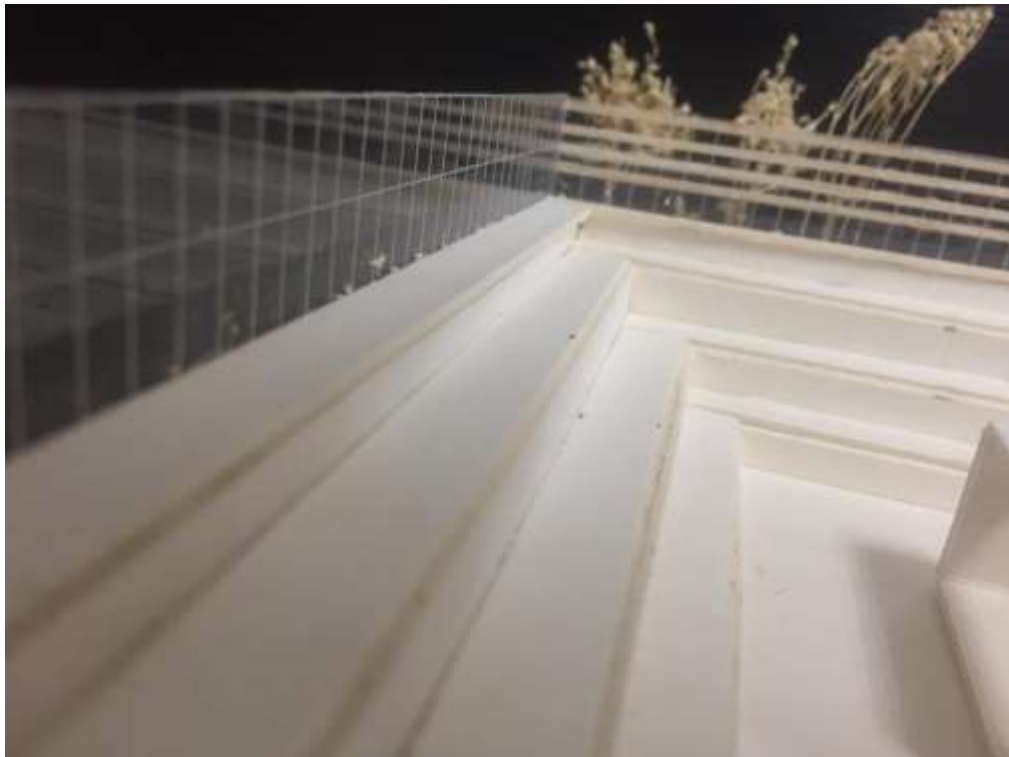
ภาพที่ 78 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (13)

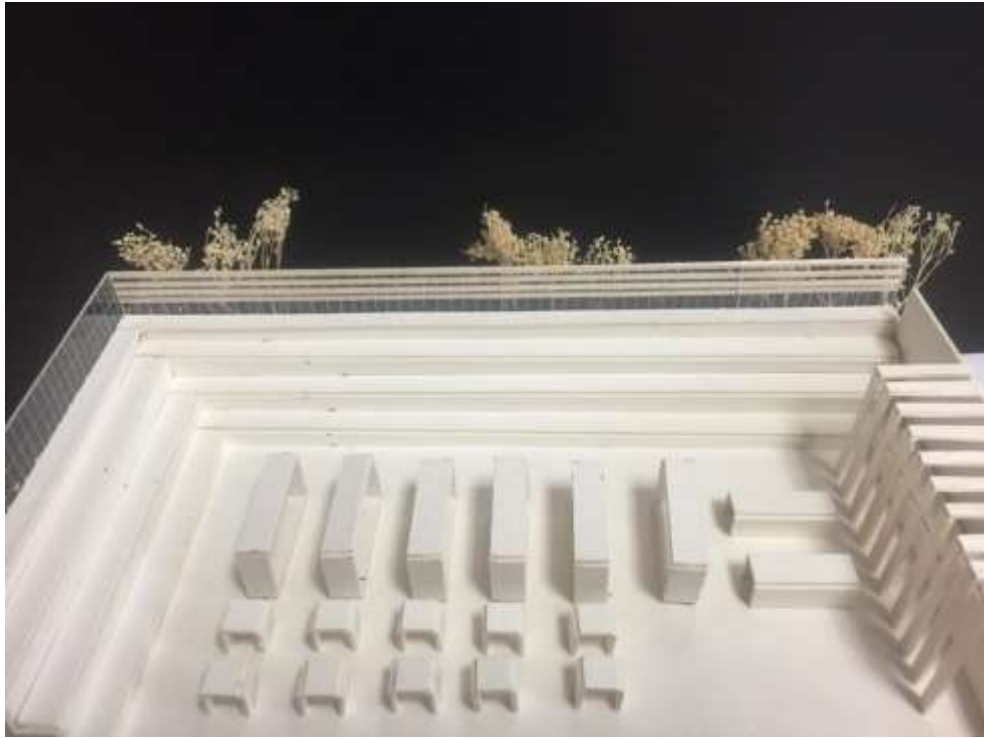
ภาพที่ 79 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (14)

ภาพที่ 80 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (15)

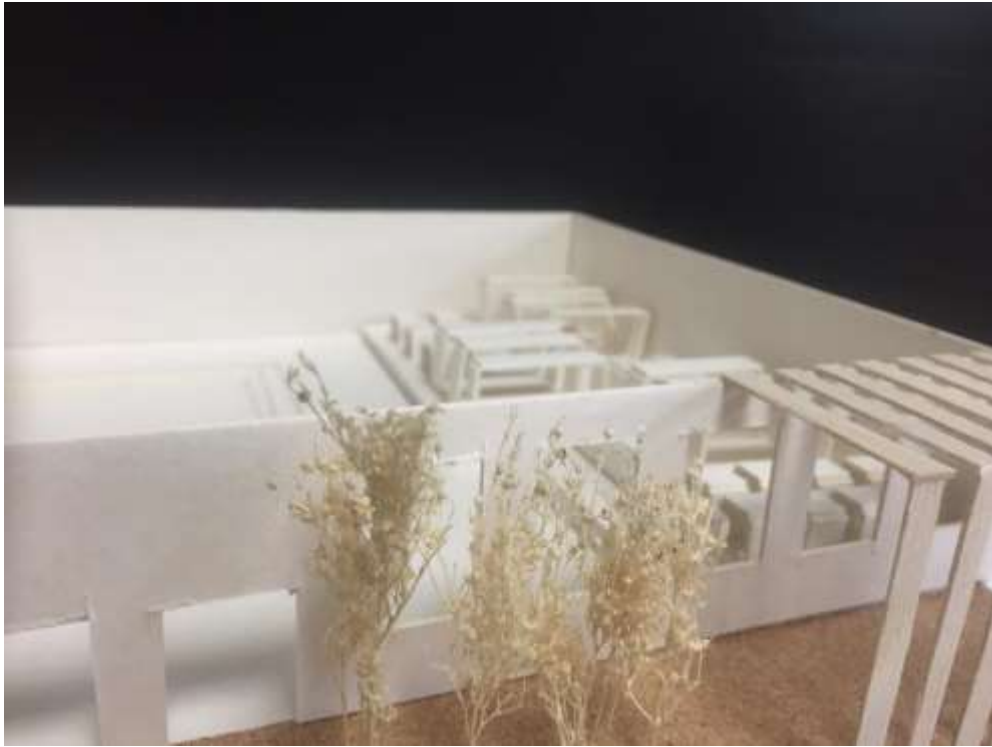
ภาพที่ 81 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (16)

ภาพที่ 82 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (17)

ภาพที่ 83 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (18)

ภาพที่ 84 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (19)

ภาพที่ 85 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (20)

ภาพที่ 86 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (21)

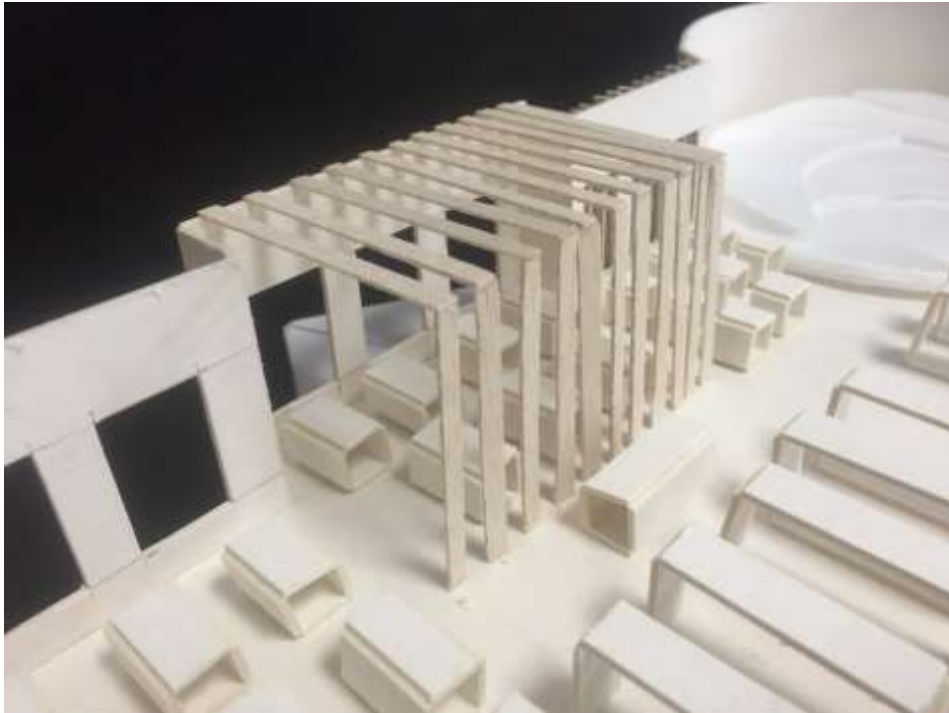
ภาพที่ 87 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (22)

ภาพที่ 88 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (23)

ภาพที่ 89 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (24)

ภาพที่ 90 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (25)

ภาพที่ 91 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (26)

ภาพที่ 92 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้งานภายในห้องสมุด (27)

ภาพที่ 93 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้งานภายในห้องสมุด (28)

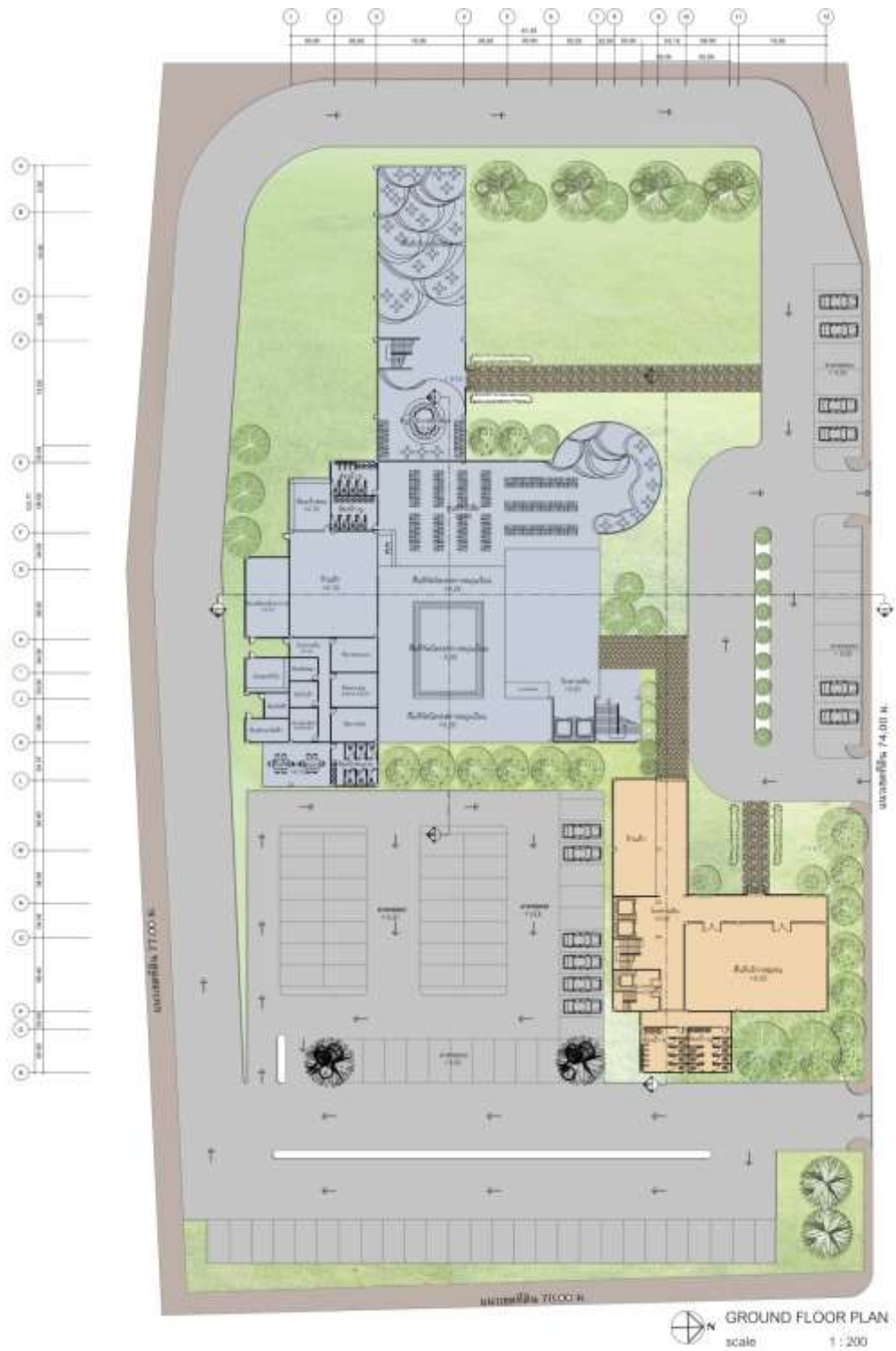
ภาพที่ 94 แสดงรูปแบบตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปร มาผสมผสานกัน โดยเอามาใช้ในงานภายในห้องสมุด (29)

นอกจากการออกแบบพื้นที่ภายในรูปแบบต่างที่เกิดขึ้นตามสภาพการณ์ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้ออกแบบได้ให้ความสำคัญต่อการจัดวางภายในแต่ละพื้นที่ด้วย โดยการจัดวางนั้น ผู้ออกแบบพยายามให้สอดคล้องต่อการรับรู้คุณภาพที่ดีของพื้นที่นั้นๆ ยกตัวอย่างคือ จากการวิเคราะห์ผู้ออกแบบแต่ละพื้นที่มีคุณภาพที่ดีแตกต่างกัน เช่น พื้นที่บนอาคารชั้น4มีคุณภาพในเรื่องมุมมองที่เด่นชัด มุมมองที่สามารถมองเห็นวิวทั้งอาคารทุกอาคาร ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชและสามารถมองเห็นห่างหน้ามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อย่างชัดเจนจึงทำให้ได้รับความสนใจผู้คนมาใช้งานในพื้นที่ในปริมาณมากในขณะเดียวกัน พื้นที่ลานหน้าอาคาร และ ลานหุ้มรอบๆอาคาร จะมีคุณภาพในเรื่องกิจกรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ (ดึงดูให้เกิดกิจกรรม) โดยลานหน้าอาคารและรอบๆอาคาร เป็นลานหญ้าที่ให้ผู้ใช้สอยได้ทำกิจกรรมกลางแจ้ง เช่น กีฬาเอ็กซ์ตรีม ตัวอย่าง สเก็ตบอร์ด โรลเลอร์สเก็ต เป็นต้น หรือ เป็น การปูเสื่อ ทำกิจกรรม นั่งพูดคุย รับประทานอาหาร เพราะพื้นที่ลานหญ้านี้ มีต้นไม้ปกคลุม ทำให้ร่มเย็น และยังมีพื้นที่สนามเด็กเล่น รองรับเด็กอีกด้วย ซึ่งผู้ศึกษาคิดว่าจะได้รับความสนใจจากผู้คนที่เข้ามาใช้หอสมุดของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช แผนผังหอสมุดที่ผู้ศึกษาออกแบบจะมีการออกแบบดังนี้

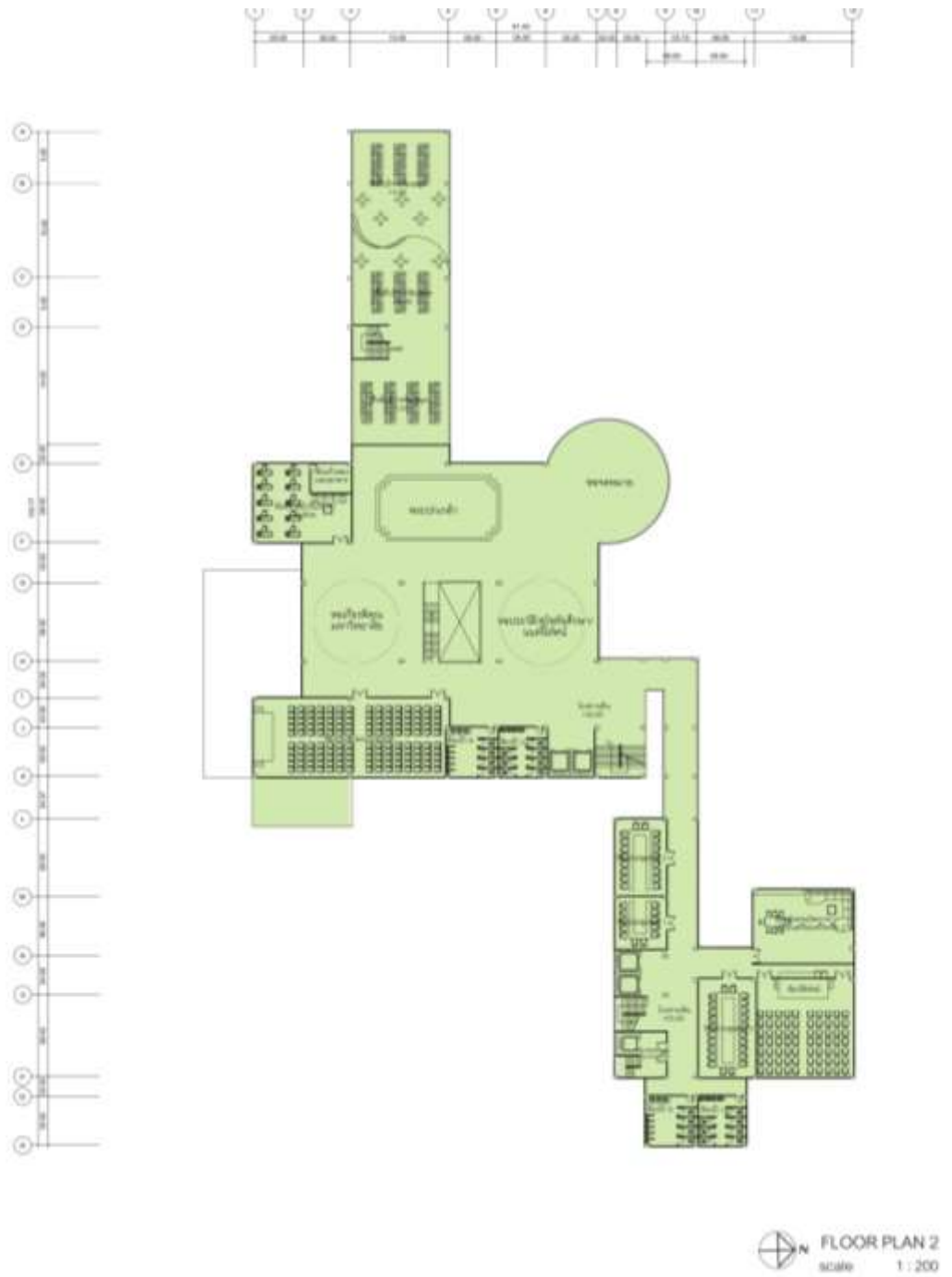
ผลงานการออกแบบโครงการ

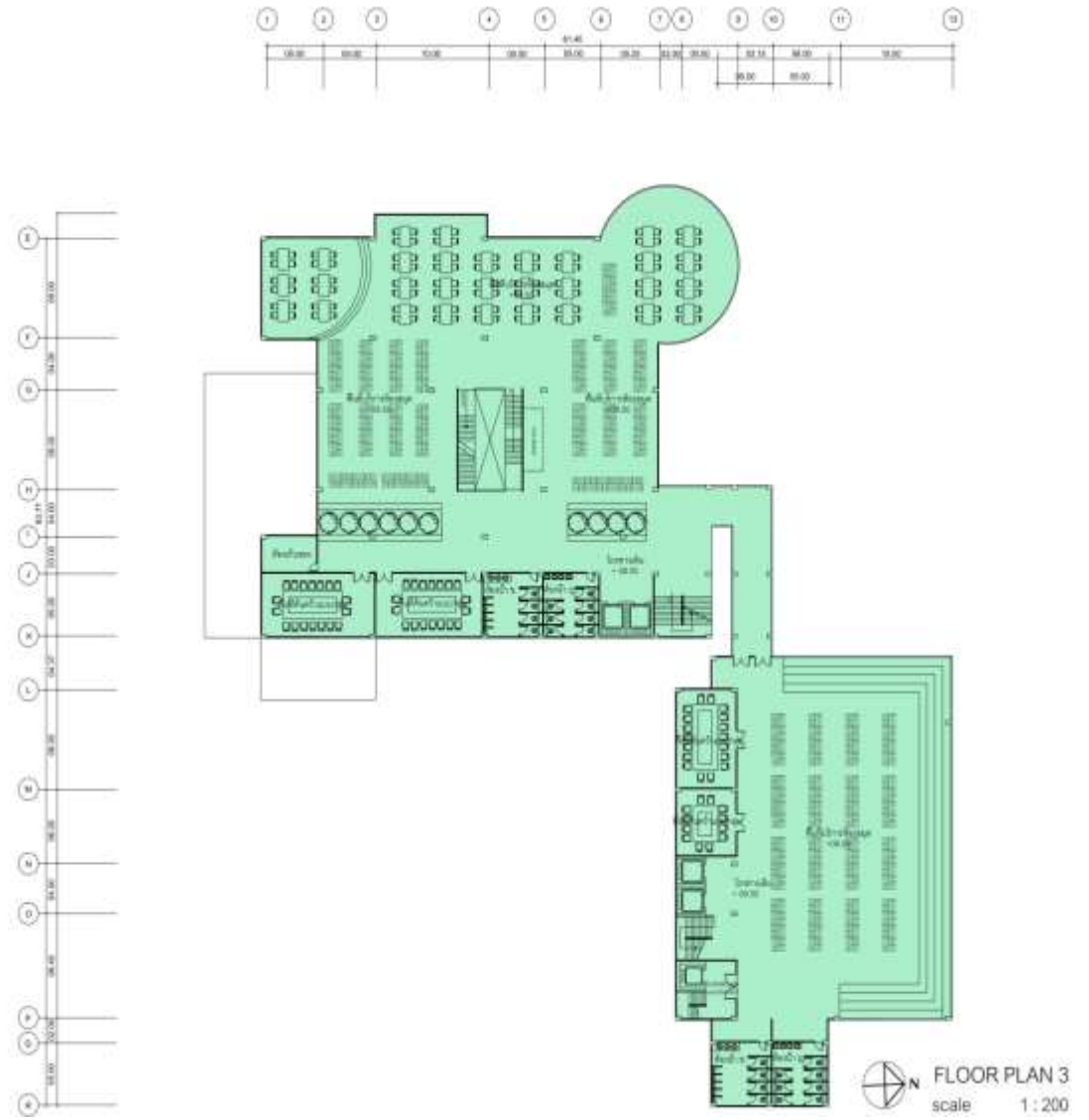
ภาพที่ 95 แสดงผังพื้น Lay Out

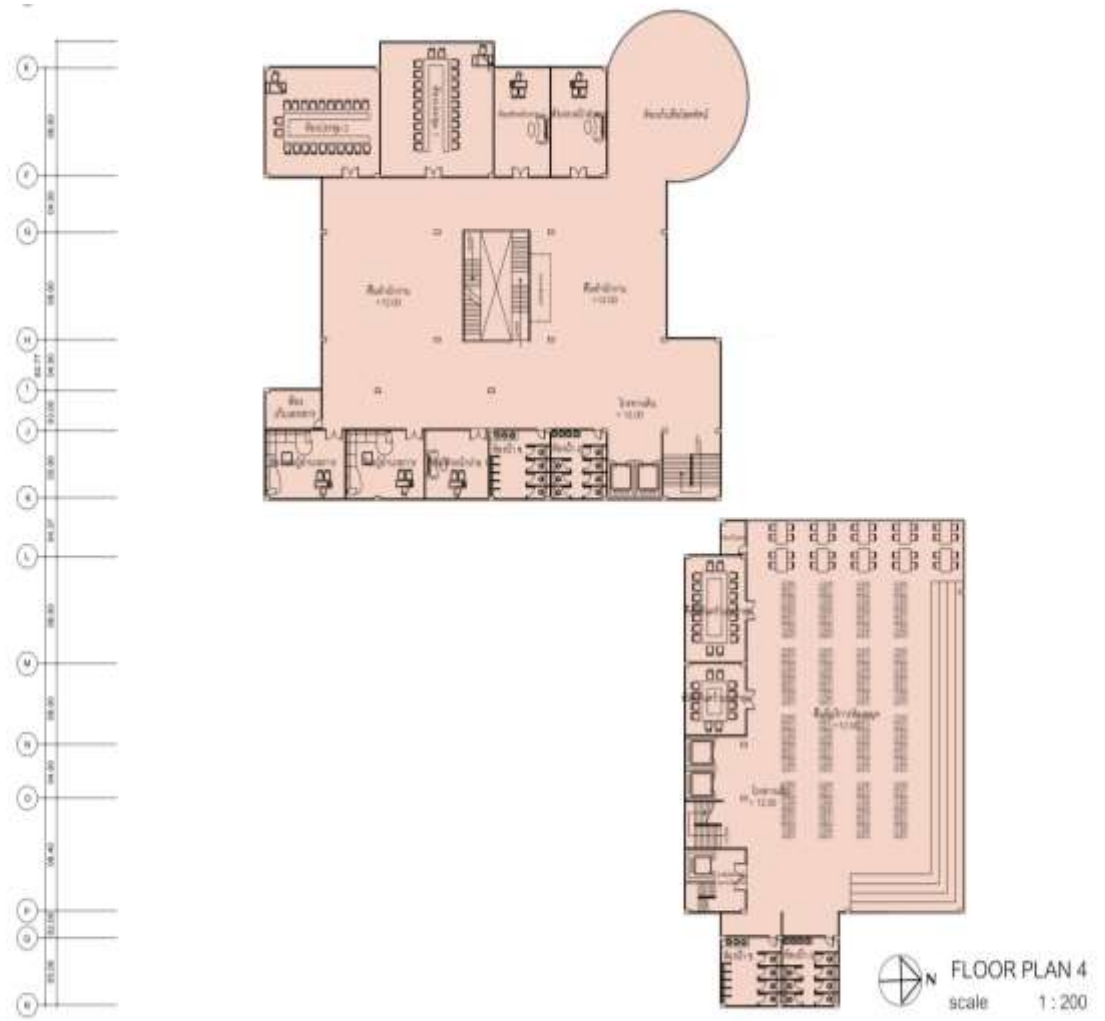
ภาพที่ 96 แสดงผังพื้น (Drawing) ชั้น 1

ภาพที่ 97 แสดงผังพื้น (Drawing) ชั้น 2

ภาพที่ 98 แสดงผังพื้น (Drawing) ชั้น 3

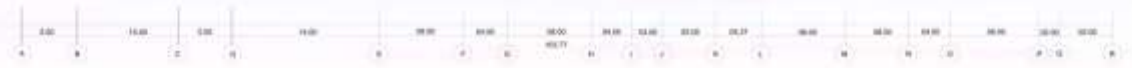
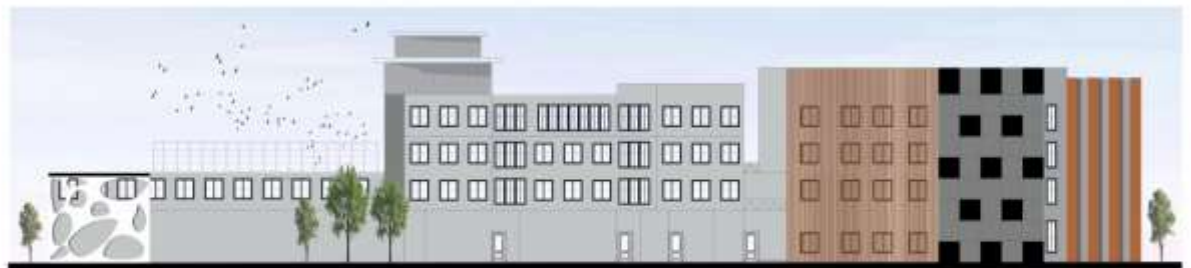
ภาพที่ 99 แสดงผังพื้น (Drawing) ชั้น 4

ELEVATION 1
scale 1 : 200

ELEVATION 2
scale 1 : 200

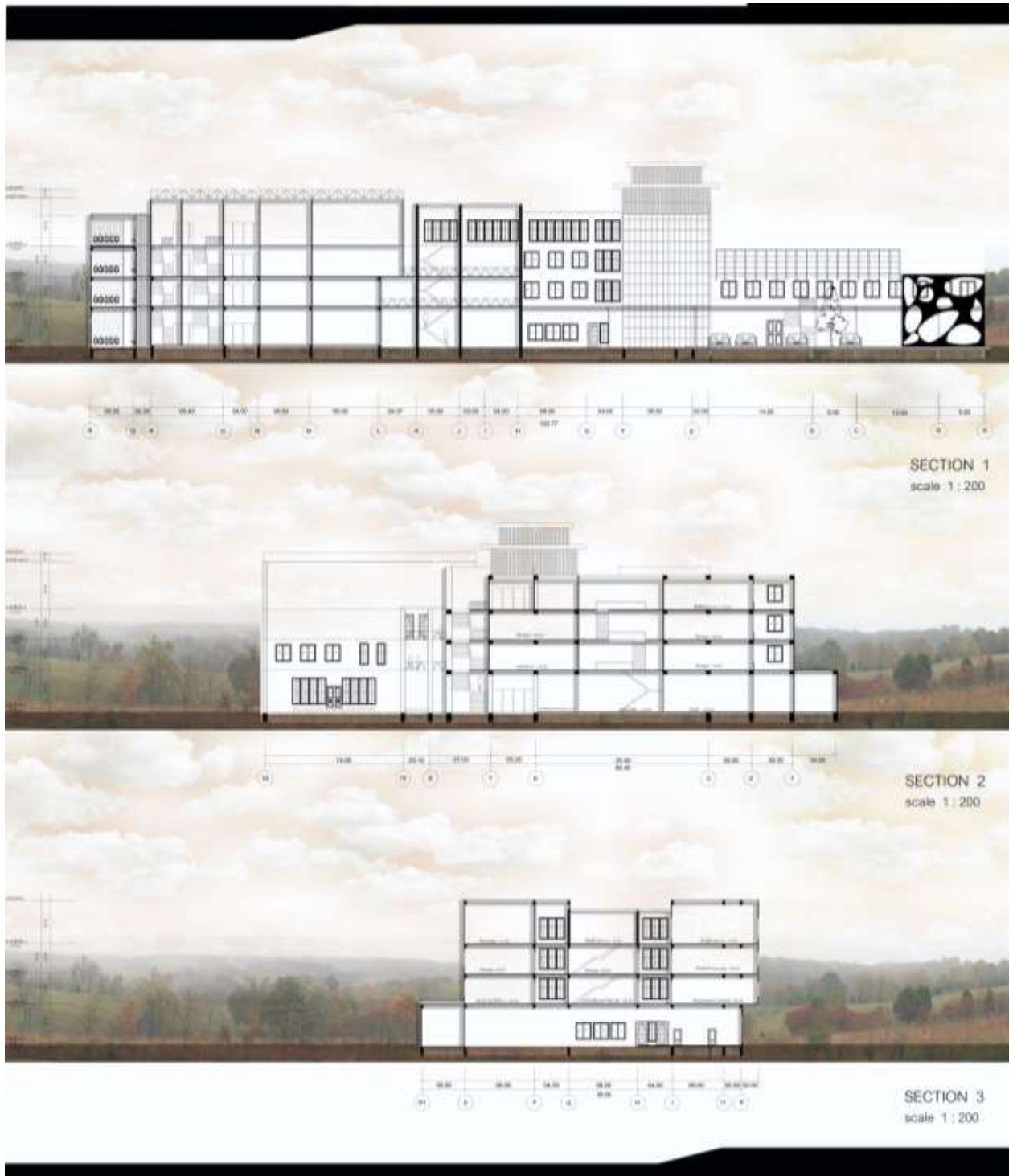

ELEVATION 3
scale 1 : 200

ELEVATION 4
scale 1 : 200

ภาพที่ 100 แสดงรูปด้านรวมทั้งโครงการ

ภาพที่ 101 แสดงรูปตัดรวมทั้งโครงการ

ภาพที่ 102 แสดงรูปทัศนียภาพภายนอกอาคาร (1)

ภาพที่ 103 แสดงรูปทัศนียภาพภายนอกอาคาร (2)

ภาพที่ 104 แสดงรูปทัศนียภาพภายนอกอาคาร (3)

ภาพที่ 105 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (1)

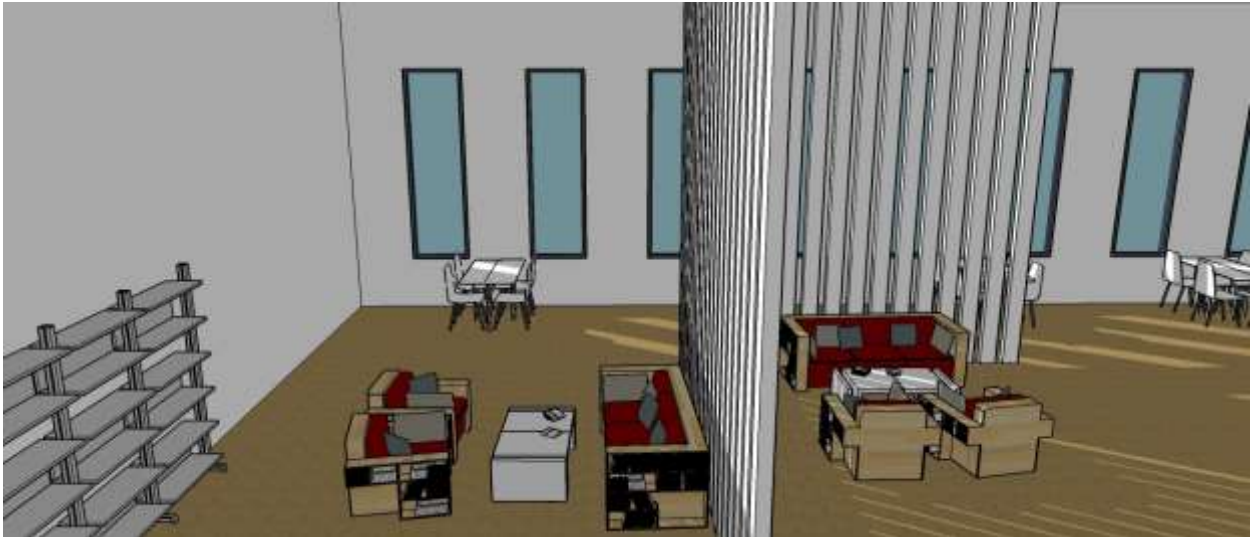
ภาพที่ 106 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (2)

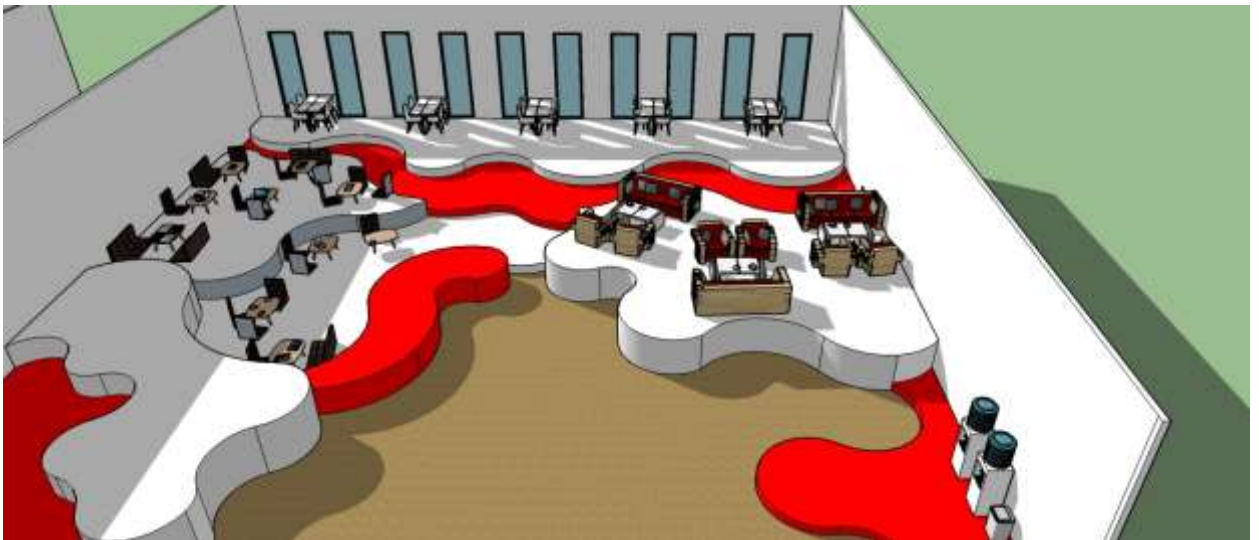
ภาพที่ 107 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (3)

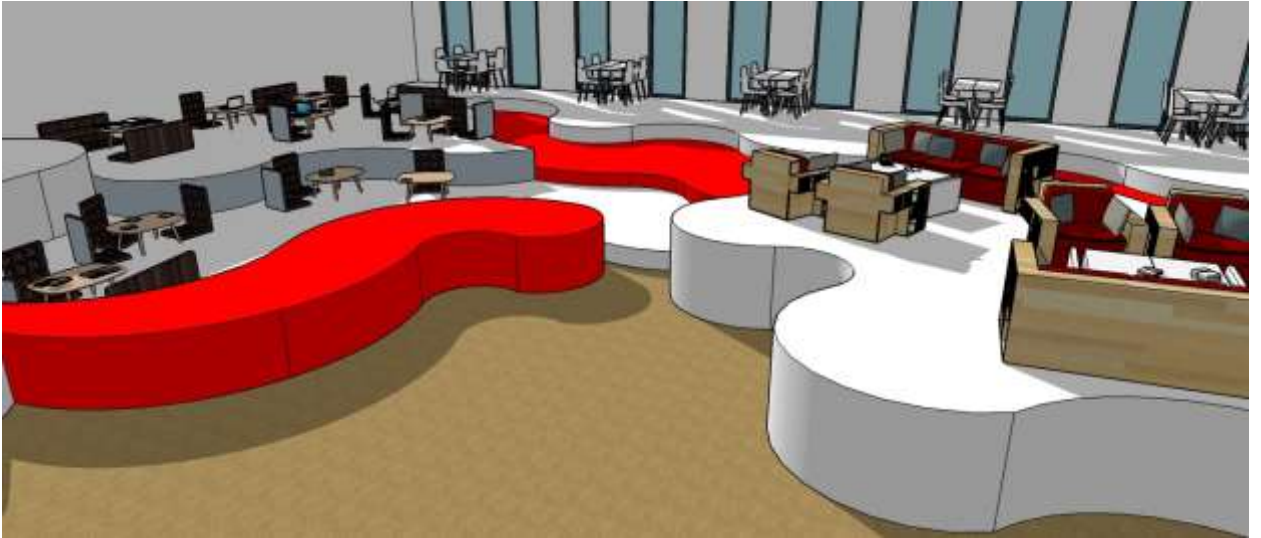
ภาพที่ 108 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (4)

ภาพที่ 109 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (5)

ภาพที่ 110 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (6)

ภาพที่ 111 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (7)

ภาพที่ 112 แสดงรูปทัศนียภาพภายในอาคาร (8)

ภาพที่ 113 แสดงโมเดลหอสมุดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (1)

ภาพที่ 114 แสดงโมเดลหอสมุดมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (2)

บทที่ 5

สรุปการศึกษาวิทยานิพนธ์

ความหลากหลายในประเด็นของสภาพเป็นส่วนตัวและเนื้อหาที่มีความซับซ้อนในด้านจิตวิทยามนุษย์ ทำให้การออกแบบการทดลองเกี่ยวกับการสร้างพื้นที่เหมาะสมกับสภาพเป็นส่วนตัว ผู้ออกแบบจึงกำหนดประเด็นที่สามารถเชื่อมโยงกับ หลายๆ ทฤษฎีที่มีการศึกษา เพื่อความชัดเจนของเนื้อหาและยอมรับจากบุคคลทั่วไปได้ ประเด็นที่ผู้ออกแบบได้กำหนดคือ “การรับรู้ของสาร” (Perceive the information) สิ่งที่เราสามารถรับรู้ได้ ไม่ว่าจะเป็น กิจกรรมภายนอกที่กระทำอยู่ คนภายนอกสามารถมองเห็นหรือได้ยิน เรากำลังคุยกัน สิ่งที่ตั้งกล่าวเหล่านี้คือ สารที่ส่งออกมาและเราสามารถที่รับรู้มันได้

การรับรู้สารในสภาพการณ์ของพื้นที่สาธารณะ เราสามารถรับรู้สารต่อสารภายนอกได้ และเช่นกันภายนอกพื้นที่ที่เราปฏิสัมพันธ์ สามารถรับรู้สารที่ส่งออกมาจากพื้นที่ของเราได้ ซึ่งกรณีดังกล่าว การรับรู้ที่ส่งออกในปริมาณที่มากเกินไป ทำให้เราสูญเสียสภาพเป็นส่วนตัวของพื้นที่ที่เราปฏิสัมพันธ์อยู่ ดังนั้นประเด็นหลังที่ผู้ออกแบบมาใช้เกี่ยวกับการออกแบบการทดลองทางสถาปัตยกรรมคือ การรับสารระหว่างภายนอกและภายใน

การใช้หลักการรับรู้สารระหว่างภายนอกและภายใน เพื่อให้พื้นที่สามารถเกิดสภาพเป็นส่วนตัวนั้น จากผู้ออกแบบได้ศึกษาข้อมูลและทฤษฎีของสภาพเป็นส่วนตัว กลไกในการจัดการการรับรู้สารเพื่อสภาพเป็นส่วนตัวคือ ระยะเว้นว่างส่วนบุคคล คือ การลดทอนการรับรู้ การควบคุมการรับรู้ องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมได้แก่ ที่กำบัง ระดับ ช่องเปิด โดยแต่ละองค์ประกอบสามารถลดทอนและควบคุมการรับรู้ของสารไม่ว่า สารที่เกิดจากการรับรู้ทางสายตา สารที่เกิดจากการรับรู้ทางเสียง สารที่เกิดจากการรับรู้ทางกลิ่น และสารที่เกิดจากการรับรู้ทางสัมผัส ซึ่งผลจากการทดลอง องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมสามารถเป็นกลไกหลังในการลดทอนและควบคุมสารในการรับรู้สารทางสายตา

ในการใช้หลักของการรับรู้สารระหว่างภายนอกและภายในเพื่อสภาพเป็นส่วนตัวนั้น เนื่องจากแต่ละบุคคลมีสภาพเป็นส่วนตัวที่แตกต่างกันออกไป จากการลดทอนทางองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมการสร้างสภาพแวดล้อม โดยใช้องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมในลักษณะที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ลักษณะของกิจกรรมถูกให้กระทำกิจกรรมในลักษณะที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้ใช้สอยถูกบีบจากสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะจาก ที่กำบัง (Shelter) ระดับ (Levels) ช่องเปิด (Void) และระยะเว้นว่างส่วนบุคคล Distance of man) ผลจากการทดลองที่เกิดขึ้นเมื่อพื้นที่ใช้สอยมีลักษณะทางกายภาพที่เหมือนกัน คนสามารถทำกิจกรรมในรูปแบบคล้ายคลึงกัน ในสภาพการณ์ดังกล่าว ทำให้ผู้ใช้สอยเกิดสภาพเป็นส่วนตัว เพราะสารที่ส่งออกมาแต่ละกิจกรรมมีลักษณะความชัดเจนของสารเหมือนกัน การรับรู้ในลักษณะที่เหมือนกันไม่แตกต่างกันมาก ทำให้เกิดความเท่าเทียม และมีสิทธิภาพพอที่จะทำให้กิจกรรมนั้นๆต่อไป

สภาพเป็นส่วนตัวที่เกิดขึ้นจากการทดลองนั้น สามารถให้สมมติฐานเกี่ยวกับระดับสภาพเป็นส่วนตัว ในพื้นที่สาธารณะได้ เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบพื้นที่ปรับเปลี่ยนต่อสภาพเป็นส่วนตัว โดยผู้ออกแบบได้กำหนดสภาพเป็นส่วนตัวเป็นแต่ระดับคือ

- ระดับพลุกพล่าน
- ระดับทิศทางเดียวกัน
- ระดับเริ่มมีการป้องกัน
- ระดับพอดีเฉพาะคน
- ระดับเริ่มตัดขาดจากภายนอก
- ระดับสันโดษ

ระดับต่างๆ ของสภาพเป็นส่วนตัวที่เกิดขึ้นนั้น สามารถเชื่อมความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม ซึ่งจากจุดนี้เองสามารถ นำไปเป็นแนวทางในงานออกแบบการทดลองในพื้นที่โครงการได้

สำหรับสถานที่ตั้งโครงการนั้น ผู้ออกแบบได้กำหนดจากบริบทซึ่งเหมาะสมกับการทดลองออกแบบพื้นที่ปรับเปลี่ยนสภาพเป็นส่วนตัวดังนี้

- พื้นที่ตั้งโครงการดังกล่าว มีความเกี่ยวข้องกับ พื้นที่สาธารณะ ซึ่งสภาพการณ์ในพื้นที่สาธารณะดังกล่าวมีการใช้สอยกิจกรรมในพื้นที่ เพื่อสามารถนำมาวิเคราะห์ความเหมาะสมของสภาพเป็นส่วนตัวของในพื้นที่ว่าเหมาะสมต่อกิจกรรมหรือไม่

- พื้นที่ตั้งโครงการดังกล่าว มีกายภาพพื้นที่ด้านในหรือพื้นที่โดยรอบดึงดูด ต่อการใช้สอยในโครงการ เพื่อให้พื้นที่ทดลองของผู้ออกแบบสามารถเกิดการใช้สอยได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการใช้งานในพื้นที่ตลอดทุกช่วงเวลา

จากข้อกำหนดดังกล่าว ผู้ออกแบบจึงเลือกพื้นที่โครงการ พื้นที่สาธารณะที่สามารถนำมาใช้ในการออกแบบการทดลอง ผู้ออกแบบจึงเลือกพื้นที่ว่างในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นพื้นที่โครงการ เนื่องจากพื้นที่มีการใช้พื้นที่ตลอดวัน สามารถวิเคราะห์สภาพส่วนตัวในพื้นที่ได้ และเป็นพื้นที่ที่สามารถดึงดูดให้ใช้สอยในโครงการ เพราะพื้นที่สามารถเห็นมุมมองที่หลากหลายมุมมอง ถ้ามองจากด้านบนของโครงการ

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นในทางทิศทางเดียวกัน

การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นไปในทางเดียวกันด้วย องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม เช่น ที่กำบัง ช่องเปิด ระดับ ระยะเว้นว่างส่วนบุคคล ให้มีลักษณะทางกายภาพที่เจาะจงไปว่าควรทำอะไรภายในพื้นที่นั้น เช่น การบังคับมุมมองทางสายตาจากผนัง (ที่กำบัง) ระดับที่แตกต่างกันเพื่อแยกย่อยพื้นที่ใช้สอย (ระดับ) ระยะเว้นว่างของพื้นที่กิจกรรมเพื่อลดทอนความชัดเจนของสาร (เป็นระยะเว้นว่างส่วนบุคคล)

การออกแบบสถาปัตยกรรมปรับเปลี่ยนต่อสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อความเหมาะสมของสภาพเป็นส่วนตัว

สภาพการณ์ของพื้นที่นั้นมีการเปลี่ยนแปลงในด้าน จำนวนผู้ใช้สอย ภูมิอากาศ และกิจกรรม ซึ่งส่งผล

ให้มีความต้องการสภาพเป็นส่วนตัวที่เปลี่ยนแปลงองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมมีส่วนช่วยในการปรับ

เปลี่ยนพื้นที่หรือสภาพแวดล้อมของพื้นที่นั้นๆ เพื่อให้เกิดสภาพเป็นส่วนตัวที่แตกต่างออกไป

มนุษย์เป็นตัวแปรสำคัญในการวัดผลสภาพเป็นส่วนตัวของพื้นที่

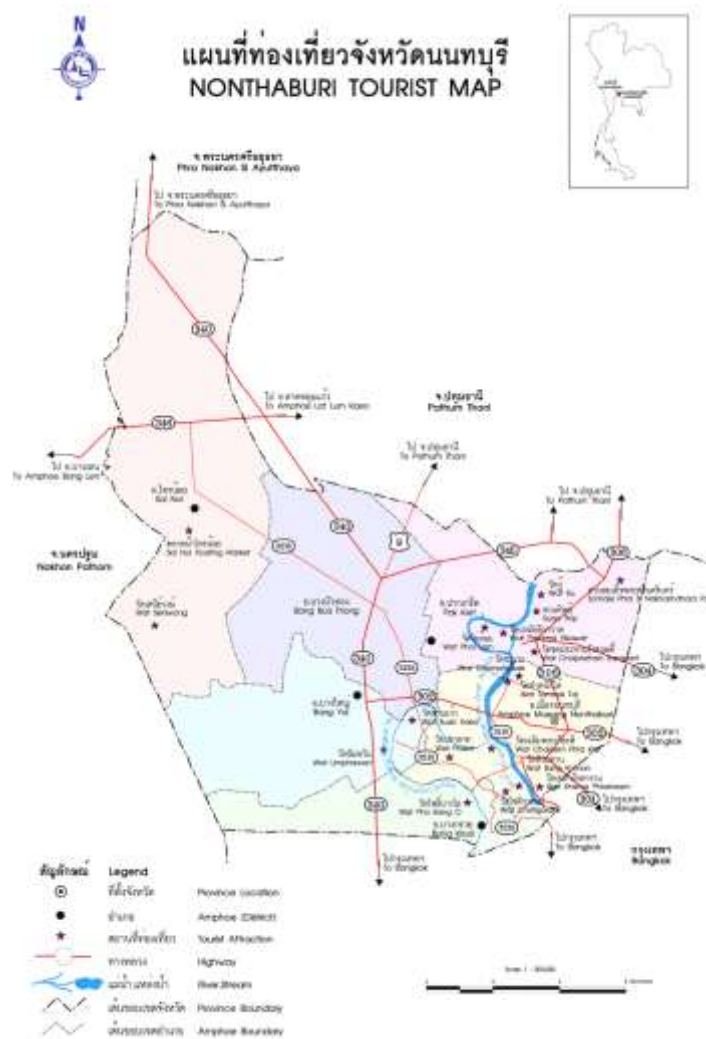
สภาพเป็นส่วนตัวมีความเกี่ยวกับมนุษย์ในด้านจิตวิทยาโดยตรง สถาปัตยกรรมหรือสิ่งปลูกสร้างที่ออกแบบต้องส่งผลต่อจิตวิทยามนุษย์สามารถดึงดูด เข้าไปใช้งานได้ สภาพเป็นส่วนตัวมีผลลัพธ์ที่ไม่แน่นอนชัดเจน ดังนั้นมนุษย์ที่เข้ามาปฏิสัมพันธ์ต่อสถาปัตยกรรม เป็นตัวแปรที่สามารถทำให้พื้นที่นั้นมีสภาพเป็นส่วนตัวที่เหมาะสม

ซึ่งอาจจะสรุปได้ว่า การที่มนุษย์สามารถทำกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะได้ มนุษย์ยังคงต้องการความอิสระในการใช้พื้นที่ พื้นที่ดังกล่าวสามารถรับรู้สสารภายนอกได้ แต่ต้องไม่ถูกรบกวนจากสารที่มากเกินไป ความอิสระสภาพเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดสภาพเป็นส่วนตัวของมนุษย์ ดังนั้น พื้นที่สาธารณะที่ถูกออกแบบออกมาต้องตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ที่ใช้โดยศึกษาจากสถาปัตยกรรมที่ออกแบบมาว่าเหมาะสมกับความต้องการของมนุษย์มากที่สุด มีลักษณะเป็นทางเลือกที่สามารถใช้งานได้มากกว่าถูกบีบบังคับจากพื้นที่นั้นๆ ซึ่งนั่นคือความหมายเป็นส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะนั่นเอง

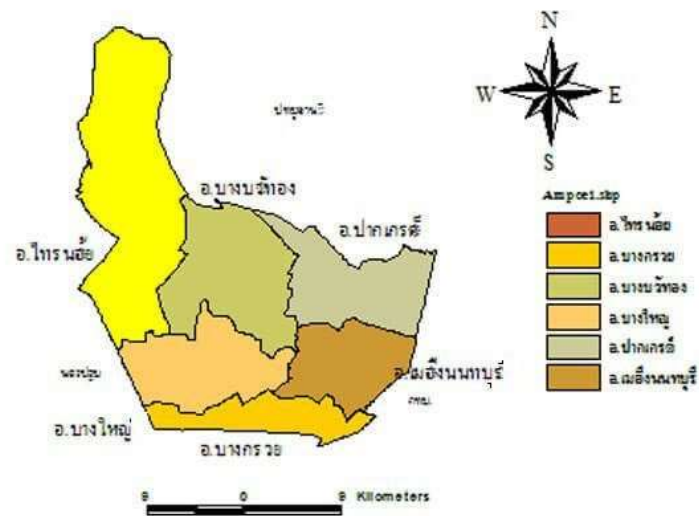
ภาคผนวก

ข้อมูลที่ตั้งโครงการ

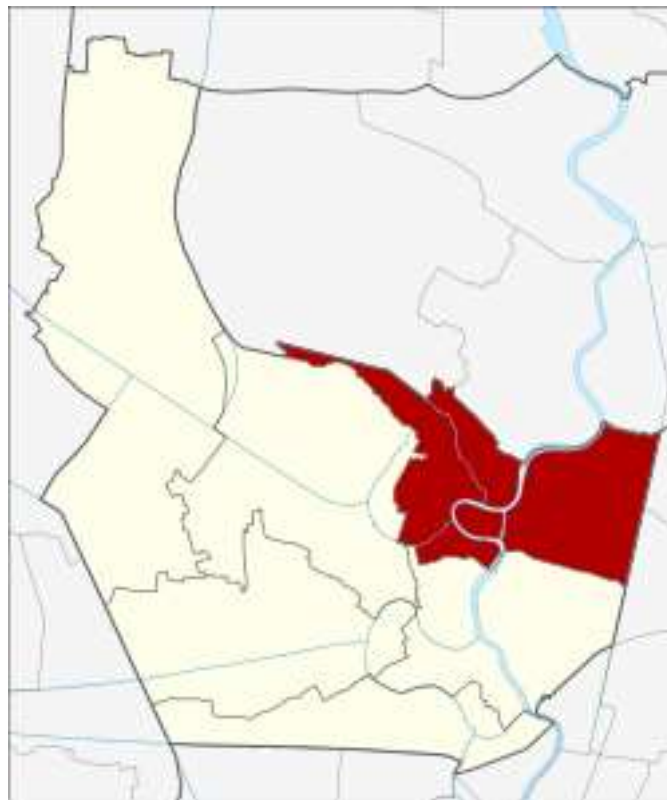
ในบทนี้ได้อธิบายถึงการกำหนดเลือกสถานที่ตั้งของโครงการ (Location) และการกำหนดที่ตั้งโครงการ (Site) โดยรวมไปถึงการวิเคราะห์โครงการให้มีความสอดคล้องกับแนวความคิดการวิเคราะห์บริบทต่างๆที่มีทั้งผลกระทบและสนับสนุนต่อพื้นที่ที่จะศึกษา เพื่อที่จะพิจารณาและสรุปออกมาเป็นที่ตั้งโครงการในการออกแบบทดลองทางสถาปัตยกรรมในขั้นต่อไป

ภาพที่ 115 แสดงรูปภาพแผนผังจังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ 116 แสดงรูปภาพแผนผังในอำเภอจังหวัดนพนบุรี

ภาพที่ 117 แสดงรูปภาพแผนผังอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

ผู้ศึกษาได้เลือกอำเภอในจังหวัดนนทบุรี คืออำเภอปากเกร็ด ซึ่งอำเภอปากเกร็ดตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัด และอยู่ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศเหนือ 7.45 กิโลเมตร มีพื้นที่การปกครองทั้งสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอลาดหลุมแก้วและอำเภอมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี มีคลองสามวา คลองเจ๊ก คลองตรง (คลองขุด) คลองพระอุดม แนวระวางโฉนดที่ดินระหว่างจังหวัดนนทบุรีกับจังหวัดปทุมธานี คลองบางตะไนย์ แนวกึ่งกลางแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองบ้านใหม่เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตดอนเมืองและเขตหลักสี่ (กรุงเทพมหานคร) มีคลองประปาเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอมืองนนทบุรี มีคลองบางตลาด แนวกึ่งกลางแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองวัดแดงเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอมืองนนทบุรีและอำเภอบางบัวทอง มีคลองแม่ร่องกร่าง คลองบางบัวทอง คลองขุนมหาไถย (ท่าลาย) แนวกำแพงหมู่บ้านดิเอมเมอร์ลด์การ์เด้นบางบัวทอง แนวกำแพงหมู่บ้านดิเอมเมอร์ลด์พาร์ค 3 แนวกำแพงหมู่บ้านลภาวัน 10 คลองชลประทานพระอุดม-บางบัวทอง (คลองแอน) แนวระวางโฉนดที่ดินระหว่างอำเภอปากเกร็ดกับอำเภอบางบัวทอง คลองลำโพ และคลองลากค้อนเป็นเส้นแบ่งเขต

ข้อมูลสถิติอำเภอปากเกร็ด

พื้นที่ 89.023 ตร.กม.

ประชากร 243,893 คน (พ.ศ. 2559)

ความหนาแน่น 2,739.66 คน/ตร.กม.

รายชื่อโรงเรียนในอำเภอปากเกร็ด ที่ใกล้กับที่ตั้งโครงการ

1. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า นนทบุรี
2. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี
3. โรงเรียนปากเกร็ด
4. โรงเรียนโพธิ์นิมิตวิทยาาคม
5. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี
6. โรงเรียนวัดบ่อ (นันทวิทยา)
7. โรงเรียนผาสุกมณีจักรมิตร
8. โรงเรียนวัดกู่ (นันทาภิวัฒน์วิทยา)
9. Brighter Future School
10. โรงเรียนพระฤทัยนนทบุรี
11. โรงเรียนพิชญศึกษา
12. โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสเซเวียร์
13. โรงเรียนนันทนรวิทย์
14. โรงเรียนทำอัฐศึกษา
15. โรงเรียนธรรมมิศลามทำอัฐ
16. โรงเรียนวัฒนพศึกษา
17. โรงเรียนชลประทานวิทยา
18. โรงเรียนอัมพรไพศาล
19. โรงเรียนสารสาสน์วิเทศราชพฤกษ์

รายชื่อสถาบันอุดมศึกษาที่ใกล้กับที่ตั้งโครงการ

1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยนครราชสีมา
2. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์
3. สถาบันพระบรมราชชนก
4. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
5. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
6. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
7. มหาวิทยาลัยรังสิต

รายชื่อสถานที่ที่ใกล้กับที่ตั้งโครงการ

1. เทศบาลนครปากเกร็ด
2. เขตอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งประเทศไทย
3. อิมแพ็ค เมืองทองธานี
4. กระทรวงพาณิชย์
5. วัดผาสูกมณีจักร
6. คอนโดของเมืองทองธานี 27 อาคาร และ คอนโดพื้นที่ใกล้เคียงอีกหลายแห่ง
7. ตลาดนัดมะลิ เลียบด่วนเมืองทองธานี
8. CentralPlaza Chaengwattana
9. บีไฮฟ์ ไลฟ์สไตล์ มอลล์

การกำหนดสถานที่ตั้งโครงการ (Location)

ในจุดประสงค์ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้ศึกษามีความต้องการที่จะสร้างห้องสมุดสาธารณะของมหาวิทยาลัยเชิงทดลองที่มีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับสภาพเป็นส่วนตัวเป็นแนวทางสำคัญ การกำหนดสถานที่ตั้งโครงการ (Location) สำหรับการออกแบบทดลองทางสถาปัตยกรรมนั้น พื้นที่สาธารณะที่นำมาทดลองต้องคำนึงถึงกิจกรรมในพื้นที่ในช่วงเวลาต่างๆบุคคลที่เข้ามาใช้ในพื้นที่ตามช่วงเวลา พื้นที่ที่พอเหมาะสำหรับทำกิจกรรม เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยหลักๆทางกายภาพ ในการที่ออกแบบการทดลองทางสถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปรับระดับ มุมมอง การใช้งาน สภาพเป็นส่วนตัว โดยผู้ศึกษามีการวิเคราะห์เบื้องต้นว่า มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีความเหมาะสมที่สนับสนุนและมีพื้นที่เพียงพอ ที่ทำให้การออกแบบการทดลองทางสถาปัตยกรรมที่เน้นไปทางตัวแปรทั้ง 4 ในสภาพเป็นส่วนตัวในพื้นที่สาธารณะเป็นไปได้ โดยมีการวิเคราะห์อย่างละเอียดดังต่อไปนี้

ลักษณะทางกายภาพของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ในลักษณะทางกายภาพของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยภาพรวมเป็นมหาวิทยาลัยเปิด เป็นพื้นที่กว้าง ในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีหลายอาคาร ทั้งอาคารเรียนรู้อาคารกิจกรรม อาคารกิจกรรมส่วนใหญ่ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชสามารถให้บุคคลภายนอกเข้ามาใช้งานได้ เพราะที่ตั้งของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชตั้งอยู่บริเวณที่มีคอนโดมิเนียม หอพักนักศึกษา โรงเรียน วัด หมู่บ้าน วิทยาลัย ห้างสรรพสินค้าอยู่รอบๆ เหมือนเมืองๆหนึ่งในจังหวัดนนทบุรีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นพื้นที่โล่ง มีต้นไม้ปกคลุมบริเวณต่างๆ ในแผนผังของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเป็นผังที่ออกแบบและจัดโซนของตัวอาคารได้อย่างชัดเจน ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการแบ่งลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ดังนี้

ภาพที่ 118 แสดงแผนผังของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

1. อาคารบริการ 1	11. อาคารพิทยพัฒน์
2. อาคารบริการ 2	12. อาคารวิทยทัศน์
3. อาคารบริหาร	13. อาคารอเนกนิทัศน์
4. อาคารวิชาการ 1	14. อาคารบริภัณฑ์ และศูนย์หนังสือ มสธ.
5. อาคารวิชาการ 2	15. อาคารตรีศร
6. อาคารบรรณสาร	16. อาคารฟุ่มข้าวบิณฑ์
7. อาคารศูนย์ผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์	17. พระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ 7
8. อาคารสัมมนา 1	18. อาคารสุโขสโมสร
9. อาคารสัมมนา 2	19. อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
10. อาคารวิชาการ 3	

พื้นที่โดยรอบของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พื้นที่ในตำแหน่งโครงการนี้ใกล้กับทางเข้าด้านหน้าของมหาวิทยาลัย ใกล้กับจุดศูนย์กลางของผังมหาวิทยาลัย อยู่ใกล้กับอาคารกิจกรรม และอาคารเรียนรู้อ และสนามกีฬา บุคคลที่เข้ามาในมหาวิทยาลัยจะเข้ามาช่วง 16.00 น. เป็นต้นไป หรือหลังเวลาเลิกงานหรือเลิกเรียน ซอยข้าง ๆ ของที่ตั้งชุมชนเล็กๆในละแวกนั้น ในบริเวณมหาวิทยาลัยนี้มีการปลูกต้นไม้ขนาดใหญ่ไว้หลายๆตำแหน่ง ทำให้ในบริเวณพื้นที่นี้มีความร่มเงา และยังมีสระน้ำรอบๆ มหาวิทยาลัยด้วย

ภาพที่ 119 แสดงพื้นที่อาคารบริการ 1

ภาพที่ 120 แสดงพื้นที่อาคารบริการ 2

ภาพที่ 121 แสดงพื้นที่อาคารบริหาร

ภาพที่ 122 แสดงพื้นที่อาคารวิชาการ 1

ภาพที่ 123 แสดงพื้นที่อาคารวิชาการ 2

ภาพที่ 124 แสดงพื้นที่อาคารบรรณสาร

ภาพที่ 125 แสดงพื้นที่อาคารศูนย์ผลิตรายการวิทยุและโทรทัศน์

ภาพที่ 126 แสดงพื้นที่อาคารสัมมนา 1

ภาพที่ 127 แสดงพื้นที่อาคารสัมมนา 2

ภาพที่ 128 แสดงพื้นที่อาคารวิชาการ 3

ภาพที่ 129 แสดงพื้นที่อาคารพิทยพัฒน์

ภาพที่ 130 แสดงพื้นที่อาคารวิทยทัศน์

ภาพที่ 131 แสดงพื้นที่อาคารอเนกนิทัศน์

ภาพที่ 132 แสดงพื้นที่อาคารบริภัณฑ์

ภาพที่ 133 แสดงพื้นที่อาคารตรีศร

ภาพที่ 134 แสดงพื้นที่อาคารพุ่มข้าวบิณฑ์

ภาพที่ 135 แสดงพื้นที่พระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ 7

ภาพที่ 136 แสดงพื้นที่อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

ภาพที่ 137 แสดงพื้นที่อาคารสุขุโสมสร

อาคารสุขุโสมสรของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

เป็นอาคารที่อยู่ด้านหลังของที่ตั้งโครงการ เป็นอาคารที่มีผู้คนเข้ามาใช้สอยเป็นจำนวนมาก ในทุกๆช่วงเวลา เพราะคนส่วนมาก เข้ามาออกกำลังกาย มีสนามหญ้าให้พักผ่อนหน้าอาคาร และบริเวณสระน้ำเป็นแนวยาวล้อมรอบมหาวิทยาลัย สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ และมีพื้นที่ลานเอนกประสงค์ในพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมที่เชื่อมกับที่ตั้งโครงการ มีลานกว้างที่แบ่งเป็นสัดส่วน โดยตำแหน่งที่การจัดวางต้นไม้ขนาดใหญ่ประปราย ซึ่งทำให้ที่ตั้งโครงการนี้ เปิดโล่ง เหมาะกับให้ผู้สอยเข้ามาทำกิจกรรม

ภาพที่ 138 แสดงรูปภาพอิมแพ็ค อารีน่า เมืองทองธานี

ที่ตั้งอยู่ในบริเวณชานเมือง ซึ่งห่างไกลจากความแออัดของการจราจรในย่านใจกลางเมือง กรุงเทพมหานคร เป็นศูนย์จัดแสดงสินค้าและการประชุมที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ซึ่งอิมแพ็ค อารีน่า เมืองทองธานี จะอยู่ใกล้กับที่ตั้งโครงการ ใช้เวลาเดินทาง 5 นาทีถึงที่ตั้งโครงการ ทั้งยังมีรถบริการรับ-ส่ง อิมแพ็ค ลิ่งค์ รینگส์ทั้งในตลาด และ บีไฮฟ์

ภาพที่ 139 แสดงพื้นที่ห้างสรรพสินค้าบีไฮฟ์

ห้างสรรพสินค้าบีไฮฟ์ ตั้งอยู่ด้านหน้าของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีผู้คนจำนวนมาก ทั้งวัยทำงานและเด็กนักเรียน บีไฮฟ์ ตั้งอยู่ห่างจากใจกลางกรุงเทพฯ เพียง 30 นาที จากทางด่วน เดินทางสะดวกสบายด้วยระบบขนส่งมวลชน ทั้งรถบริการรับ-ส่ง อิมแพ็ค ลิ่งค์ รถโดยสารสาธารณะ และในอนาคตจะมีรถไฟฟ้าสายสีชมพู ที่จะให้บริการผ่านอิมแพ็ค เมืองทองธานี ซึ่งถ้าผู้ใช้งานในคอนโดเมืองทอง จะเข้ามาใช้งาน ก็สามารถนั่งรถบริการรับ-ส่ง จากอิมแพ็คมาลงบีไฮฟ์ แล้วเดินข้ามถนนเข้ามาในโครงการได้สะดวก

ภาพที่ 140 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (1)

ภาพที่ 141 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2)

ภาพที่ 142 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (3)

ภาพที่ 143 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (4)

ภาพที่ 144 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (5)

ภาพที่ 145 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (6)

ภาพที่ 146 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (7)

ภาพที่ 147 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (8)

ภาพที่ 148 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (9)

ภาพที่ 149 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (10)

ภาพที่ 150 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (11)

ภาพที่ 151 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (12)

ภาพที่ 152 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (13)

ภาพที่ 153 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (14)

ภาพที่ 154 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (15)

ภาพที่ 155 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (16)

ภาพที่ 156 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (17)

ภาพที่ 157 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (18)

ภาพที่ 158 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (19)

ภาพที่ 159 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (20)

ภาพที่ 160 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (21)

ภาพที่ 161 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (22)

ภาพที่ 162 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (23)

ภาพที่ 163 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช (24)

ภาพที่ 164 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (25)

ภาพที่ 165 แสดงอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (26)

ที่มา : http://www.stou.ac.th/Information/STOU_View/

รูปภายในมาจากเว็บไซต์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

แนวความคิดในการออกแบบมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

จากการทำการศึกษารวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลของประวัติศาสตร์ความเป็นมาลักษณะทางกายภาพและลักษณะการใช้สอยที่เกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งผลที่ได้ออกมาคือ พื้นที่ภายในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นพื้นที่ที่รองรับกิจกรรมที่หลากหลายทั้งในรอบวันจนถึงรอบเทศกาลวันสำคัญต่างๆที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้จัดขึ้นเป็นส่วนกลางของเมืองทองธานี ซึ่งแต่ละส่วนมีการปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อรองรับต่อกิจกรรมนั้นๆที่เกิดขึ้น มากน้อยแตกต่างกันไป ซึ่งจะสรุปออกมาเป็นปัจจัยดังนี้

สภาพเป็นส่วนตัวของพื้นที่ต่อกิจกรรม

จากการศึกษาของผู้ศึกษามีสมมติฐานว่า บางพื้นที่ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช นั้น สภาพเป็นส่วนตัวเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พื้นที่แต่ละพื้นที่ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีการใช้พื้นที่ในการทำกิจกรรมแตกต่างกัน ซึ่งการเก็บข้อมูลของผู้ศึกษาต่อพื้นที่ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้วิเคราะห์ออกมาเป็นแต่ละพื้นที่ ทุกพื้นที่ ทุกอาคารของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีแบบในการจัดวางพื้นที่ทำกิจกรรมทั้งหมด ซึ่งแตกต่างกัน โดยผู้ศึกษาทำการสรุปปัจจัยที่เกิดในแต่ละพื้นที่ในแง่สภาพเป็นส่วนตัวดังนี้

พื้นที่ที่มีความหลากหลายทางกิจกรรม

จากการศึกษาของผู้ศึกษา ในพื้นที่ของอาคารของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีการใช้พื้นที่และอาคารในการทำกิจกรรมในแต่ละส่วนแตกต่างกัน กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ผู้ศึกษาได้สำรวจแล้วว่า มีตั้งแต่ มานั่งเรียน นั่งประชุม ใน อาคาร หรือ การนั่งคุยกัน นั่งรับประทานอาหาร หรือเป็นการตั้งวงตีวงหนังสือ อ่านหนังสือ ใน พื้นที่ตรงสนามหญ้า เป็นต้น โดยกิจกรรมดังกล่าวมานั้น สามารถที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน ภายในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลได้ว่า พื้นที่บริเวณด้านข้าง ภายในของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่เป็นพื้นที่ว่าง ผู้ศึกษาออกแบบพื้นที่อาคาร หอสมุดในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งเป็นของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เปิด เวลา 08.30 น. – 22.00 น. และยังเปิดให้บริการสำหรับบุคคลภายนอกเข้ามาใช้งานได้ด้วย จะมีความแตกต่างของแต่ละพื้นที่ ที่มีความเป็นส่วนตัว ห้องกิจกรรมแบบกลุ่มหรือแบบเดี่ยว ห้อง ประชุมใหญ่ ห้องประชุมเล็ก พื้นที่ส่วนกลางสำหรับจัดแสดง กิจกรรมแต่ละแบบจะมีความ ต้องการสภาพเป็นส่วนตัวแตกต่างกันไป

สรุปพื้นที่

จากปัจจัยต่างๆที่ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ออกมานั้น เพื่อแสดงถึงพื้นที่ของ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช โดยใช้กลไกการสร้างสภาพเป็นส่วนตัวมาสร้างอาคารรูปแบบ ใหม่ เพื่อสนองความต้องการและเป็นการใช้พื้นที่ว่างของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ให้มีการใช้พื้นที่ให้คุ้มค่าและเหมาะสมต่อสภาพการณ์แต่ละแบบที่เกิดขึ้นใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชต่อไป

บรรณานุกรม

วิมลสิทธิ หรยางกูร . 2549 . พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม มูลฐานทางพฤติกรรม

เพื่อการออกแบบ . (ออนไลน์) . สืบค้นเมื่อ สิงหาคม 2560.

จาก <https://http://clm.up.ac.th/BibDetail.aspx?bibno=174921>

จุไรรัตน์ เปรมวรเวทย์ . 3 เมษายน 3556 . พฤติกรรมทางสังคม . (ออนไลน์) .

สืบค้นเมื่อ . สิงหาคม 2560.

จาก <http://hlinzaii.50webs.com/j12.htm>

ต้นข้าว ปาณินท์ . 2553 . คนและความคิดทางสถาปัตยกรรม . กรุงเทพฯ . (ออนไลน์) .

สืบค้นเมื่อ กันยายน 2660.

จาก <http://http://www.thaibooksociety.com/book/31603.html>

ภิเชก ชัยนิรันดร์ . 4 เมษายน 2556 . วิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่างบน social networking

ในแง่มูมจิตวิทยา . (ออนไลน์) . สืบค้นเมื่อ กันยายน 2560.

จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/สังคม>

พุทธิกันต์ สมมาตย์ . 2553 . ศึกษาเนื้อหาสภาวะเป็นส่วนตัวและการอยู่ร่วมกันในพื้นที่

สาธารณะ . วิทยานิพนธ์ . คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาควิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ .

มหาวิทยาลัยศิลปากร. สืบค้นเมื่อ กันยายน 2560.

จาก [http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/thapra/](http://www.thapra.lib.su.ac.th/objects/thesis/fulltext/thapra/Puttigun_)

Sommartya/fulltext.pdf

รุ่งอรุณ รุ่งทองคำกุล . 2558 . ปัญหาทางกฎหมายอันเกิดจากการละเมิดสิทธิในความเป็น

ส่วนตัว . คณะนิติศาสตร์ . มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต . สืบค้นเมื่อ กันยายน 2560.

จาก <http://libdoc.dpu.ac.th/thesis/156165.pdf>

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ นางสาว กุลริตตา เสาชงใหญ่

เกิด 19 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2534 สถานที่เกิด กรุงเทพฯ

ที่อยู่ 19/260 คอนโดเมืองทองธานี อาคาร T10 ถนน ป้อปูล่าคอนโด

ต. บ้านใหม่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120

โทรศัพท์ 080-452-2605

Email : sunarch54@hotmail.com

Facebook : Xixvii Mcmxci

ประวัติการศึกษา

- 2550 สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาต้นโรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ๔
- 2553 สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปลายโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ
สุวินทวงศ์
- 2560 กำลังศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม